

Edgar Allan Poe

Dobrodružství A.G.Pyma

ELMER

I.

Mé jméno je Artur Gordon Pym. Můj otec byl úctyhodným kupcem s námořnickým zbožím v Nantucketu, kde jsem se narodil. Můj děd po matce byl advokátem s dobrou praxí. Měl ve všem štěstí a spekoval velmi úspěšně s akcemi Edgartonské Nové Banky, jak se dříve nazývala. Těmito a jinými prostředky dosáhl toho, že uložil dost slušné peníze. Byl mi víc nakloněn, myslím, než komukoli jinému na světě, a tak jsem čekal, že zdědím i hlavní část všeho jeho majetku.

Když mi bylo šest let, poslal mne do školy starého pana Rickettse, jednorukého muže výstředních mravů, - jež dobře znal každý, kdo kdy přišel do Nového Bedfordu. Zůstal jsem u něho ve škole do šestnáctého roku, kdy jsem se odebral na akademii pana E. Ronalda na návrší. Tam jsem se seznámil se synem jistého pana Barnarda, kapitána, jenž konal plavby ponejvíce ve službách Lloyda & Vredenburga. Pan Barnard je rovněž velmi dobře znám po Novém Bedfordu, a jak mám za to, mám mnoho příbuzných v Edgartonu. Jeho syn se jmenoval August a byl asi o dva roky starší než já. Byl se svým otcem na velrybářské výpravě na »John Donaldsonu«, a stále jen mi vyprávěl o všech svých příhodách v Jižním Tichém Oceánu. Často jsem s ním chodil domů a zůstával u něho celý den, někdy i celou noc. Spávali jsme v téže posteli a tu mne dovedl udržet ve bdění až do úsvitu, vyprávěje mi příhody o domorodcích z ostrova Tinianu a jiných míst, jež ze svých plaveb kdy navštívil. Nakonec nemohl jsem se ubránit zájmu o to, o čem vyprávěl, a zvolna jsem pocítil velikou touhu jít na moře. Měl jsem sám plachetní loď, zvanou Ariel, jež měla cenu asi sedmdesáti pěti dolarů. Měla polopalubu s kajutou, a byla vyztužena jako šalupa, - zapomněl jsem její nosnost, ale unesla deset osob bez přílišného přecpání. V tomto člunu jsme prováděli nejšílenější kousky na světě; a když si teď na ně vzpomínám, zdá se mi k neuvěření, že jsem dnes ještě živ.

Chci podat jedno z těch dobrodružství jako úvod k dalšímu a vážnějšímu vyprávění. Jednoho večera byla u Barnardů společnost, a já a August jsme byli ke konci nemálo opilí. Jako obvykle v takových případech, lehl jsem si s ním, místo abych šel domů. Lehl si, jak se mi zdálo, velice klidně (byla skoro jedna, když se společnost rozešla) a nehlesl ani slůvkem o svém obvyklém předmětu. Uplynulo asi půl hodiny od chvíle, kdy jsme si lehli. a já zrovna usínal, když August náhle vstal a dal se do hrozného klení, že prý nebude ani za živý svět spát k vůli nějakému Arturu Pymovi, když je tak nádherný vítr od jihozápadu. Co živ jsem nebyl tak udiven, nevěda. co vlastně zamýšlí, a mysle, že víno s likéry, které pil, ho zcela zbavilo smyslů. Mluvil však dál velmi klidně, říkáje, že ví, že já ho mám za opilého, ale že nikdy co živ nebyl tak střízliv. Dodal, že se mu jen přičí ležet jako pes v posteli, když je tak krásná noc, a že je odhodlán vstát, obléci se a vyjet pro zábavu na člunu. Stěží mohu říci, co mne chytlo, ale sotvaže ta slova pronesl. cítil jsem osten nejprudšího vzrušení a touhy, a

přijal jsem jeho šílenou myšlenku jako nejrozkošnější a nejrozumnější věc na světě. Vál skoro vichr a počasí bylo velice studené, vždyť bylo ke konci října. Nicméně, vyskočil jsem z lože s jakýmsi zápalem a řekl, že jsem stejně statečný jako on, a stejně jako on syt toho, ležet v posteli jako pes, a stejně odhodlán k jakékoli švandě neb ztřeštěnosti jako jakýkoli August Barnard v Nantucketu.

Neztráceli jsme čas dlouhým oblékáním a seběhli ke člunu. Kotvil u staré a zašlé rejdy u skladiště Parker & Co. a otloukal si neustále bok o hrubé trámy. August do něho skočil a vyprázdnil jej, neboť byl zpola pln vody. Když to bylo hotovo, vztyčili jsme stožár s plachtou, natočili k větru a odvážně vyjeli na moře.

Vítr, jak jsem řekl, vál ostře od jihozápadu. Noc byla velice jasná a studená. August se chopil kormidla a já se postavil ke stěžni, na krytu kajuty. Vyjeli jsme plnou rychlostí, nikdo z nás nepromluvil slova od vyplutí z rejdy. Zeptal jsem se svého soudruha, jakým chce jet směrem a za jaký asi čas myslí, že přijedem nazpět. Hvízdal po několik minut a pak mrzutě odsekl: »Já jedu na moře, - ty můžeš jet domů, myslíš-li!« Pohlédnuv naň, spatřil jsem náhle, že přes svou strojenou lhostejnost je velmi pobouřen. Viděl jsem ho jasně v měsíční záři, -měl tvář bledší než mramor a jeho ruka se tak třásla, že sotva udržel vratidlo. Viděl jsem, že cosi není v pořádku, a vážně jsem se polekal. V té době jsem se pramálo vyznal v řízení člunu a byl jsem úplně závislý na plaveckém umění svého přítele. Vítr též pojednou zesílil, sotva jsme se dostali ze závětrí země, - ale já se přec styděl u· kázat nějaký strach a asi půl hodiny jsem zarytě mlčel. Nicméně, už jsem to déle nemohl vydržet a řekl Augustovi, že by bylo záhodno se vrátit. Jako dřív, trvalo bezmála minutu, než odpověděl, nebo vůbec vzal zřetel na mou poznámku. »Hned«, pravil konečně, - času dost, - hned budu zpátky«. Očekával jsem sic takovou odpověď, ale bylo cosi v těchto slovech, co mne plnilo nepopsatelným pocitem hrůzy. Znovu jsem na něho pozorně pohlédl. Jeho rty byly úplně zsinale a kolena se mu tak prudce třásla, že se sotva udržel na nohou. Pro Boha, Auguste«, vykřikl jsem opravdu vyděšen, »co je ti? Co se stalo? Co chceš dělat?« - »Co se stalo!« kotal s naj· větším zdánlivě překvapením, pustiv téže chvíle vratidlo a svaliv se vpřed na dno lodi, - »stalo - ne, nic se - nestalo - jedem domů - co-co-což nevidíš?« Nyní se mi úplně rozbřesklo. Skočil jsem k němu a postavil ho. Byl opilý, - opilý pod obraz, - nemohl už ani stát, ani mluvit, ani hledět. Oči měl úplně skleněné; a jak jsem ho v svém krajním zoufalství nechal, svalil se jak špalek do vody v lodi, z níž jsem ho vytáhl. Bylo zřejmo, že během večera pil mnohem více, než jsem předpokládal a že jeho chování v posteli bylo výsledkem nejprudšího stavu opilství, - stavu, jenž, stejně jak šílenství, činí oběť často schopnou nápodobu vnější chování člověka při plném vědomí. Tu však chlad nočního vzduchu obvykle zapůsobil, - duševní energie se počala vzdávat jeho vlivu, - a zmatený pojem, jež jistě tehdy měl o svém zhoubném stavu, pomáhal ještě urychlení katastrofy. Byl nyní úplně bezvládný a nebylo nejmenší naděje, že bude jiný na mnoho hodin.

Je stěží možno pochopit krajnost mé hrůzy. Dým vy. pitého vína se vypařil, nechav mne dvojnásob plachého a nerozhodného. Věděl jsem, že sám jsem naprosto neschopen člun řídit a že ostrý vítr a prudký odliv nás ženou do zkázy. Za námi se zřejmě stahovala bouře; neměli jsme ani kompas, ani potravu, a bylo jasno, že budeme-li ve své plavbě pokračovat, budeme před jitem z dohledu břehu. Tyto myšlenky, se spoustou jiných, stejně hrozných, blýskaly mi hlavou poplašnou rychlostí, a po několik okamžiků mne činily naprosto neschopným jakéhokoli pohybu. Člun letěl vodami příšernou rychlostí, - jak vítr, - maje plachty rozvinuty, a lodní boky zcela pod pěnou. Byl věru velký div, že se nepřekotil, když August pustil, jak jsem už řekl, kormidlo, a já byl přespříliš rozrušen, abych myslel na to, chopit se ho sám. Na štěstí však dobře drželo, a já se zvolna trochu vzpamatoval. Vítr se stále příšerně rozmáhal; kdykoli jsme se vyhoupli přídí, moře nám přečíslo celou záď a zaplavilo nás. Byl jsem na celém těle tak úplně prokřehlý, že jsem už skoro ani necítil. Konečně jsem si opět dodal zoufalé zmužilosti a vrhnuv se k hlavní plachtě, prudce ji strhl. Jak se dalo čekat, sletěla přes bok a namočivši se, utrhla stožár u samé paluby. Jen tato nehoda zachránila mne od okamžité zkázy. Jen s malou plachtou uháněl jsem po větru, zaplavován občas velkými vlnami., ale již bez hrůzy okamžité smrti. Chopil jsem se kormidla, a dýchal volněji, neboť jsem shledal, že rám přec zbývá naděje konečného vyvážnutí. August, stále beze smyslů, ležel na dně člunu; a ježto hrozilo nebezpečí, že se utopí (neboť tam, kde padl, sáhala voda na stopu vysoko), s námahou jsem ho poněkud zdvihl a držel ho v sedící poloze tím, že jsem ho v pase obtočil provazem, který jsem přivázal ke kruhu kajuty. Vykonav tak všecko, jak jsem nejlépe mohl ve svém zkřehlém a rozrušeném stavu, poručil jsem se Bohu a rozhodl se, že přijď si cokoli, budu vše snášet s veškerou chrabrostí, již jsem schopen.

Sotva jsem došel k tomuto rozhodnutí, tu náhle za. zněl hlasitý a dlouhý křik a jek, jakoby z hrdel tisíce démonů, a prostoupil veškero ovzduší kol člunu i nad ním. Co živ budu, nezapomenu na onu krajní úzkost hrůzy, již jsem v té chvíli zakusil. Vlasy se mi na hlavě zježily, - cítil jsem krev v žilách ustydou, - srdce mi úplně přestalo bít, a nevzhlednův ani, abych se poučil o zdroji svého leknutí, skácel jsem se střemhlav a beze smyslů na tělo svého ležícího druha.

Když jsem se zas vzpamatoval, nacházel jsem se v kabině veliké, velrybářské lodi («Tučňáka»), plovoucí do Nantucketu. Několik osob stálo nade mnou a August, bledší než mrtvola, pilně mi třel ruce. Jakmile spatřil, že otvírám oči, jeho výkřiky štěstí a radosti budily jak smích tak slzy u drsně vyhlížejících přítomných osob. Tajemství, jak jsme byli zachráněni, bylo pak brzy vysvětleno. Byli jsme potopeni velrybářskou lodí, jež na nás narazila, spěchajíc do Nantucketu se všemi plachtami, jež mohla rozvinout, a takto jela skoro v pravém úhlu na směr naší plavby. Několik mužů se dívala z vyhlídek na přídí, ale zpozorovali náš člun, až když už bylo nemožno vyhnout se srážce; a jejich výstražné křiky,

když nás spatřili, bylo to, co mne tak příšerně poděsilo. Veliká loď, jak mi řekli, přejela náš člun tak snadno, jak by on byl přejel pírkou, a aniž postřehla nejmenší závady ve vlastní plavbě. Ani hlas nevyšel z paluby oběti - byl slyšet jen slabý, vrzavý zvuk, mísící se s hukotem větru a vody, jak křehká bárka, jež byla pohlcena, se třela na okamžik o kýl svého zhoubce, - ale to bylo vše. Kapitán E. T. V. Block z Nového Londýna, maje náš člun (jenž byl, nutno připomenout, bez stožáru) za pouhou kocábku, odnesenou příbojem, a bezvýznamnou, chtěl pokračovati ve své plavbě, aniž se víc o věc staral. Na štěstí dva z hlídky s určitostí tvrdili, že viděli někoho u našeho kormidla a odvozovali možnost jej zachránit. Následovalo rokování, když se Block rozlítil a po chvíli pravil, že »není jeho věcí být věčně na stráži nad vaječnými skořápkami; že loď se pro žádný takový nesmysl nemůže obrátit; a jestliže při tom byl kdo smeten do vln, není to vinou nikoho jiného, než jeho - a ať se utopí, ďas ho vem«, či něco podobného. Henderson, první kormidelník, se věci chopil, právem jsa rozhořčen, stejně jako celá posádka, nad řečí, jevící tak necitelnou ukrutnost. Mluvil nepokrytě, vida, že mužstvo s ním souhlasí a řekl kapitánovi, že patří na šibenici, a že se on jeho rozkazům vzpírá, byť by měl být za to pověšen ve chvíli, kdy vkročí na břeh. Odstrčil Blocka (jenž velmi zbledl a neodpověděl), skočil na záď, a chopiv se kormidla, vykřikl rázně: »Proti větru! Muži přiskočili na svá místa, a loď se pěkně otočila. To vše se událo asi v pěti minutách a myslelo se, že bude už sotva možno kohokoli zachránit, - v případě, že vůbec někdo na palubě člunu byl. A přece, jak čtenář viděl, i já i Augustin jsme byli zachráněni; a naše záchrana zdála se být dílem dvou skoro nepochopitelných šťastných okolností, jež moudří a zbožní lidé přičítají zvláštním zakročením prozřetelnosti.

Zatím, co loď se zastavovala, kormidelník spustil záchranný člun a vskočil do něho, tuším, že právě s oněmi dvěma muži, kteří mne prý zahlédli u kormidla. Sotvaže opouštěli závětrnou stranu lodi (měsíc stále jasně zářil), učinila tato dlouhý, těžký obrát po větru, a Henderson v témže okamžiku, vztyčiv se na místě, vykřikl k mužstvu: »Zpět!« Neřekl pranic víc, opakuje jen netrpělivě svůj výkřik: »Zpět, zpět!« Muži obrátili s největší možnou rychlostí; ale v té době loď se otočila a plula rychle vpřed, ačkoli se všichni ze všech sil dřeli, aby stáhli plachty. Přes to, že to byl nebezpečný pokus, kormidelník se chopil lodního řetězu, jakmile mu přišel na dosah. Novým, mocným zakymácením vyhoupl se pravý bok lodi z vody ven až skoro ke kýlu, a tu se zjevila příčina jeho úzkosti. Bylo vidět lidské tělo, připoutané co nejzvláštnějším způsobem k hladkému a lesknoucímu se dnu lodi («Tučňák» byl pobit a nýtován mědí), a naráželo do něho prudce každým pohybem lodi. Po několikerych neúspěšných pokusech, za stálého kymácení lodi a za hrozícího nebezpečí, že se člun potopí, byl jsem konečně vyproštěn ze své hrozné polohy, a vzat na palubu, - neboť ono tělo bylo tělem mým. Bylo zjištěno, že jeden krokový svorník se vykloubil a proraziv měděný plech, zadržel mne; jak jsem přišel pod loď, a připevnil mne tak zvláštním způsobem k jejímu spodku. Hlavice svorníku projela mi límcem zelené vlněné kazajky, již

jsem měl na sobě, a prorazila zadní částí krku, mezi dvěma šlachami, těsně pod pravým uchem. Byl jsem okamžitě uložen na lože, - ač se zdálo, že ve mně není jiskérky života. Na lodi nebylo žádného lékaře. Nicméně kapitán mne ošetřoval se vší pozorností, - aby se ospravedlnil, jak mám za to, v očích posádky za kruté chování v předešlé chvíli té příhody. Mezitím Henderson odrazil opětně od lodi, ač vítr dul nyní skoro jak hurykán. Netrvalo dlouho, když narazil na zbytky našeho člunu a krátce na to, jeden z těch, kdo byli s ním, tvrdil, že rozeznává volání o pomoc v přestávkách mezi hučením bouře. To pohnulo smělé plavce, aby pokračovali ve svém hledání po více než půl hodiny, ač jim byly kapitánem Blockem opakovány signály k návratu a ač každý okamžik na vodách v tak vratkém člunu hrozil jim nejtemnější smrtelnou záhubou. Opravdu, je skoro nemožno pochopit, jak malý člun, na němž byli, mohl ujít zkáze jen jediný okamžik. Ale byl stavěn pro lov velryb a byl opatřen, jak jsem později důvodně předpokládal, vzduchovými komorami, na způsob některých záchranných člunů, jichž se užívá ve Walesu.

Když marně hledali, asi po zmíněnou dobu, rozhodli se vrátit se na loď. Sotva však učinili své rozhodnutí, zaslechli slabý výkřik od temného předmětu, jenž plul prudce kolem. Pustili se za ním a hned jej dosáhli. Ukázalo se, že je to celý kryt kajuty z »Ariela«. August se u něho zmítal, zřejmě v posledním tažení. Když se ho zmocnili, ukázalo se, že je připoután provazem k plovoucímu trámu. Provaz, jak se pamatujete, obtočil jsem já sám kol jeho pasu a uvázal ke kruhu kajuty, abych ho udržel v sedící poloze, a tento čin, jak je zřejmo, nakonec přispěl k záchraně jeho života. »Ariel« byl lehce zbudován a jak byl potopen, jeho kostra se přirozeně rozbila na kusy; střecha kajuty, jak se dalo očekávat, byla odtržena silou dovnitř se valící vody, úplně z hlavního trámův, a plula (s jinými troskami) po hladině; August se s ní udržel nad vodou a unikl tak příšerné smrti.

Uplynula víc než hodina od doby, co byl vzat na palubu »Tučňáka«, než mohl cokoli o sobě povědět, nebo chápat povahu neštěstí, jež stihlo naši loď. Konečně se zcela vzpamatoval a mnoho mluvil o svých pocitech, pokud byl ve vodě. Když po prvé nabyl nejnižšího stupně vědomí, nalézal se pod hladinou, toče se kolem nepostižitelnou rychlostí, s provazem otočeným třikrát či čtyřikrát těsně kolem krku. V okamžiku na to cítil, že je puzen rychle vzhůru, když hlavou prudce narazil na tvrdý předmět, a tak se zas zhroutil do bezvědomí. Když opět ožil, byl sice při plném vědomí, - přece však stále krajně zmaten a tupý. Tu poznal, že se stalo jisté neštěstí, a že je ve vodě, ač ústa měl nad hladinou a mohl dosti volně dýchat, Je možno, že v této době kryt byl hnán rychlostí větru a táhl jej za sebou, plovoucího na znaku. Opravdu, pokud se mohl udržet v takové poloze, bylo skoro nemožno, aby se utopil, Tu náhle jej vlna hodila přímo až na kryt a toto místo hleděl si udržet, volaje v přestávkách o pomoc. Právě ve chvíli, než byl objeven panem Hendersonem, byl nucen únavou povolit a padnuv do moře, myslil, že je ztracen. Po celou dobu svého zápasu neměl nejslabšího ponětí o »Arielu«, aniž o čemkoli, týkajícím se příčiny jeho pohromy. Matný pocit

hrůzy a zoufalství se zcela zmocnil jeho smyslů. A když byl konečně vytažen, rozum mu úplně vypověděl službu a, jak bylo řečeno, trvalo to asi hodinu od doby, co přišel na palubu »Tučňáka«, nežli si úplně uvědomil své postavení. Co mne se týče, já jsem byl vzkříšen ze stavu, hraničícího skoro se smrtí (a to když půl čtvrté hodiny zkoušeli marně všecko možné), po účinném tření flanelem, namočeným v horkém oleji, - prostředkem navrženým Augustem. Rána na mém krku, ač měla hrozný vzhled, měla ve skutečnosti pramalé následky a já se brzy vzpamatoval z jejích účinků.

»Tučňák« vplul do přístavu kolem deváté ráno, po překonání jednoho z nejprudších vichrů, na jaké se kdy v Nantucketu pamatovali. Podařilo se nám s Augustem přijít včas u Barnardů k snídání - jež byla na štěstí poněkud zpožděna pro onu včerejší noční společnost. Zdá se mi, že všichni u stolu byli sami přílišně znaveni, než aby si všimli našich strhaných tváří, jež by věru nesnesly přílišně přísného zkoumání. Školáci však dovedou divy v podvádění, a já jsem přesvědčen, že ani jeden z našich přátel v Nantucketu neměl nejmenšího podezření, že hrůzostrašné vyprávění některých plavců ve městě, jak potopili na moři jednu loď a utopili aspoň třicet, čtyřicet nešťastníků, týče se »Ariela«, mého kamaráda neb mne. My oba spolu jsme od těch dob přechořadli o věci mluvit, ale nikdy ne bez chvění. V jednom z našich rozhovorů August mi upřímně přiznal, že po celý svůj život nezakusil tak mučivých pocitů hrůzy, jako když na palubě našeho malého člunu si po prvé uvědomil stupeň svého opilství a cítil, jak klesá pod jeho účinkem.

II.

V žádné události, na kterou hledíme předpojatě, pro nebo proti, nemůžeme odvodit důsledky s naprostou jistotou, ba ani z faktů těch nejprostších. Mohlo by se myslet, že katastrofa, již jsem právě zde vylíčil, účinně ochladí mou počínající vášeň po moři. Naopak, nikdy jsem nezakusil žhavější touhy po divokých dobrodružstvích námořnického života, jako v prvním týdnu po našem zázračném vyváznutí. Tato krátká doba úplně stačila, aby z mé paměti vymazala stíny, a přivedla na světlo všechny ty příjemně dráždivé a pestré podrobnosti, všecku tu barvitost poslední nebezpečné příhody. Mé hovory s Augustem byly den ze dne častější a zajímavější. On uměl vyprávět své příhody na oceáne (z nichž víc než půli dnes pokládám za pouhé výmysly) a to tak poutavě, že jim musel podlehnout člověk mé vznětlivé povahy a trocha temné, ač ohnivé obrazivosti. Rovněž je divno, že nejsilněji zaujal mé city pro námořnický život, když líčil jeho nejohroženější chvíle utrpení a zoufalství. K jasné stránce těch líčení necítil jsem mnoho přitažlivosti. Snil jsem jen o hladu a ztroskotání; o smrti anebo zajetí mezi divošskými kmeny; o životě, vlekoucím se v strasti a slzách, na které si šedé a zoufalé skále v oceánu nepřeklenutelném a neznámém. Takové vidiny či touhy, - neboť se hned staly touhami, - jsou běžny, jak jsem se později přesvědčil, celému četnému pokolení zádumčivých lidí; -ale v době, o které mluvím, hleděl jsem na ně jen jako na prorocké záblesky osudu, jež jsem se do jisté míry cítil zavázán naplnit. August pronikl úplně do mého duševního stavu. Je věru pravděpodobno, že naše důvěrné obcování mělo za následek částečnou výměnu povah.

Asi po půldruhém roce od doby záhuby »Ariela«, firma Lloyd & Vredenburg (podnik jaksi spojený s liverpoolskou firmou bratří Enderbyů) zaměstnávala se opravou a výstrojem brigy »Grampus«, chystající se na lov velryb. Byla to stará rachotina, a sotva se hodila k plavbě, i když se sebe líp opraví. Nechápu dost jasně, proč byla zvolena před jinými dobrými koráby, patřícími týmž majitelům, - ale už tomu tak bylo, Pan Barnard byl určen za jejího kapitána a August měl jet s ním. Když byla briga připravována, často mi připomínal, jak skvělá příležitost se tni zde naskytá ukojit mou touhu po cestování. Nenašel ve mně nepovolného posluchače, nikterak, - ale věc nebyla tak zholá jednoduchá. Můj otec nebyl přímo proti tomu; ale má máti byla jak hysterka při pouhé zmínce o tom záměru. A nad to nade vše, můj děd, od něhož jsem čekal mnoho, prohlásil, že mi nedá ani vindru, přijdu-li mu ještě s tou věcí. Ale ty potíže nejen že byly daleky udusit můj zápal, přidávaly ještě ohni síly. Rozhodl jsem se jet přese vše; a jen jsem Augustovi sdělil svůj záměr, počali jsme osnovat plán, dle něhož mělo být vše vykonáno. Zatím jsem se zdržoval mluvit (před kýmkoli ze svých příbuzných) něco o cestě, a jelikož jsem se zdánlivě zabýval obvyklými studiemi, mysleli, že jsem se svého úmyslu vzdal. Později jsem často cítil své chování v té věci s pocity nelibostí jako překvapení. Úsilná přetvářka, které jsem užíval pro zdar svého plánu, - přetvářka

prostupující každické slovo a čin mého života po tak dlouhou dobu, - mohla mi být snesitelnou pouze pro divoké a žhavé očekávání, s kterým jsem hleděl vstříc splnění tak dlouho laskaných snů o plavbách.

Při skryté tajemnosti plánu, byl jsem nezbytně nucen nechat přemnoho Augustovi, jenž byl většinu dne zaměstnán na palubě »Grampa«, obstaráváje jistá zařízení pro svého otce v kabině a podpalubí. Nicméně každého večera jsme měli vždy jistou radu a hovořili o svých nadějích. Když tak uplynul asi měsíc, aniž jsme připadli na jakýkoli plán, jež by bylo možno vykonat, konečně mi řekl, že už vše rozhodl.

Měl jsem v Novém Bedfordu příbuzného, jakéhosi pana Rosse, u něhož jsem občas trávil dva až tři týdny. Briga měla vyplout v půli června (červen 1827), a bylo stanoveno, že pár dní před jejím vyplutím můj otec dostane, jako obvykle, dopis od Rosse, jímž mne žádá, abych strávil čtrnáct dní s jeho syny Robertem a Emmetem. August se nabídl, že sám dopis sestaví a pošle. A až bych se vypravil na pohled do Nového Bedfordu, měl jsem se přidružit ke svému příteli, jenž mi měl opatřit skrýši na »Grampovi«. Tato skrýš, jak mne ujišťoval, bude dostatečně pohodlná pro pobyt na větší počet dní, po něž se nebudu smět ukázat. Až briga urazí takový kus cesty, že každý návrat bude naprosto vyloučen, pak budu, pravil, jak se patří ubytován ve veškerém pohodlí kabiny. A pokud se týká jeho otce, ten se jen srdečně zasměje té lotrovině. Potkáme dost lodí, po nichž bude možno poslat domů dopis, vysvětlující dobrodružství mým rodičům.

Polovice června konečně nadešla a všecko bylo promyšleno. Dopis byl napsán a odeslán. Jednoho pondělka ráno jsem odjel, jak se myslelo, poštovní lodí do Nového Bedfordu.

Šel jsem však přímo k Augustovi, jenž na mne čekal na rohu ulice. Měli jsme sice původně v plánu, že se budu až do tmy ukrývat, a pak teprve vzlouznu na palubu brigy; ale jelikož nám byla přízniva právě hustá mlha, rozhodli jsme se, že nebudu ztrácet čas skrýváním. August šel k přístavu napřed a já za ním v malé vzdálenosti, zahalen těžkým námořnickým pláštěm, který mi přinesl, takže mne nebylo lze snadno poznat. Zrovna jsme však zahnuli za druhé nároží, minuvše Edmundovu studni, kdo se náhle neobjeví, zrovna proti mně a hledě mi přímo v tvář, jako můj děd, starý Peterson. »Jakže! Ty, Gordone, na mou duši!« vzkřikl po dlouhé pauze: »Cože, čím špinavý plášť to máš na sobě?« »Vašnosti«, odpověděl jsem, předstíraje uražené překvapení, jak jsem nejlépe uměl a jak to chvíle vyžadovala a mluvě zhurta co nejnevrleji, - »vašnosti, to ste si to trošku poplet; za první, já se vůbec nemenuju žádněj Goddin, potom bych si vyprosil, vy jeden nádivo, říkat o mým novým óbrkótu špinavej!« Jak jsem živ, stěží jsem se zdržel výbuchu smíchu nad hloupým způsobem, jímž starý pán přijal tu hezkou důtku. Ustoupil na dva, tři kroky, nejprve zbledl a pak nadmíru zrudl, vysadil si brýle a zas je spustil a rozběhl se na mne se zdviženým deštníkem. Nicméně se ve svém rozběhu pojednou zarazil, jako by ho cosi napadlo; a ihned, otočiv se

nazpět, odbelhal se dolů ulicí, třesa se jen hněvem a mumlaje mezi zuby: »Nevidím, - nové brejle - a já si myslím, že je to Gordon - ale je to - ničema ničemná, dlouhý Tom.«

Když jsme tímto způsobem jen tak, tak, vyvázli, pokračovali jsme s větší obezřelostí v cestě a přišli bezpečně na místo určení. Na palubě byli jen jeden, dva lidé v pilné práci na úpravě špalku na přídi. Kapitán Barnard, to jsme výborně věděli, byl nyní u Lloyda & Vredenburgha, a měl tam zůstat až pozdě do večera, tedy s jeho strany jsme se měli málo co obávat. August prošel po lodi první; v krátké chvíli jsem ho já následoval, aniž jsem byl kým z pracujících upozorován. Společně jsme vešli do kabiny a nenašli tam živé duše. Byla vystrojena nejpohodlnějším způsobem, - věc jaksi neobvyklá na velrybářské lodi. Byly tam čtyři nádherné kajuty s širokými a pohodlnými lůžky. Všiml jsem si, že tam byla též velká kamna a pozoruhodně tlustý a cenný koberec, kryjící podlahu kabiny i kajut. Strop byl celých sedm stop vysoký a krátce, všecko se mi objevilo prostornější a příjemnější, než jsem čekal. August mi však povolil jen velmi krátký čas k pozorování, naléhaje stále na to, abych se ukryl, co nejdříve možno. Uvedl mne do své kajuty, jež byla na pravém boku brigy, hned u přepažení. Jak jsme vstoupili, hned zavřel dveře a zastrčil závoru. Zdálo se mi, že ještě nikdy jsem neviděl hezčího pokojíku, než ten, v němž jsem nyní byl. Byl asi deset stop dlouhý a měl jen jedno lůžko, jež, jak jsem již řekl, bylo široké a pohodlné. V oné části kóje, jež byla nejbližší přepážky, byl prostor asi čtyř čtverečných stop, kde byl stůl, židle a visutá příhrada plná knih, hlavně o cestách a plavbách. V pokojíku bylo ještě mnoho jiných zařízení, mezi nimiž nerad bych zapomněl jakousi špiži, či lednici, v níž mi August ukázal spoustu lahůdek, jak k jídlu tak k pití.

Pak přitlačil prsty na jisté místo koberce, v jednom rohu právě zmíněného prostoru, poučiv mne, že část podlahy, asi šestnáct čtverečných palců, je pěkně vyříznuta a opět vložena. Jak tlačil., tato část se zdvihla na jednom konci tak, že dovolila podstrčit prsty. Tímto způsobem zdvihl poklop, k němuž byl koberec připevněn hřeby a tu jsem viděl, že otvor vede do zadního podpalubí. Pak rozžehl fosforovou zápalkou svíci a vloživ světlo do zlodějské lucerny, sešel s ní otvorem, žádaje, abych šel za ním. Šel jsem, a on opět přiklopil vchod víkem pomocí hřebíku, zatlučeného do spodní části, - čímž ovšem koberec zaujal původní polohu na podlaze kajuty a všechny stopy po otvoru zmizely.

Svíce vyzařovala tak slabé světlo, že jen s největší obtíží jsem nahmatal cestu mezi přeházenou spoustou haraburdí, mezi nimiž jsem se ocitl. Postupně však si mé oči navykly na přitnutí a tak jsem postupoval méně nesnadně drže se za šosy druhova kabátu. Konečně, po mnohém drápání a proplétání řadou nesčetných uliček, dovedl mne k železem kované bedně, jakých se užívá k dopravě křehkého, hliněného nádobí. Byla skoro čtyři stopy vysoká a plných šest dlouhá, ale velice úzká. Dva velké sudy na olej stály na ní, a nad těmi zas spousta slaměných rohoží, navršených až k podlaze kabiny. Všemi ostatními směry kolem byl nacpán co nejtěsněji, také až ke stropu, hotový chaos všech nejmožnějších lodních

potřeb, s nejrozličnější směsí košů, beden, beček a žoků, že se mi zdálo až zázrakem, že jsme vůbec našli nějaký průchod k bedně. Později jsem shledal, že August zúmyslně dal toto podpalubí takto přecpat, aby mi opatřil bezpečný úkryt, maje při práci jen jediného pomocníka, muže, který s brigou neodplul.

Můj přítel mi nyní ukázal, že jedna z bočních stěn bedny může se podle libostí odstranit. Odstrčil ji stranou a ukázal mi vnitřek, který mne nad míru zabavil. Žíněnka z jednoho kabinového lůžka pokrývala celé dno, jež obsahovalo všecko pohodlí, jež mohlo být nacpáno do tak malého prostoru, při čemž zbývalo ještě dosti velké místo, abych se tam uvelebil, ať v poloze sedící či leže úplně natažen. Mezi jinými byly tam i některé knihy, pero, inkoust a papír, tři pokrývky, veliký džbán plný vody, soudek námořnických sucharů, tři, čtyři buloňské salámy, ohromná šunka, studená pečená skopová kýta a půl tuctu lahví pálenek a likérů. Ihned jsem se ubytoval ve svém malém bytu a sice, tím jsem jist, s pocity vyššího zadostučinění, než jaké zakusil kterýkoli monarcha, vstupuje do svého nového paláce. August mi nyní vyložil, jak se připevňuje otevřená strana bedny, a pak drže svíčku těsně u paluby, ukázal mi konec tmavého provazu, jenž se po ní vinul. »Ten,« pravil, ujde od mé skrýše všemi nutnými zákruty mezi hamparádím až ke hřebu, který byl zatlučen do paluby těsně pod padacími dveřmi, vedoucími do jeho kajuty. Pomocí tohoto provazu budu moci najít cestu bez jeho vedení, kdyby mne snad k tomu dohnala nějaká nepředvídaná nehoda.« Nato se vzdálil, nedrav mi lucernu s bohatou zásobou svíček a zápalek a slíbiv mi návštěvy tak časté, jak se mu podaří bez vzbuzení pozornosti. To bylo sedmnáctého června.

Zůstal, jsem tři dny a tři noci (pokud jsem sám hádal) v této své skrýši, a vůbec jsem z ní nevyšel, jen dvakrát za tím účelem, abych si protáhl údy, postaviv se mezi dvěma koši, zrovna naproti otvoru bedny. Po celou tu dobu jsem Augusta nespátřil; ale to mi působilo jen malou starost, neboť jsem věděl, že briga má vyplout každou hodinu a v tom shonu nemohl najít dost příležitosti, aby ke mně sešel. Konečně jsem zaslechl poklop se zdvihnout a zapadnout a ihned nato August tiše volal, ptaje se, je-li vše v pořádku a nepotřebuji-li něco. »Nic«, odpověděl jsem, - »je mi tak dobře, jak jen možno. Kdy briga vypluje?« -- »Odražíme ani ne za půl hodiny,« odvětil. »Jdu ti to oznámit a pak i ze strachu, abys neměl starost, že nejdu. Nepoštěstí se mi sejít zas jistý čas, - možná, že na tři, či čtyři dny. Na palubě všecko klape. Až odejdu a zavřu poklop, připlaz se po šňůře až tam, kde je zatlučen hřebík. Najdeš tam mé hodinky, - budou ti prospěšny, když nemáš denní světlo, abys si měřil čas. Myslím, že nemůžeš říci, jak dlouho jsi už pohřben - jsou to jen tři dny - dnes je dvacátého. Přinesl bych ti hodinky do bedny, ale bojím se, aby mne nepohřešili.« A hned odešel.

Asi půl hodiny po tom, co přišel, cítil jsem zřetelně, že je briga v pohybu a blahopřál jsem si, že jsem tak konečně krásně počal plavbu. Uspokojen touto myšlenkou, rozhodl jsem se být jak možno kliden a vyčkat běhu událostí, než mi bude dovoleno zaměnit bednu za prostornější, ač stěží pohodlnější, zařízení kabiny. Mou první starostí bylo dosáhnout

hodinek. Nechav svíci hořet, tápal jsem ve tmě, sleduje šňůru nesčíslnými zákryty, při čemž jsem v leckterých poznal, že ač jsem lopotně došel dost daleko, byl jsem zas přiveden na stopu nebo dvě od místa, kde jsem byl před chvílí. Konečně jsem dosáhl hřebíku a uchopil předmět své pouti, bezpečně jsem se s ním vrátil. Nyní jsem prohlížel knihy, jimiž jsem byl tak prozřetelně zásoben a vybral výpravu Lewise a Clarka k ústí Kolumbie. Tím jsem se bavil po jistou dobu, když, ospalý, zhasil jsem světlo s velkou opatrností a brzy upadl do těžké dřímoty.

Když jsem se probudil, cítil jsem v hlavě podivné zmatení a uplynul jistý čas, nežli jsem si mohl urovnat všechny ty rozličné okolnosti svého postavení. Postupně však jsem se rozpomněl na všechny. Rozsvítiv, pohlédnu na hodinky; ale ty došly a nebylo tedy možnosti určit, jak dlouho jsem spal. Mé údy docela zdřevěněly a byl jsem nucen jim ulehčit tím, že jsem postál mezi koši. Pojednou, ucítiv takřka hltavou chuť k jídlu, vzpomněl jsem si na své studené skopové, z něhož jsem kus snědl těsně před usnutím a jež bylo výtečné. Jaké však bylo mé uleknutí, když jsem shledal, že je ve stavu naprosté hniloby! Tato okolnost mi přivodila veliký neklid; neboť v souvislosti s duševním rozrušením, jež jsem zakusil-při probuzení, došel jsem k závěru, že jsem spal jistě nezřízeně dlouhou dobu. Bylo to asi vlivem uzavřeného ovzduší v podpalubí a mohlo to mít nakonec nejvážnější následky. Hlava mne nesmírně bolela; zdálo se mi, že vdechuji velmi nesnadno; krátce, byl jsem sklíčen spoustou temných pocitů. Přece však jsem se nemohl odvážit učinit jisté pobouření tím, že bych otevřel padací dveře, - a tak, natáhnuv hodinky, uklidnil jsem se, pokud to bylo možno. Po celých příštích vleklých čtyřadvacet hodin mě nepřišel nikdo potěšit a byl jsem nucen vinit Augusta z nejhrubší nepozornosti. Co mne hlavně poplašilo, bylo, že mi v mém džbánu zbývalo asi jen půl pinty vody a já hrozně trpěl žízní, ukousnuv si pěkný kus z buloňských salámů, když jsem ztratil své skopové. Počalo mi být velice nevolno a nemohl jsem už najít zajímavost v knihách. Byl jsem též přemáhán touhou spát a přec se třásl při myšlence, abych, poddám-li se tomu, nepodlehł zhoubnému vlivu uzavřeného ovzduší v podpalubí, jež je jako plyn hořícího dřevěného uhlí. Zároveň mne poučilo houpání brigy, že jsme daleko na širém oceánu, a temný, hučivý zvuk, jenž se mi dostal k uším jakoby z ohromné dálky, přesvědčil mne o tom, že jistě nefouká obyčejný vítr. Nemohl jsem si však vymyslet důvod pro Augustovu nepřítomnost. Byli jsme jistě už hezký kus cesty, aby mi bylo dovoleno vyjít. Snad se mu stala nějaká nehoda, - ale nemohl jsem připadnout na žádnou dosti vážnou, aby mne nechal tak dlouho uvězněna, - krom toho, opravdu, že náhle zemřel či padl přes palubu, a při té myšlence pozbýval jsem poslední trpělivosti. Bylo též možno, že jsme byli zahánáni protivětry a že jsme stále v nejbližším sousedství Nantucketu. Od tohoto dohadu byl jsem však nucen upustit; neboť kdyby tomu tak bylo, briga by se často musela obracet; a já jsem vyvodil z jejího stálého odklonu doleva, že plula dál, s pravidelným větrem na pravém boku. Krom toho, kdybychom byli dál v sousedství ostrova, proč by mne August byl

nenavštívil a nezpravil mne o tom? Přemítaje tímto způsobem o těžkostech svého osamělého a neradostného postavení, rozhodl jsem se čekat ještě nových čtyřadvacet hodin, a pak, když se mi nedostane úlevy, půjdu sám k poklopu a budu se snažit buď promluvit s mým přítelem, či aspoň otevřením získám si trocha čerstvého vzduchu a další zásobu vody z jeho kajuty. Mezitím, co jsem se zabýval těmito myšlenkami, padl jsem nicméně a přes veškerou snahu po pravém opaku, do stavu hlubokého spánku, či spíše ztrnutí. Měl jsem sny přímo strašidelné. Přepadaly mne všechny možné pohromy a hrůzy. Krom jiných strastí byl jsem k smrti dušen ohromnými polštáři, démony nejpříšernějšího, nejdivočejšího zjevu. Ohromní hadi mne drželi v objetí a dívali se mi přímo a ztrnule do tváře strašně planoucímá očima. Nekonečné pouště, nejbeznadějnější a hrůzu budící, ležely přede mnou. Nesmírně vysoké pně stromů, šedých a bezlistých, vyrůstaly bez konce výš a výš až do nedohledna. Kořeny měly ukryty v širokých močálech, jejichž pusté vody ležely pod nimi černé, stojaté a temně příšerné. A divné stromy se zdály být nadány lidskou životností, a mávajíce sem a tam kostrovitými pažemi, křičely k mlčícím vodám o milost, ostrými a ječivými zvuky nejprudších křečů a zoufalství. Scéna se změnila a já stál, nahý a zcela sám ve žhavých pustinách saharských písků. U nohou mi ležel ukrutný lev tropů. Pojednou jeho divoké oči se otevřely a ulpěly na mně. Křečovitým skokem se vymrštil a vycenil příšerné zuby. Po chvíli vyrazil ze své rudé tlamy řev jako rachot hromu a já padl prudce na zem. Jsa dušen třestěním hrůzy, konečně jsem shledal, že jsem zpola probuzen, Můj sen tedy nebyl cele snem. Nyní jsem alespoň měl plné vědomí. Tlapy jakési ohromné, skutečné nestvůry tlačily mi těžce na hrud', - cítil jsem horký dech v uších, - a- bílé, příšerné tesáky svítily na mne tmou.

Byť tisíc životů viselo na hnutí jediného údu neb na jediném hlesnutí, nemohl jsem se hnout ani mluvit. Zvíře, ať už bylo čímkoli, zachovávalo své postavení, aniž se pokoušelo o okamžitý útok, zatím co já ležel ve stavu naprosto beznadějném a, jak jsem myslel, umírající pod ním. Cítil jsem, že mé tělesné i duševní síly mne skoro opouštějí, - slovem, že hynu, hynu čirou hrůzou. Mozek se mi točil - byl jsem smrtelně zemdlený, můj zrak mi zeslábl, - ba i civějící oči nade mnou se mi zakalily. S posledním možným úsilím zašeptal jsem slabý vzdech k Bohu a odevzdal se smrti. Zvuk mého hlasu jako by probudil všechno tu ztajenou zuřivost zvířete. Vrhlo se celou svou délkou na mé tělo; ale jaké bylo moje ustrnutí, když s dlouhým a tichým vrčením počalo mi lízat tvář a ruce s největší chtivostí a s nejpodivnějším projevem lásky a radosti! Byl jsem tím poplašen a nadmíru zmaten, - ale nemohl jsem zapomenout na zvláštní vrčení mého novofoundlandského psa Tygra a divný způsob jeho lísání, jež jsem tak dobře znal. Byl to, on. Pociťil jsem prudký nával krve ke spánkům - závratný a přemáhaný pocit úlevy a znovuoživení. Rázem jsem vstal se své žíněnky, na níž jsem ležel a vrhnuv se na krk mého věrného následovníka a přítele, ulevil jsem dlouhému útisku své hrudi proudem nejdojemnějších slz.

Jako při předešlé příležitosti, když jsem vstal s žíněnkou, byly mé představy nanejvýš matné a zmatené. Po dlouhou dobu jsem viděl, že je holou nemožností soustředit jakékoli myšlenky ; ale konečně velice zvolna se mé duševní síly zas vracely a já si opětně připomněl rozličné případy svého postavení. Pokud šlo o Tygrovu přítomnost, marně jsem se snažil přijít jí na kloub; a když jsem se potrápil tisícem přerůzných možností, jej se týkajících, byl jsem nucen spokojit se pouhou radostí, že prostě je u mne, aby sdílel mou neútěšnou samotu a dal mi útěchu lísáním. Většina lidí má ráda své psy, ale k Tygrovi cítil jsem lásku mnohem vroucnější než bývá zvykem; a nikdy, určitě, žádný tvor ji více nezasloužil. Po sedm let mi byl nerozlučným druhem, a ve spoustě případů podal mi důkaz všech šlechetných vlastností, pro něž si zvíře ceníme. Vyprostil jsem ho v Nantucketu jako štěně ze spárů malého zlotřilce, který ho táhl se šňůrou na krku k vodě; a vzrostlý pes se mi odvděčil, tři roky později, tím, že mne zachránil před klackem pouličního lupiče.

Chopiv se hodinek, shledal jsem, když jsem je přiložil k uchu, že zas došly; ale tím jsem nebyl nijak překvapen, jsa jist ze zvláštního stavu svých pocitů, že jsem spal, jako dřív, velmi dlouhou dobu; jak dlouho, to jsem ovšem říci nemohl. Hořel jsem horečkou a žízeň byla až nesnesitelná. Hmatal jsem v bedně po svém malém zbytku vody, nemaje světla, neboť svíce dohořela až k podstavci lucerny a krabička zápalek nebyla ihned po nice. Když jsem džbán našel, shledal jsem, že je zcela prázdný; Tygr dostal zřejmě chuť se napít, jakož i sežrat zbytek skopového, jehož kost ležela, pěkně ohryzána, u otvoru bedny. Zkažené maso jsem sice rád postrádal, ale při myšlence na vodu mi srdce usedalo. Byl jsem sláb až do krajnosti, takže jsem se třásl při nejmenším pohybu anebo obratu jako při zimnici. K dovršení všech mých strastí, briga se kývala a kymácela s velikou prudkostí a sudy na olej, jež stály na mé bedně, hrozily co chvíli, že spadnou a zatarasí mi tak jedinou cestu ven i nazpět. Trpěl jsem též hrozně mořskou nemocí. Tyto okolnosti mne přiměly k rozhodnutí, že si proklestím cestu, na zdařbůh, ke dvířkům, a budu se domáhat okamžité úlevy, než budu učiněn vůbec neschopným to vykonat. Rozhodnuv se takto, tápal jsem opět po sirkách a svíčkách. Ony jsem našel po malé námaze, ale když jsem nenašel svíčky, jak rychle jsem čekal (neboť jsem si velmi dobře zapamatoval místo, kam jsem je položil), vzdal jsem se prozatím hledání, a poručiv Tygrovi, aby ležel klidně, vydal jsem se ihned na pout k padacím dveřím.

Při tomto pokuse se stala má velká slabost zřejmější nežli kdy před tím. Jen s krajní potíží mohl jsem vůbec lézt kupředu a nohy pode mnou velmi často klesly; a kdykoli jsem padnul plně tvář k zemi, musel jsem zůstat pokaždé po několik minut ve stavu, jenž hraničí skoro s bezvědomím. Přes to však pokračoval jsem po malých krůčcích vpřed, hroze se co chvíli, že omdlím v úzkých a spletitých zatáčkách mezi haraburdím, v kterémžto případě bych nemohl čekat nic., nežli smrt. Konečně, pustiv se dopředu se vši energií, již jsem v sobě našel, narazil jsem prudce čelem na ostrý roh železem kované bedny. Nehoda mne trochu omráčila na několik minut; ale shledal jsem při tom k svému nevýslovnému žalu, že rychlé a

prudké kymáčení lodi svalilo mi bednu úplně napříč mé uličky, takže mi naprosto zatarasila cestu. Ani při nejvyšším úsilí jsem jí nemohl o palec pohnout z jejího postavení, jak pevně se vklínila mezi okolní bedny a lodní náradí. Jelikož jsem byl tak zastaven, bylo nutno buď opustit vedení šňůry a hledat nový průchod, nebo se vyšplhat přes překážku a pokračovat v cestě na druhé straně. První možnost znamenala příliš mnoho potíží a nebezpečí, že pouhé pomyšlení budilo hrůzu. Pokusit se o to, při mé nynější tělesné i duševní slabosti, ztratil bych nesporně cestu, a bídně zhynul v hrozném a odporném bludišti podpalubí. Proto jsem tedy bez váhání sebral všechny zbývající síly a odvalu a pokusil se, jak nejlíp jsem uměl, vyšplhat přes bednu.

Když jsem vstal, abych to učinil, shledal jsem to podniknutí za mnohem vážnější práci, než jsem si ve strachu mohl kdy představit. Na obou stranách úzkého průchodu zdvihala se úplná stěna z různého těžkého haraburdí, jež mi nejmenší přehmat s mé strany mohl úplně strhnout na hlavu; anebo, kdyby se snad ani nestala tato nehoda, ulička mohla být naprosto zatarasena pro můj návrat zřícenou spoustou, jak tomu bylo s překážkou přede mnou. Bedna byla dlouhá a neohrabaná, a noha se na ni nemohla zachytit. Marně jsem se pokoušel všemi možnými prostředky dosáhnout vrcholu, s nadějí, že se tak budu na ni moci vytáhnout. I kdyby se mi to podařilo, je jisto, že by mi má síla naprosto nestačila k tomu, dostat se přes ni a v každém směru bylo líp, že se mi to nezdařilo. Konečně jsem při svém zoufalém úsilí vytlačit bednu z místa cítil, že strana proti mně se silně prohnula. Sáhl jsem horlivě rukou na okraj prken a seznal, že jedno široké je povoleno. Kapesním nožem, jež jsem měl na štěstí při sobě, podařilo se mi je, po těžké námaze, úplně odtrhnout; a když jsem prolezl otvorem, shledal jsem k své neskonale radosti, že na druhé straně není prken - jinými olovy, že víko schází, neboť to, čím jsem si proklestil cestu, bylo dnem. Dále jsem se nepotkal se zvláštními potížemi, pokračuje podél šňůry, až jsem konečně dosáhl hřebíku. S tlukoucím, srdcem jsem povstal a lehce se opřel o padací dveře. Nenazdvihly se hned, jak jsem čekal, a tak jsem přitlačil více, hroze se stále, že je snad v kajutce někdo s Augustem. Ale dveře k mému údivu zůstaly pevné, a mně bylo jaksi dost nevolno, neboť jsem věděl, že dříve stačilo k pohnutí úsilí malé neb žádné. Přitlačil jsem silně - ale nehnuły se; - vší silou - přec nepovolily; se vztekem, zuřivě, zoufale, - vzpíraly se mému krajnímu úsilí; . a bylo zřejmo, z tohoto nepoddajného odporu, že díra byla buď objevena a řádně přibita, anebo že na ni byla navalena veliká tíže, na jejíž pohnutí bylo nesmyslné myslet.

Zmocnila se mne příšerná hrůza a zoufalství. Marně jsem se snažil uvažovat o pravděpodobné příčině, proč jsem tak pohřben. Nemohl jsem sřetězit souvislé myšlenky a klesnuv na zem, poddal jsem se bez odporu nejtemnějším dohadům, v nichž hrozná smrt žízni, hladem, zadušením a pohřbením za živa se na mne hrnuly jako nejbližší pohromy, které mne zasáhnou. Konečně se rtů vrátilo trochu duchapřítomnosti. Vstal jsem a hmatal píсты po švech či puklinách poklopu. Když jsem je našel, zkoumal jsem je bedlivě, abych se

přesvědčil, nepropouštějí-li světlo z kajuty; ale nic jsem nespatriil. Tu jsem jimi prostrčil želízko nože, až jsem se dostal na tvrdou překážku. Škrábaje po ní, shledal jsem, že je to pevný kus železa, o němž jsem usoudil po jeho zvláštním zvlňném omaku, který jsem cítil, když jsem po něm přešel čepelí, že je to kabelové lano. Jediné, co mi teď zbývalo, bylo vrátit se k své bedně, a tam se buď oddat smutnému osudu, anebo zkusit tak uklidnit mysl, abych mohl přemýšlet na plán útěku. Hned jsem se do toho pustil a podařilo se mi, po nesčetných těžkostech, dostat se nazpět. Když jsem zas, naprosto vyčerpán, padl na žíněnku, Tygr se natáhl podle mne, jako by mne chtěl svým lísáním utěšit v mých strastech a prosil, abych je statečně snášel.

Podivnost jeho chování nakonec připoutala moji pozornost. Když mi lízal po několik minut tvář i ruce, náhle v tom ustal a slabounce zavrčel. Když jsem k němu vztáhl ruku, poznal jsem zřejmě, že leží na hřbetě s prackami vzhůru. Toto chování, tak často opakované, bylo mi podivným a nijak jsem si je nemohl vysvětlit. Jelikož se zdálo, že psa něco bolí, usoudil jsem, že se o něco poranil; a vzav mu pracky do dlaní, zkoumal jsem jednu po druhé, ale nenašel ani stopy zranění. Tedy jsem myslel, že má snad hlad a dal mu velký kus šunky, který lačně shltl, - ale pak počal zas svoji podivnou hru. Tu jsem si pomyslel, že trpí, jako já, mukami žízně a už jsem tuto domněnku přijímal za pravou, když jsem dostal nápad, že jsem dosud prohlédl jen jeho pracky, a že má rána snad někde na těle anebo na hlavě. Tuto jsem pečlivě ohmatal, ale nic nenašel. Ale když jsem přešel rukou po hřbetě, nahmatal jsem lehce zježenou srst napříč hřbetu. Ohledav ji prstem, objevil jsem šňůrku, a ohmatav ji, shledal, že obepíná celé tělo. Při bližším ohledání přišel jsem na malý proužek, na omak jakoby lístek papíru, jímž byla šňůrka protažena tak, aby se dostal přímo pod levou přední nohu zvířete.

III.

Ihned mne napadlo, že papír je zprávou od Augusta, a že, jelikož nějaká nepředvídaná nehoda mu zabránila vyprostit mne z tohoto žaláře, vymyslel si tento způsob, jak mne zpravit o pravém stavu věci. Třesa se nedočkavostí, počal jsem zas hledat zápalky a svíčky. Měl jsem matný pojem, že jsem je pečlivě uložil, právě než jsem usnul; a opravdu před svou poslední poutí k poklopu, byl jsem schopen si připomenout přesné místo, kde jsem je uložil. Ale teď jsem se marně namáhal upomenout si je a po celou hodinu se lopotil bezcílným a trapným hledáním ztracených věcí; nikdy nikdo neprožil tantalštějšího stavu úzkosti a pochybnosti. Konečně, zatím co jsem po nich tápal s hlavou až k samému haraburdí u otvoru bedny a před ním, spatřil jsem slabý záblesk světla směrem k mezipalubí. Velice překvapen, snažil jsem se k tomu přistoupit, neboť se zdálo, že je to vzdáleno pouze několik stop. Sotva jsem se pohnul s tímto úmyslem, ztratil jsem světélko úplně s očí, a abych je zas spatřil, musil jsem tápat podle bedny, pokud jsem se nedostal úplně do své původní polohy. Tu, pohybuje obezřele hlavou tam a nazpět, shledal jsem, že půjdu-li zvolna, velmi obezřele, opačným směrem než jsem po prvé vyšel, budu se moci k světélku přiblížit, maje je stále na očích. Brzy jsem přišel přímo k němu (proklestiv si cestu nescetnými úzkými zatáčkami) a shledal, že pochází od drobných zbytků mých zápalek, ležících v prázdném, převaleném sudě. Žasl jsem, jak se jen dostaly na takové místo, když tu má ruka padla na několik kousků vosku ze svíčky, jenž byl zřejmě rozžvýkán psem. Usoudil jsem ihned, že sežral celou mou zásobu svíček, a cítil jsem beznaději, že budu kdy vůbec moci číst Augustův lístek. Malé zbytky vosku byly tak smíchány s ostatním smetím sudu, že jsem si zoufal nad možností užít jich nějak a nechal je, kde byly. Fosfor, z něhož zbylo jen nějaké zrnko, jsem sebral jak nejlépe jsem uměl a po mnohých nesnázích se s ním vrátil k své bedně, kde Tygr zůstal po celou tu dobu.

Nevěděl jsem, co mám dělat dále. Podpalubí bylo tak neproniknutelně temné, že jsem neviděl svou vlastní ruku, i když jsem ji přiblížil sebe víc k obličejí. Bílý lístek papíru bylo lze jen stěží rozeznat, a ani to ne, hleděl-li jsem naň přímo; otočiv k němu vnější část sítnice, to jest, přehlížeje ho poněkud úkosem, shledal jsem, že je trochu viditelný. Dle toho je si lze představit temnotu mého vězení, a zdálo se, že přítelův lístek, byl-li to opravdu lístek od něho, mne uvrhne do dalších strastí, zneklidňuje jen zbytečně mého už oslabeného a rozrušeného ducha. Marně jsem omílal v mozku spoustu absurdních prostředků k opatření světla, - prostředků, na něž by pro podobný účel byl schopen připadnout člověk v pobouřeném spánku po požití opia, - a z nichž se každý spáčovi střídavě jeví jako nejrozumnější i nejhloupější smyšlenka právě tak, jako se kmitají rozumové a obrazivé schopnosti, střídavě, jedna přes druhou. Konečně jsem dostal nápad, jenž se zdál rozumným a jenž mi dal spravedlivou příčinu k údivu, že jsem naň nepřišel dříve. Položil

jsem lístek papíru na vazbu jedné knihy a sebrav úlomky fosforových zápalek, jež jsem přinesl ze sudu, vysypal jsem je na papír. Pak jsem je dlaní rychle a řádně rozetřel. Po celém povrchu se ihned rozlilo slabé světlo a být na něm cokoli napsáno, nepůsobilo by mi, jsem si jist, nejmenších obtíží, abych to přečetl. Ani slabiky tam však nebylo, - nic, než smutná a neuspokojivá běloba; ozáření pohaslo v několika vteřinách, a moje naděje pohasla ve mně jak ono.

Podotkl jsem už nejednou, že můj rozum po jistou dobu před tím byl ve stavu, hraničícím skoro s blbostí. Byly ovšem občas chvíle dokonalého zdraví, a tu a tam dokonce i energie; ale těch bylo málo. Musím připomenout, že jsem, a jistě po mnoho dní, vdechoval ten skoro morový vzduch uzavřeného podpalubí na velrybářské lodi a po dlouhou část této doby byl jsem jen skromně zásoben vodou. A posledních čtrnáct či patnáct hodin jsem neměl žádné, - aniž jsem po ten čas vůbec spal. Solené maso nejdráždivější chuti bylo mou hlavní, a od ztráty skopového, i mou jedinou potravou, s výjimkou námořnických sucharů; a tyto byly pro mne úplně bezvýznamné, neboť byly příliš suché a tvrdé, aby mohly být polykány mým oteklým a vyprahlým jícnem. Měl jsem nyní vysokou horečku a vůbec mi bylo nadmíru bídno. To budiž důvodem k faktu, že uplynula mnohá hodina skleslosti od mé poslední příhody s fosforem, nežli mne napadla myšlenka, že jsem přec zkoumal jen jedinou stranu papíru. Nebudu se pokoušet popsat své pocity vzteku (nebo, jak myslím, jsem nesmírně zuřil), když se mi jak bleskem objevil ten skvělý přehmat, jehož jsem se dopustil. Věc sama nebyla by ještě veliká, kdyby má hloupost a popudlivost neprovedla něco horšího, V prudkém svém zklamání, že jsem na lístku nenašel slova, jak dítě, jsem jej ve vzteku na kusy roztrhal a hodil nevím kam.

Z největších strastí byl jsem zachráněn chytrostí Tygrovou. Naleznuv, po dlouhém hledání malý kousek lístku, dal jsem jej psovi očichat a snažil se mu dát na srozuměnou, že mi musí přinést zbytek. K mému úžasu (neboť jsem ho neučil podobným kouskům, jimiž jeho rasa je proslulá), jako by pochopil ihned, co míním a šťáraje po chvíli kolem, našel hned jiný pozoruhodný kousek. Když mi jej podal, chvíli čekal, otíraje čumák o mou ruku, jako by v naději, že mu jeho jednání schválím. Poplácal jsem ho po hlavě a tak zas odběhl. Tentokrát trvalo ně. kolik minut, než přišel zase zpět, ale pak přinesl veliký útržek, který, jak jsem poznal, byl celou zbývající částí lístku, který byl, zdá se, roztržen jen na tři kusy. Na štěstí snadno jsem našel několik zbývajících kousků fosforu, jsa veden mihavým světélkováním, jež zrnka stále vydávala. Přežití strasti mne naučily nutnosti být opatrným, a tak jsem delší čas přemítal, co dělat. Soudil jsem, že je velice pravděpodobno, že slova byla napsána na oné straně, již jsem nezkoumal. Ale která to byla? Po sestavení kousků v celek, neviděl jsem pro to žádného vodítka, ačkoli jsem byl jist, že slova (byla-li tam jaká), jsou pouze na jedné straně a v téže souvislosti, jak byla napsána. Tuto věc musel jsem vyšetřit tím více a zcela přesně, protože zbylá část fosforu by nevystačila už k třetímu pokusu, kdyby se mi

tento, k němuž jsem se chystal, zhatil. Položil jsem papír zas jako dříve na knihu a seděl několik minut zamyšleně, přemítaje nad tímto problémem. Konečně jsem přišel na to, že je zcela možno, že snad popsaná strana má určitou nerovnost, což by mi objevil lehký dotek plochy. Rozhodl jsem se, že se o to pokusím a přejel velice pozorně prstem po straně, jež byla navrch. Nic však jsem nepocítil a tak jsem list obrátil, rozloživ jej na knize. Tu jsem po něm opět lehce přešel ukazováčkem a shledal nesmírně slabé, ale přec znatelné záření těsně za prstem. To, jak jsem věděl, pochází jistě od droboučkových částeczek fosforu, jež zbyly na papíře od prvního pokusu. Tak tedy strana, na níž bylo písmo, ukáže-li se tam vůbec co, byla strana druhá, spodní. Znovu jsem lístek obrátil a opakoval postup, jako dříve. Když jsem po něm fosfor rozetřel, spatřil jsem opětné záření, ale tentokrát se jasně zjevilo několik řádek rukopisu, psaných velkým písmem a zřejmě červeným inkoustem. Záření, byť si dostatečně jasné, bylo jen chvilkové. Přes to však, nebýt jen tak silně rozechvěn, měl jsem dost času přečíst všechny tři věty před sebou, neboť jsem viděl, že jsou tam tři. V mé překotnosti však shltat vše najednou, podařilo se mi přečíst jen sedm posledních slov, jež zněla takto: »krví - tvůj život .závisí na tvém setrvání v úkrytu!«

Kdybych byl schopen zjistit celý obsah lístku, celý dosah výstrahy, již se mi pokusil můj přítel poslat, jsem pevně přesvědčen, že tato výstraha, i kdyby mi odhalila nejděsivější událost, nezbarvila by mi ducha ani desetinou oné drásavé a nevyličitelné hrůzy, již ve mne vzbudila výstraha neúplná, doručená tímto způsobem. A pak ta »krev«, to slovo nad všechna, za všech dob tak přeplněné tajemstvím a hrůzou a utrpením, jak trojnásob významným se mi teď zdálo, takto odtržené od předchozích slov, jež by jej blíž byla objasnila a učinila srozumitelným; jak mrazivě a těžce jeho dvojsmyslná písmena vnikala do nejskrytějších záhybů mé duše v hlubokém temnu mého vězení.

August měl určitě závažné důvody, že si přál, abych zůstal v úkrytu a já si tvořil tisíce domněnek, co to asi bylo, ale nemohl jsem přijít na nic, co by mi mohlo dát uspokojivý výklad té záhady. Ještě než jsem se vrátil ze své poslední pouti k padacím dveřím a než má pozornost byla svedena podivným Tygrovým chováním jinam, došel jsem k odhodlání dát o sobě stůj co stůj vědět těm tam. na palubě, nebo, kdyby mi toto snad selhalo, prokletit si cestu spodní palubou. Poloviční jistota, že v nejhorším případě budu moci provést alespoň jeden z těchto dvou záměrů, plnila mne odvahou (kterou bych sotva měl bez ní) snášet strasti svého postavení. Několik těch slov však, která jsem nemohl přečíst, urvala mi toto poslední útočiště a tu jsem, po prvé, pocítil veškeru bídu svého osudu. Ve křeči zoufalství vrhl jsem se na žíněnka, na níž jsem zůstal asi den a noc v jakémsi ztrnutí, z něhož jsem se jen občas probíral k jasnějšímu vědomí a paměti.

Konečně jsem opět povstal a zaměstnával se úvahami o hrůzách, jež mne obklopiley. Nových čtyřicet hodin bylo sotva možno vydržet bez vody; déle bych to už nesnesl. Na počátku svého uvěznění pil jsem dost kořalek, kterými mne August zásobil, ty však mou horečku jen

zvyšovaly, aniž by jakkoli mírnily žízeň. Zbylo mi z nich už jen asi čtvrt pinty, a sice jakéhosi broskvového likéru, po němž se mi zvedal žaludek. Salámy byly spotřebovány, ze šunky zbyl kousek kůže a všechny suchary, krom několika zlomků, snědl Tygr. K dovršení svého žalu jsem shledal, že se mi zvyšují bolesti hlavy a s tím i jakési delirium, jež mne více či méně trýznilo od mého prvního usnutí. Po několik minulých hodin mohl jsem dýchat jen s nejvyšší potíží, a nyní každý pokus o to byl provázen nanejvýš tísnivým a křečovitým úsilím hrudi. Ale byl i jiný a zcela odlišný zdroj nepokoje, a věru takový, že jeho drásavá hrůza byla hlavní příčinou, která mne vyburcovala z mé ztrnulosti na žíněnce k jednání. Bylo to chování mého psa.

Změnu v jeho chování zpozoroval jsem po prvé, když jsem třel fosfor na papíře při posledním pokusu. Jak jsem třel, rozehnal se čumákem po mé ruce se slabým zakřučením, já však byl tehdy velice rozechvěn, abych tomu věnoval větší pozornost. Brzy nato, jak jsem řekl, vrhl jsem se na žíněнку a padl do jakési otupělosti. Tu pak jsem zaslechl podivný sykat u uší, a poznal, že to je dech Tygrův, jenž supěl a funěl v nejvyšším zřejmém popuzení, divoce blýskaje očima ve tmě. Promluvil jsem k němu, ale on odvětil jen temným zavrčením a zůstal klidný. Upadl jsem znovu do svého ztrnutí, z něhož jsem byl vzbuzen podobným způsobem. To se několikrát opakovalo, až mne jeho chování nakonec tak vyděsilo, že jsem se probudil úplně. Ležel teď u samého otvoru bedny, hrozně vrče, třeba jen přidušeně, a skřípaje zuby, jako by se zmítal křečící. Neměl jsem pochyb, že nedostatkem vody nebo zabeđeným ovzduším podpalubí se vztekl, a tu jsem nevěděl, co dělat. Nemohl jsem nijak snést pomyslení zabít ho, ale přec se mi to zdálo pro moji bezpečnost naprosto nutným. Mohl jsem vidět, jak na mne upírá své oči s výrazem smrtelné zuřivosti, a čekal jsem každou chvíli, že se na mne vrhne. Konečně jsem už hrozný stav nemohl vydržet a rozhodl se stůj co stůj dostat se z bedny, a kdyby mne snad svým odporem donutil, třeba ho odpravit. Ven jsem však mohl vyjít jen přes jeho tělo, a on už, zdála se, vycítil můj záměr, zdvihnuv se na přední tlapy (jak jsem poznal ze změněné polohy jeho očí) a vycenil bílý chrup, který bylo jasně vidět. Vzal jsem zbytek kůže ze šunky a láhev likéru a schoval při sobě i s velkým nožem, který mi tu August nechal; pak zahaliv se co nejtěsněji pláštěm, učinil jsem pohyb k otvoru bedny. Ale jen jsem se pohnul, pes silně zavyl a skočil mi po hrdle. Celou svou vahou vrazil do mého pravého ramene a já padl vlevo, takže vzteklé zvíře přeletělo úplně přese mne. Klesl jsem na kolena s hlavou zarytou do pokrývek, a ty mne chránily před druhým zuřivým útokem, za něhož jsem cítil ostré tesáky zatínat se silou do vlny, jež mi kryla hrdlo. Na štěstí však nemohly prorazit všemi jejími záhyby. Nyní jsem byl pod psem a v několika chvílích mohl jsem se dostat úplně do jeho moci. Zoufalství mi dodalo síly, směle jsem povstal, rázně ho se sebe setřásl a strhl za sebou pokrývky se žíněncy. Ty jsem naň hodil a než se z nich vypletl, dostal jsem se z otvoru a rázně přirazil víko, aby mne nepronásledoval. V tomto zápase však musil jsem pustit svůj kus kůže ze šunky a tak jsem shledal, že se mé

zásoby zmenšily na pouhou čtvrt pinty likéru. Jen mi ta myšlenka projela hlavou zmocnil se mne jeden z oněch záchvatů převrácenosti, kterým podléhá v takových případech rozmazené dítě, a přiloživ ji ke rtům, vytáhl jsem ji do poslední kapky a zuřivě jí praštil o zem.

Sotva dozněl ohlas rány, zaslechl jsem své jméno, pronesené ostrým, ale tlumeným hlasem směrem od mezipalubí. Bylo to něco tak neočekávaného a moje vzrušení, jež hlas ve mne vzbudil bylo tak silné, že jsem se marně snažil odpovědět mu. Pozbyl jsem docela schopnosti řeči a v záchvatu hrůzy, že snad můj přítel z toho usoudí moji smrt a tak se vrátí, aniž se pokusí jít ke mně, stoupl jsem si mezi koši před otvorem bedny a křečovitě se chvěl, lapaje vzduch a chtěje vyrazit slova. I kdybych mohl tisíc slov vyslovit jediným hlesnutím, nemohl jsem je vyrazit. Tu bylo slyšet lehký šramot mezi haraburdím někde přede mnou. Po chvíli byl slyšet slaběji, pak opět slaběji a slaběji. Mohu kdy zapomenout na to, co jsem té chvíle vytrpěl? Odcházel, - můj přítel, můj druh, od něhož jsem právem tolik čekal - odcházel - opouštěl mne - odešel! Nechal mne tu bídne zahynout, vydechnout v tom nejhroznějším, nejodpornějším ze všech žalářů, a jediné slovo, ba hlesnutí, mohlo mne zachránit, ale to jediné hlesnutí jsem nemohl vyrazit. Prožil jsem, tím jsem jíst, alespoň desettisíckrát muka samé smrti. Hlava se mi točila a tak jsem, ve smrtelných mdlobách, klesl na okraj bedny.

Při pádu vyklouzl mi z opasku kalhot nůž a hlučně dopadl na zem. Nikdy žádná hudba sebe bohatších melodií nezdála se mi tak lahodnou. S napiatou hrůzou jsem naslouchal, jak ten zvuk zapůsobí na Augusta, neboť jsem věděl, že ten, kdo mne volal mým jménem, může být pouze on. Chvíli bylo ticho. Konečně jsem opět zaslechl volání »Arture!« - opakované tiše a váhavě. Oživená naděje vrátila mi zase síly řeči a tak jsem vykřikl ze všech sil: »Auguste! Oh, Auguste!« - »Pst! Pro Boha, buď tiše!« - odpověděl hlasem, chvějícím se rozčilením, » budu u tebe hned, jak se dostanu tím haraburdím.« Po dlouhou dobu jsem slyšel, jak postupuje mezi náradím a každý okamžik zdál se mi věčností. Konečně jsem ucítil jeho ruku na rameni a současně mi podal k ústům láhev vody. Pouze ti, kdo byli vysvobozeni z čelistí hrobu, neb ti, kdo zažili nesnesitelnou trýzeň žízně za okolností stejně skličujících, jako ty, jež na mne dolehly v mém hrozném žaláři, jen ti si dovedou představit nevýslovné unešení, které přináší takový doušek, nejbohatší ze všech tělesných požitků.

Když jsem tak poněkud uhasil svou žízeň, August vytáhl z kapsy pár vařených bramborů, které jsem shltal s velkou nenasytností. Přinesl i světlo v zlodějské lucerně a jeho příjemné paprsky způsobily mi nemenší radost než jídlo a pití. Ale hořel jsem nedočkavostí poznat příčinu jeho tak protáhlé nepřítomnosti, a tu se jal vyprávět vše, co se událo na palubě, zatím co já tu byl uvězněn.

IV.

Briga vyplula, jak jsem předpokládal, asi hodinu po chvíli, kdy mi tu nechal své hodinky. To bylo dvacátého června. Pamatujete se, že jsem byl tehdy v podpalubí tři dny; a po tu dobu bylo na palubě stále tolik shonu a běhání sem a tam, zejména v kabině a kajutách, že neměl nejmenší příležitosti navštívit mne bez nebezpečí prozrazení tajemství padacích dveří. Když konečně přišel, ujistil jsem ho, že se mi daří co nejlépe a tak se po dva dny mnoho k vůli mně neznepokojoval, - ačkoli, přece jen, čekal stále na příležitost, kdy bude lze sejít. Tu našel teprve čtvrtý den. Po tuto dobu několikrát byl už rozhodnut, že poví otci o celém dobrodružství a náhle mne vyvede nahoru, ale byli jsme stále ještě v blízkosti Nantucketu a nebylo jisto, podle několika výroků, uklouznuvších kapitánu Barnardovi, zdali by loď ihned neobrátil, kdyby mne našel na palubě. Ostatně, když o tom August tak přemítal, nemohl si pomyslit, jak pravil, že by mi mohlo co okamžitě scházet, nebo že bych váhal, v takovém případě, ozvat se u padacích dveří. Když tedy všecko tak uvážil, rozhodl se, že mne nechá čekat, až se mu poštěstí navštívit mne, aniž by vzbudil čí pozornost. A to se stalo, jak jsem prve řekl, teprve čtvrtý den od doby, kdy mi přinesl hodinky, a tedy sedmý den od chvíle, kdy jsem sešel do podpalubí. Sestoupil tedy, aniž vzal s sebou vodu či potravu, protože především zamýšlel jen mne upozornit a vybídnout mne, abych přišel z bedny k padacím dveřím, načež by vystoupil do kajuty a podal mi dolů nové zásoby. Když proto sestoupil, poznal, že asi spím, neboť se mu zdálo, že velmi hlasitě chrápu. Ze všeho, když to vše srovnávám, byl to jistě onen spánek, do něhož jsem upadl hned po svém návratu od padacích dveří s hodinkami a který, jak z toho plyne, trval jistě plné tři dny a tři noci, při nejmenším. Později jsem měl příležitost seznat, jak z vlastní zkušenosti, tak z tvrzení jiných, silné uspávací účinky zápachu, vycházejícího ze starého rybího tuku, je-li v uzavřené místnosti, a když si pomyslím na ovzduší podpalubí, v němž jsem byl uvězněn, a dále na dobu, po níž se briga užívalo jako velrybářské lodi, musím se divit víc tomu, že jsem se vůbec kdy probudil, než tomu, že jsem spal bez přerušení po dobu shora uvedenou.

August na mne zprvu potichu zavolal, aniž zavřel poklop, ale já neodpověděl. Tu poklop spustil a zavolal hlasitěji, konečně velice hlasitě, ale já chrápal dál. Byl nyní na vahách, co dělat. Než by se byl prodral haraburdím až k mé bedně, trvalo by dosti dlouho, a jeho nepřítomnost mohla být zpozorována zatím kapitánem, jenž potřeboval jeho služeb každé chvíle při rovnání a spisování listin, týkajících se plavební služby. Po uvážení rozhodl se tedy vystoupit a vyčkat, až se mu naskytne k návštěvě jiná příležitost. Rozhodl se k tomu tím spíše, že se mu můj spánek zdál velmi klidný, a že ho nemohlo napadnout, že bych snad čím trpěl ve svém uvěznění. Sotva se pro to vše rozhodl, byla jeho pozornost upoutána jistým neobvyklým hlukem, jehož zvuk doléhal nesporně z kabiny. Vyskočil co nejrychleji,

zavřel poklop a otevřel dveře do kajuty. Ale než překročil její práh, zableskla se mu před tváří pistole a rázem byl sražen sochořem k zemi.

Držela jej silná ruka na podlaze kabiny a pevně svírala hrdlo; ale přes to viděl, co se kolem děje. Jeho otec byl svázán na rukou i nohou a ležel na schodech ke kajutám hlavou dolů, maje na čele hlubokou ránu, z níž ustavičně crčela krev. Nehlesl slovem a zřejmě umíral. Nad ním stál první kormidelník, hledě naň ďábelsky posupně a hledaje mu opatrně v kapsách, z nichž vytáhl veliký měšec a chronometr. Sedm mužů posádky (mezi nimi kuchař, negr) slídilo v kajutách na levém boku, kde se po chvíli ozbrojili mušketami a náboji. Kromě Augusta a kapitána Barnarda bylo v kabině celkem devět mužů, vesměs těch nezlotřilejších z mužstva brigy. Lotři pak vyšli na palubu, vzavše s sebou mého druha, když mu svázali ruce za zády. Šli přímo na příď, kde u zavřené spustí stáli dva vzbouřenci se sekyrami a dva jiní u hlavního vchodu pod palubu. Kormidelník volal hlasitě: »Slyšíte? Hej, vy tam dole! Polezte nahoru - jeden po druhém - tak honem - a žádný bručení!« Trvalo několik minut, než se kdo ukázal; konečně jakýsi Angličan, jenž s námi jel jako zeleňák, vylezl a žalně bědoval, prose kormidelníka co nejpokorněji, aby mu daroval život. Jedinou odpovědí byla rána sekyrou do čela. Ubožák se skácel bez hlesu na palubu a černý kuchař ho vzal jako dítě do náručí a opatrně hodil do moře. Muži v podpalubí, uslyševše ránu a plesnutí těla do vody, nedali se ani hrozbami ani sliby přimět, aby se odvážili nahoru, takže bylo rozhodnuto je ven vykourit. Následoval všeobecný ruch a zmatek, a na chvíli se zdálo, že briga bude dobytá nazpět. Vzbouřencům se však podařilo zabeznit palubu na přídi dřívě, než vystoupilo více než šest protivníků. A ti, když viděli, že jsou ve veliké menšině a beze zbraní, se po krátkém zápase vzdali. Kormidelník k nim měl hezkou řeč, zřejmě jen, aby přiměl ostatní dole se vzdát, neboť tam lehce slyšeli vše, co se mluvilo nahoře. Výsledek potvrdil jeho ostrovtip i jeho ďábelskou podlost. Všichni v předním podpalubí ihned prohlásili, že mají v úmyslu vzdát se a vystupující jeden po druhém, byli spoutáni a srazeni nznak jako prvních šest, takže z celého nevzbouřeného mužstva jich tam leželo sedmadvacet.

Následoval výjev strašného krveprolití. Spoutaní muži byli dovlečeni k výstupu na loď. Tam stál kuchař se sekyrou, a bacil do hlavy každou obět, překocenu ostatními vzbouřenci přes zábradlí. Takovým způsobem vydechlo jich dvacet sedm a August též se oddal už myšlence na svou smrt, čekaje co chvíli, že přijde řada naň. Ale lotři se zdáli už unaveni, či svým krvavým dílem jaksi znechuceni; neboť čtyři zbylí vězni zároveň s mým druhem, který byl s ostatními sražen na palubu, byli necháni na živu, zatím co kormidelník poslal dolů pro rum a celá vražedná cháska se dala do pitky, která trvala do západu slunce. Tehdy se počali hádat, pokud jde o osud přeživších, ležících o čtyři kroky dál, takže mohli slyšet každé slovo. Na několik vzbouřenců, zdálo se, měl alkohol uklidňující účinek, neboť se ozvalo několik hlasů pro osvobození zajatců s podmínkou, že se k vzbouřencům přidají a rozdělí o zisk. Ale černý kuchař (který byl ve všem učiněný ďábel a jak se zdálo měl stejný, ne-li větší vliv než

kormidelník) nechtěl o něčem takovém ani slyšet, a ustavičně se zdvihal, aby pokračoval ve svém díle u zábradlí. Na štěstí byl alkoholem tak zmožen, že byl snadno zadržen méně krvežíznivými soudruhy, mezi nimiž byl lodivod, zvaný Dirk Peters. Tento muž byl synem Indiánky z kmene Upsaroka, žijícího v nejnedostupnějších Černých horách u pramenů Missouri. Jeho otec byl obchodníkem kožišinami, jak myslím, neb alespoň ve spojení s indiánskými obchodními středisky na řece Lewisu: Peters sám měl nejdivější výraz z lidí, jež jsem kdy viděl. Byl malé postavy, nejvýš čtyři stopy osm palců, ale končetiny měl jako Herkules. Obzvláště ruce tak silné a široké, že takřka neměly lidského tvaru. Jeho paže, stejně jako nohy byly prazvláštním způsobem prohnuty a jak se zdálo, neměly pražádné pružnosti. Hlavu měl též zpotvořenou, ohromnou, na temeni vypouklou (jak mívá většina černochoů) a úplně lysou. Aby zakryl tuto vadu, nepocházející od stáří, obyčejně nosil paruku z čehosi vlasům podobného, co se mu naskytlo - ať z kůže španělského psa, nebo amerického šedého medvěda. V době, o níž je řeč, nosil na hlavě kus této medvědí kůže, což nemálo zvyšovalo přirozenou divost jeho vzezření, jež bylo plodem upsarocké povahy. Ústa se mu táhla skoro od ucha k uchu; rty byly úzké a jako několik ostatních částí jeho postavy jako by postrádaly přirozené pružnosti, takže jeho obvyklý výraz se nikdy neměnil, vlivem žádného dojmu. Tento obvyklý výraz lze si představit, když se uváží, že měl zuby velice dlouhé a vyčnívající, a nikdy ani trochu zakryté rty. Když jste toho člověka potkali a zběžně naň pohlédli, mohli byste myslet, že se křečovitě směje; ale druhý pohled by vás přivedl k otřásavému vědomí, že, je-li ten výraz výrazem veselí, pak je to veselí ďábelské. Mnoho se vyprávělo o tomto podivném tvorovi mezi plavci z Nantucketu. Tato vyprávění ukazovala, že je ohromně silný, je-li podrážděn a jisté případy vnukaly pochybnost o jeho duševním zdraví. Ale na palubě Grampu pohlíželi naň, zdá se, za vzpoury spíše s posměchem, nežli jak jinak. Mluvím zde šířeji o Dirku Petersovi, jelikož, ač měl vzhled sebe sveřepější, osvědčil se jako hlavní nástroj záchrany Augustova života, a jelikož budu mít častěji možnost zmínit se o něm dál ve svém vyprávění, - vyprávění, dovolte mi říci ihned, ve kterém, jak později poznáte, jsou události tak se vymykající okruhu lidské zkušenosti a tím tak přesahující hranice víry, že v něm pokračuji v plné beznaději že dojdou víry ve všem, co povím, přece však důvěřivě doufaje, že čas a vědecký pokrok potvrdí některé z nejdůležitějších a nejnepravděpodobnějších mých údajů.

Po velkém váhání a několika prudkých hádkách byla konečně určeno, že všichni vězni (krom Augusta, jež Peters, jen jaksi ze žertu, naléhavě a mermo chtěl za tajemníka), budou vyloďeni v jednom z nejmenších člunů. Kormidelník sešel do kabiny, podívat se, je-li kapitán Barnard ještě na živu, -- neboť, jak se asi pamatujete, když vzbouřenci vystoupili, byl ponechán dole. Brzy se oba dva zjevili, kapitán zsinalý na smrt, ale jaksi zotaven z následků své rány. Promluvil k mužům sotva srozumitelným hlasem, prose je, aby jej nevyloďovali, ale vrátili se ke svým povinnostem, a slibuje jim, že je vysadí kdekoli budou chtít a že se nebude

pokoušet vydat je spravedlnosti. Ale tak mohl mluvit i k větrům. Dva neurvalci jej chopili za ruce a hodili přes zábradlí brigy do člunu, který byl spuštěn, zatím co kormidelník sešel dolů. Čtyři na palubě ležící muži byli odpoutáni a nařízeno jim, aby šli za ním, což učinili bez pokusu odporu, zatím co August byl ponechán dál ve svém mučivém stavu, ač se vzpíral a prosil aspoň o dovolení dát otci sbohem. Do člunu jim byla dána hrst sucharů a džbán vody, ale ani stožár, ani plachta, veslo ani kompas. Člun byl několik minut vlečen za lodí, zatím co se vzbouřenci radili znovu; konečně byl odříznut a ponechán vlnám. Zatím se snesla noc, - nebylo vidět měsíc ani hvězdy - a ač nevál zrovna příliš silný vítr, čeřily se krátké, ošklivé vlny. Člun zmizel ve chvíli z dohledu a bědným trpitelům, kteří v něm zůstali, kynula pramalá naděje. Tato událost stala se na 35°30' severní šířky a 61°20' západní délky, tedy v blízkosti Bermudských ostrovů. August se tak snažil utěšit myšlenkou, že se buď člunu podaří dorazit ke břehu, nebo se dostat dost na blízko, kde se už potká s pobřežními loděmi.

Briga rozepiala všechny plachty a pokračovala ve svém původním směru k jihozápadu, neboť vzbouřenci měli chuť na nějakou pirátskou výpravu, na níž, jak ze všeho bylo lze vytušit, měla být zabráněna jistá loď, plující z Capverdských ostrovů do Porto Rica. Nikdo si nevšiml Augusta, který byl zbaven pout a směl se procházet sem a tam před schody do kabiny. Dirk Peters choval se k němu dost laskavě, při jedné příležitosti zachránil ho i před kuchařovou surovostí. Jeho stav byl stále co nejnejistější, neboť muži byli stále opilí a nebylo možno se spoléhat na stálost jejich dobré nálady a jejich nevšímavost k němu. Svou úzkost o mne však nicméně pokládal za nejnešťastnější okolnost v celém svém postavení; a já neměl nikdy opravdu důvodu o upřímnosti jeho přátelství nějak pochybovat. Nejednou se rozhodl odhalit vzbouřencům tajemství mé přítomnosti na lodi, ale byl od toho odrazen jednak myšlenkou na ukrutnosti, jež už spatřil, a jednak nadějí, že mi už snad brzy bude moci přinést úlevu. Na tuto poslední možnost ustavičně číhal; ale přese všechno stále bdění uplynuly tři dny od té doby, co byl člen spuštěn, aniž se mu naskytla jaká příležitost. Konečně třetího dne v noci přišel silný vítr od východu a kde kdo na palubě byl vy zván pomoci s plachtami. Za zmatku při tom nepozorovaně sešel dolů a do kajuty. Jaký byl jeho žal a hrůza, když viděl, že jeho kajuta je přeměněna v skladiště různých námořních potřeb a náradí, a že několik sáhů starého lama, jež bylo uloženo pod schody do kajut, bylo odtud odvečeno, aby bylo uděláno místo nějaké bedně, a leželo zrovna na padacích dveřích. Nepozorovaně je odstranit bylo nemožno a tak se vrátil co nejrychleji na palubu. Když přišel nahoru, kormidelník ho uchopil za krk a s otázkou, co dělal v kabině, už jím chtěl mrštit přes levé zábradlí, když jeho život byl opětně za chráněn zakročením Dirka Peterse. August byl sevřen do okovů (jichž bylo několik párů na palubě) a pevně spoután na nohou. Pak byl vzat do mezipalubí a hozen do spodní kotevní kóje u přední přepážky s ujištěním, že nevkročí nohou na palubu, »leda až briga přestane být brigou.« To byla slova kuchařova,

jenž jej do kóje hodil; je těžko možno říci, co přesně tou větou myslel. Celá záležitost však dala konečný prostředek k mému vyproštění. jak se co nejdříve ukáže.

V.

Po několik minut po kuchařovu odchodu z příďe August se oddal zoufalství bez nejmenší naděje, že kdy živ tu kóji opustí. Rozhodl se tedy, že poví prvnímu, kdo přijde, o mém postavení, mysle, že je pro mne lepší, zkusit své štěstí se vzbouřenci, než bídně zahynout žízni v podpalubí; neboť bylo už deset dní, co jsem byl uvězněn a můj džbán vody nebyl dostatečnou zásobou ani na čtyři. Za těchto úvah náhle ho napadlo, že by snad bylo možno dostat se ke mně hlavním podpalubím. Za jiných okolností těžkost a nebezpečnost toho podniku byly by mu zabránily pokusit se o to, ale že měl v každém případě pramalou vyhlídku na život, měl tedy i malou bázeň jej ztratit; a tak se soustředil na tento úkol.

Jeho první starostí byly okovy na rukou. S počátku neviděl prostředku, jak se jich zbavit, a bál se, že bude tak v samém začátku podlomen, ale po lepší prohlídce shledal, že lze pouta libovolně svléci a navléci jen s velmi nepatrnou námahou a obtíží, pouhým provlečením rukou, neboť tento druh želez byl naprosto nezpůsobilý k spoutání mladých osob, u nichž slabší kosti lehce povolí tlaku. Dále si vyprostil i nohy a ponechav si na nich provaz tak, aby jej snadno hned utáhl, kdyby někdo přišel, počal zkoumat přepážku tam, kde hraničila s kójí. Pažení zde bylo z měkkých smrkových fošen, na palec silných, a viděl, že by nedalo velikou práci probourat se na druhou stranu. V té chvíli zaslechl čísi hlas na schodech na příď a sotva měl dost času navléci zas pravou ruku do pout (levá nebyla uvolněna), a utáhnout provaz kol kotníků, když vstoupil Dirk Peters, následován Tygrem, jenž ihned skočil do kóje a lehl si. Pes byl na loď přiveden Augustem, jenž znal mou náklonnost k zvířeti a myslel, že budu mít radost, budu-li jej zde mít s sebou. Došel proň k nám domů hned, jak mne odvedl do skrýše, ale zapomněl zmínit se mi o tom, když mi přinesl hodinky. Od vzpoury ho August neviděl, až teprv když přišel za Dirkem Petersem, a měl ho za ztracena, mysle, že byl snad shozen přes palubu některým z lotrovských ničemů kormidelní. kovy party. Později bylo zjištěno, že Tygr zalezl do díry pod člunem, odkud se nemohl vymotat, protože neměl dost místa k obrácení. Peters ho konečně pustil ven a v jisté šlechetnosti, kterou můj přítel uměl ocenit, přivedl mu ho teď na příď jako společníka, nechav mu zároveň trochu soleného hovézího masa a pár brambor se džbánem vody; pak vyšel na palubu se slibem, že zítra přijde zas a přinese mu více potravy.

Když byl pryč, vyvlékl si August ruce z pout a uvolnil nohy. Pak odhrnul konec žíněnky, na níž ležel, a počal nožem (neboť lotři neuznali za nutno ho prohledat) ze všech sil prořezávat jedno z prken přehrady, co možná při samé podlaze kóje. Vyvolil to místo k řezání proto, že, kdyby byl náhle vyrušen, mohl své dílo snadno zakrýt prostým spuštěním žíněnky do její původní polohy. Po celý zbytek dne nebyl však vyrušen ničím a v noci měl prkno úplně prořezáno. Zde musím podotknout, že nikdo z posádky nespal na přídi a všichni od vzpoury se zdržovali hlavně v kabině, kde pili víno a hodovali ze zásob kapitána Barnarda, a o brigu

se nestarali více, než bylo nejnnutněji třeba. Tyto okolnosti byly ovšem velice příznivé jak mně, tak Augustovi; neboť být jinak, bylo by mu nemožno dostat se ke mně. Takto však pokračoval ve svém díle s důvěrou ve zdar. Nicméně však počalo už skoro svítat, než skončil druhý průřez prkna (jenž byl asi na stopu nad prvním), a prorazil si tak otvor dost široký, aby se jím mohl protáhnout na hlavní spodní palubu. Když tam byl, dostal se s malými obtížemi ke spodní podpalubní mříži, ač při tom musel lézt přes haldy olejových sudů, navršených skoro až k horní palubě, takže se sotva mohl provléci. Když dospěl ke mříži, shledal, že Tygr jde za ním a protahuje se mezi dvěma řadami beček. Ale bylo už příliš pozdě, pokusit se ke mně dojet před jitem, pro hlavní obtíž, jak projít těsně narovnaným nákladem spodního podpalubí. Rozhodl se tedy vrátit se a čekat do příští noci. S takovým úmyslem počal uvolňovat mříž, aby se tím nezdržoval, až přijde zase zpět. Sotva mříž uvolnil, Tygr skočil nedočkavě k malému, tím povstalému otvoru, chvílku jej očerichával a pak dlouze zavyl, škrabaje, jako by prackami chtěl příklop odstranit. Dle jeho počínání nebylo pochyby, že mne v mém žaláři ucítil a August přišel na možnost, že by se pes mohl dostat až ke mně, kdyby ho prostrčil. A tu ho napadlo poslat mi zprávu, poněvadž bylo nanejvýš nutno, abych nezkoušel dostat se ze .skryše, zejména nikoli za daných okolností, a poněvadž nebylo jisto, že se ke mně bude moci vypravit zítra, jak zamýšlel. Pozdější události ukázaly, jak šťastná to byla myšlenka; protože nedostat tu zprávu, byl bych si určitě vymyslel nějaký plán, jakkoli zoufalý, pobouřit posádku a tím bych velice pravděpodobně zahubil životy nás obou.

Rozhodnuv se, že mi napíše, narazil na obtíž, jak nabýt psacího náčiní. Ve chvíli udělal ze starého párátko pero, a to jen po hmatu, neboť v mezipalubí bylo jak v pytli. Papíru měl dosti ze zadní stránky dopisu, - kopie podvržené zprávy od pana Rosse. Byl to vlastně dopis původní, ale že rukopis nebyl dobře napodoben, napsal August jiný, strčiv tento šťastně do kapsy kabátu, kde byl nyní co nejvhodněji nalezen. Scházel mu jen inkoust, Ihned si však zaň opatřil náhradu tím, že se lehce řízl nožem do prstu, vzadu těsně nad nehtem, odkud vytrysklo hojně krve, jako obvykle z ran v těchto místech. Napsal tedy zprávu, jak nejlépe ve tmě a za těchto okolností uměl. Krátce mi oznámil, že vypukla vzpoura; že kapitán Barnard byl vyloděn a dále, pokud jde o potravu, že mohu čekat okamžitou pomoc, ale nesmím se pokoušet dělat jakýkoli poplach. Končil slovy: »Načmáral jsem to krví, - tvůj život závisí na tvém setrvání v úkrytu«.

Když svitek papíru přivázal na psa, pustil ho otvorem; sám pak se co nejrychleji vrátil na před kde shledal, že nikdo z posádky pravděpodobně za jeho nepřítomnosti nepřišel. Aby zakryl otvor v přepážce, zarazil nad něj nůž a pověsil naň námořnickou kazajku, jež byla v kóji. Znovu pak navlékl. na ruce okovy a kolem kotníků provaz.

Sotva to zařídil, sestoupil k němu Dirk Peters, velmi opilý, ale ve skvělé náladě a nesl s sebou přiděl jídla na den. Byl to asi tucet velikých irských smažených brambor a džbán

vody. Poseděl chvíli na bedně u lůžka a mluvil od plic o kormidelníkovi a o věcech všeobecně se týkajících brigy. Jeho chování bylo nanejvýš vrtošivé a přímo zvláštní. V jedné chvíli byl August jeho podivným jednáním přímo až poděšen. Konečně však Peters odešel na palubu, zamumlav pouze slib, že vězni přinese zítra dobrý oběd. Mezi dnem sešli dolů dva muži (harpunáři), provázeni kuchařem, všichni tři nanejvýš opilí. Jako Peters mluvili beze všech okolků a nepokrytě o svých plánech. Zdálo se, že jsou velice rozdílných mínění o cíli plavby, neshodující se v ničem, krom přepadení lodi od Kapverdských ostrovů, kterou, jak čekali, musejí potkat každou hodinou. Pokud bylo možno zjistit, vzpoura nevypukla pouze pro lup, ale hlavní podnět k ní dala osobní zášť kormidelníkova ke kapitánovi Barnardovi. Zdálo se, že mezi mužstvem jsou hlavní dvě strany, - jedna vedená kormidelníkem a druhá kuchařem. První byla pro to; aby byla chycena první loď, jež se namane, a aby byla zařízena na některém ze Západoindických ostrovů k pirátské plavbě. Druhá strana však, silnější, a k níž patřil Dirk Peters, byla pro to, aby se pokračovalo v původním směru brigy do jižního Tichého oceánu a tam pak buď aby lovíli velryby nebo se rozhodli jinak, jak se ukáže podle okolností. Vyprávění Dirka Peterse, jenž často tyto končiny navštívil, měla zřejmě velkou váhu u vzbouřenců, kteří byli na vahách mezi zpolahotovými představami o zisku a zábavě. Zdůrazňoval předně, že najdou spousty nového a zábavného na nespočetných ostrovech Tichého oceánu; dále to, že tam budou mít naprostou bezpečnost a svobodu před jakýmkoli nátlakem; ale hlavně skvělost tamního podnebí, hojnost dobrého bydla a rozkošně krásných žen. Do dneška nebylo pevně nic rozhodnuto, ale líčení míšence lodivoda silně působilo na žhavou obraznost námořníků a bylo zcela pravděpodobno, že jeho úmysly přec budou uskutečněny.

Všichni tři muži asi po hodině odešli a po celý den už nikdo na před nepřišel. August ležel klidně skoro do noci. Potom se vyvlékl z provazů a želez a chystal se k svému pokusu. V jednom lůžku našel lahev a naplnil ji vodou, nechanou mu Petersem, nacpav si zároveň do kapes studené brambory. K velké své radosti našel i lucernu a kouskem lojové svíčky. Tu mohl kdykoli rozžehnout, neboť měl krabičku fosforových sirek. Když se pak úplně setmělo, prolezl otvorem v přepážce, upraviv prozřetelně prostěradla v kóji tak, aby se zdálo, že jimi někdo je přikryt. Když pak byl uvnitř, pověsil kazajku zas na nůž, aby zakryl otvor, - což bylo snadno, neboť vyříznutou část vložil na otvor až potom. Nyní byl na hlavní spodní palubě a jal se jako dříve protahovat se mezi horní palubou a olejovými sudy k hlavní spusti. Dospěv k ní, zažehl kus svíčky a sestupoval, tápaje a velikou obtíží mezi nákladem podpalubí. Po chvíli byl zaražen nesnesitelným zápachem a dusností ovzduší. Nemohl si představit možnost, že bych přežil své uvěznění, dýchaje tak dlouho tak těžký vzduch. Volal mne jménem několikrát, já mu však nedal odpovědi a jeho obavy zdály se tím jaksí potvrzeny. Briga se prudce kymácela, a náklad dělal tolik hluku, že bylo marno chtít zachytit jakýkoli slabší zvuk, jako mé oddychování nebo chrápání. Otevřel lucernu a zdvihl co nanejvýš, kdykoli

jen bylo možno, tak, abych zahlédl světlo a jsem-li živ, mohl se radovat, že se pomoc blíží. Ale ode mne se neozval ani hles a tak předpoklad, že jsem snad mrtev, počal se měnit v jistotu. Přes to však se August rozhodl, že bude-li jen možno, prokletí si cestu až k bedně a aspoň se přesvědčí nade vší pochybnost o pravdě svých domněnek. Prodíral se chvíli dále, v žalostné úzkosti, až náhle shledal, že chodbička je zabarikádována a není nikterak možno pokračovat směrem, jímž se vydal. Přemožen dojmy, vrhl se zoufale na zem mezi haraburdí a dal se do pláče jak dítě. To bylo ve chvíli, kdy zaslechl třesk láhve, jíž jsem mrštil o zem. Tato věc byla opravdu štěstím, neboť na této příhodě, ať se zdá bezvýznamnou, závisel celý můj budoucí osud. Uplynulo však mnoho let, nežli jsem se o tom dověděl. Přirozený stud a lítost nad svou slabostí a nerozhodností bránily Augustovi světit mi ihned to, co teprv důvěrnější a vřelejší styk se mnou ho přiměl později prozradit. Když seznal, že pokračovat na cestě podpalubím nemůže pro překážku, kterou nemohl překonat, rozhodl se, že se vzdá pokusu jít ke mně a hned se vrátí do kóje. Ale než ho v této věci úplně odsoudíme, je nutno povážit trýznivé okolnosti, jež mu bránily. Noc rychle mýjela a jeho zmizení s přídě mohlo být objeveno; a to by se vskutku i stalo, kdyby se nemohl do kóje vrátit před svítáním. Svíčka na podstavci dohořivala a nalézt zpáteční cestu ke spusti bylo ve tmě nanejvýš obtížné. Je rovněž nutno si uvědomit, že měl závažné důvody myslet, že jsem mrtev, v kterémž případě nic mi už nijak nemohlo prospět, i kdyby se k bedně dostal a sám by se tím jen darmo vydal řadě nebezpečí. Volal mne několikrát, ale já mu nedal odpověď. Zůstal jsem už jedenáct dní a nocí jen s onou trochou vody, která byla ve džbáně, jež u mne nechal, a bylo pravděpodobno, že na počátku svého uvěznění jsem jí mnoho nešetřil, neboť jsem právem mohl čekat brzkou úlevu. Ovzduší podpalubí muselo se mu, po poměrně svěžím vzduchu mezipalubí, rovněž zdát naprosto otravným a mnohem nesnesitelnějším, nežli se zdálo mně, když jsem se po prvé uvelebil v bedně, - neboť všechny spusti byly v té době několik měsíců otevřeny. Přidejme k tomu i krveprolití a výjevy hrůzy, jež můj přítel nedávno zažil; pak jeho uvěznění a strasti a těsné uniknutí smrti, spolu s jeho vratkým a nejistým postavením, v němž stále žil, - okolnosti, jež jsou vesměs schopny podlomit všechnu duševní sílu, - a čtenář, jako já, velmi snadno pozná, že na jeho zdánlivou zradu přátelství a věrnosti je nutno hledět spíš se zármutkem nežli hněvem.

Třesk láhve byl zcela zřetelně slyšet, ale August si nebyl jist, že zvuk vychází z podpalubí. Ten tato pochybnost byla však dostatečným důvodem, aby vytrval ve svém podniku. Vyšplhal se po narovnaném nákladu až skoro ke stropu a vyčkav klidu v kývání lodi, zavolal na mne z plného hrdla, nedbaje v té chvíli nebezpečí, že ho kdo uslyší. Vzpomeňte si, že jeho hlas tenkrát dospěl až ke mně, ale já byl tak; vyčerpán rozčilením, že jsem mu nebyl s to odpovědět. Tu, jsa jist, že jeho největší obavy jsou potvrzeny, . slezl hned s úmyslem vrátit se na příď neztrácejce času. Ve spěchu srazil několik malých beden, jejichž hřmot, jak se upamatujete, jsem zaslechl. A byl už hezký kus na cestě nazpět, když pád nože ho

přinutil opět zaváhat. Ihned se vrátil a vyšplhav se opět na náklad, zavolal mne zase jménem, vyčkav klidu. Tentokrát jsem nabyl hlasu k odpovědi. Přešťasten, že mne přec našel na živu, rozhodl se podstoupit každou nesnáz či nebezpečí, jen aby se ke mně dostal. Když se co nejkvapněji vypletl ze spousty haraburdí, kterým byl sevřen, konečně padl na volný prostor, jenž mu sliboval lepší průchod, a konečně, po mnohých obtížích, došel až k bedně, jsa naprosto vyčerpán.

VI.

Hlavní události tohoto vyprávění mi pověděl August ještě u bedny. Podrobně mi je pak vyložil teprve později. Báł se, aby ho nepostrádali, a já jen hořel nedočkavostí opustit nenáviděné místo svého uvěznění. Rozhodli jsme se, že se hned vydáme na cestu k otvoru v přepážce, u něhož jsem měl prozatím zůstat, co on by prolezl a vyšel na zvědy. Nechat Tygra v bedně, jsme neměli chuti; ale otázka byla, jak to zařídít jinak. Zdálo se, že je teď docela klidný, a neslyšeli jsme ho ani dýchat, i když jsme přitiskli uši až k bedně. Byl jsem jist, že pošel, a odhodlal jsem se otevřít poklop. Našli jsme ho nataženého, jako ve hlubokém ztrnutí, ale ještě živého. Neměli jsme mnoho času, ale já se nemohl odhodlat opustit zvíře, jež mi už dvakrát zachránilo život, bez nejmenšího pokusu o jeho zachránění. Vlekli jsme ho tedy s sebou dle možnosti, ač s nejvyšší námahou a nesnází; August, v jistých chvílích, musel přelézat překážky s velkým psem v náručí, - kteréžto námahy já jsem pro slabost nebyl naprosto schopen. Konečně se nám podařilo dosáhnout díry; August jí prolezl a Tygr byl strčen za ním. Všecko jsme shledali v bezpečí a neváhali vzdát upřímný dík Bohu, že nás zachránil z hrozivého nebezpečí, jemuž jsme ušli. Pro okamžik jsme ujednali, že zůstanu u díry, jíž mne můj přítel snadno bude moci zásobit částí své každodenní stravy, a kde pak budu mít výhodu, že budu moci dýchat poměrně čerstvý vzduch.

Abych vysvětlil některé části tohoto vyprávění, kde jsem mluvil o nákladu brigy, jež se mohou zdát nejasny některým čtenářům, kteří snad viděli správné a pravidelné nakládání lodi, musím zde říci, že způsob, jímž tato před důležitá práce byla na »Grampu« provedena, byl nejhanebnější nedbalostí se strany kapitána Barnarda, jenž nijak nebyl tak pečlivým a zkušeným námořníkem, jak toho vyžadovala nebezpečná služba, v níž byl zaměstnán. Správné nakládání se nesmí provádět ledabylým způsobem a četná, nejzhoršnější neštěstí, pokud má zkušenost sahá, byly přivoděny nedbalostí nebo neznalostí v této důležité práci. Pobřežní lodi jsou pro shon a spěšnost při nakládání nebo skládání velmi často vydány neštěstí jen z nedostatku poctivé péče při nakládání. Hlavní věcí je nepřipustit možnost posunutí nákladu nebo přítěže i při sebe prudším kymácení lodi. Je tedy nutno dbát nejenom toho, jak je nakládáno, ale i povahy nákladu a toho, je-li brán náklad plný či částečný. U většiny zboží děje se nakládání pomocí šroubového lisu. Nakládá-li se na příklad tabák či mouka, vše je tak těsně napěchováno do podpalubí, že sudy a bečky při skládání bývají docela zhraněny a trvá určitou dobu, než nabudou zas svého původního tvaru. Toto přechování děje se však hlavně proto, aby bylo získáno víc místa v podpalubí; neboť při plném nákladu takového zboží, jako mouka a tabák, nemůže být nebezpečí, že by nastalo jakékoli posouvání, nejméně takové, z něhož by mohly vzniknout nějaké zlé následky. Staly se ovšem i případy, že tento způsob přechování měl za následek stavy velice neblahé, zaviněné

příčinou naprosto odlišnou od nebezpečí, hrozícího z posunutí nákladu. Náklad vlny na příklad, těsně za určitých okolností napěchovaný, může, jak se poznalo, roztaživostí svého objemu roztrhnout loď venku na moři. Nemůže být rovněž pochyby, že se totéž může přihodit i s tabákem, když prodělává své obvyklé období kvašení, nebýt mezer mezi okrouhlými sudy.

Je-li přijímán náklad jen částečný, je třeba obávat se nebezpečí posunu tím více, a vždy by se měla udělat opatření proti takové nehodě. Jen ti, kdo zažili velikou vichřici, či ještě spíše ti, kdo zakusili prudké kývání lodi v náhlém klidu po vichru, mohou si představit ohromnou sílu lodního rozkyvu a tím i hrozivý náraz, daný všem volným předmětům na lodi. Tehdy je teprve zvlášť zřejma nutnost opatrného nalodování nákladu jen částečného. Když přiléhá k větru, zvláště s malou přední plachtou, loď, která nemá správný výbok, často je vrhána na strany; to se přihází průměrně každých patnáct, dvacet minut, celkem bez zvláštních nepříznivých následků, předpokládaje, že je správně naložena. Nebylo-li však tohoto co nejbedlivěji dbáno, při prvním z takových mohutných zakymácení sveze se celý náklad na stranu, nakloněnou k vodě a jelikož je lodi naprosto znemožněno dostat se opět do rovnováhy, jak by se jinak zřejmě stalo, jistě se v několika vteřinách naplní vodou a potopí. Není přeháněním, řekneme-li, že aspoň polovic případů, v nichž se lodi za prudkých vichrů na moři potopily, je zaviněna posunutím nákladu nebo přítěže.

Bere-li se na loď částečný náklad jakéhokoli druhu, když se vše složilo co možno nejtěsněji, má to být pokryto podlahou tlustých posuvných fošen, kryjících celou šíř lodi. Na fošních je třeba postavit silné prozatímní vzpěry, dosahující až k hořejším trámům a udržující tak všechno na místě. Při nákladu obilí či podobných věcí, jsou nutna další opatření. Podpalubí, naplněné zcela obilím před vyplutím, nebude u cíle mít více, nežli dvě třetiny nákladu, ač náklad, měřený příjemcem měřice za měřicí, daleko překročí udané množství (pro nabobtnání zrna). To se stává tím, že se náklad cestou slehne, a je to tím patrnější, čím je počasí drsnější. Obilí, do lodí volně nasypané, byť bylo prkny a vzpěrami sebe líp zajištěno, bude se přec sléhat při dlouhé plavbě tak mocně, že může zavinut velmi nešťastné nehody. Aby se tomu zabránilo, je nutno před vyplutím užít všech prostředků k upevnění nákladu; toto se stává četnými způsoby, z nichž lze uvést vrázení klínů do obilí. Ale i když se vykoná všecko a když se sebe víc práce vynaloží k zajištění posuvných fošen, ani jeden námořník, který ví, co se může stát, nebude se cítit za vichru v bezpečí s nákladem obilí na lodi, tím méně s nákladem částečným. A přes to je na sta našich pobřežních lodí, a jak se zdá, i mnohem víc z evropských přístavů, jež denně jezdí s částečným nákladem, dokonce nákladem velmi nebezpečného druhu, bez jakýchkoli ochranných opatření. Je věru div, že se nestává neštěstí víc, než se opravdu stává. Žalostný příklad takové neopatrnosti je vidět, pokud vím, v případě kapitána Joela Rice ze škuneru »Bludice«, který plul z Richmondu (Virginie) do Madeiry, s nákladem obilí, roku 1825. Kapitán konal už nejednu plavbu bez vážných nehod,

ač nebyl zvyklý věnovat nákladu větší pozornosti., nežli co by jej obvykle zajistil. Před tím nikdy neplul s nákladem obilí a tak dal, při této příležitosti, obilí do lodi jen volně nasypat, takže ji naplnil něco přes polovic. Za první části své plavby plul jen s lehkým větrem; ale když se dostal asi na den plavby od Madeiry, přihnál se vichr od severovýchodu, a donutil loď přilehnout. Pustil škuner po větru pouze s dvojpásou přední plachtou, takže plul tak pěkně, jak jen lze očekávat a nenabral ani kapky vody. Navečer, když vichr poněkud ustal, loď se houpala nestejněměrněji nežli dřív, nicméně však plula dobře, až náhle po prudkém nárazu, padla na pravý bok. Bylo pak slyšet, jak se obilí přesívá proudem, a jak prudkost pohybu proráží hlavní spust'. Loď se potopila jako střela. To se přihodilo na doslech od malé šalupy z Madeiry, jež vylovila muže z posádky (jediného, jenž se zachránil), a která plula ve vichru s naprostou jistotou, jak jen může vskutku plout loď, dobře řízená.

Náklad na »Grampu«, - lze-li vůbec nazvat nákladem, co bylo o málo lepší než bez ladu a skladu nakupené sudy na olej⁷⁾ a lodní nářadí, - byl srovnán velmi ledabyle. Hovořil jsem už o stavu předmětů v podpalubí. Na spodní palubě (jak jsem už předeslal) bylo dosti místa, abych se protáhl mezi sudy na olej a horní palubou; kolem hlavní spusti bylo rovněž necháno místo a v nákladu všude dost volného prostoru. U díry, již August v přepážce vyřízl, bylo dost místa pro celý sud a v tomto prostoru jsem se já volně prozatím usadil.

Když se můj přítel šťastně dostal do kóje a zas si navlékl pouta a provaz, byl už bílý den. Měli jsme na čase, že jsme se vrátili, neboť sotva všecko upravil, vešel kormidelník, Dirk Peters a kuchař. Mluvili chvíli o lodi z Kapverdských ostrovů, a zdáli se nedočkavě čekat, až se objeví. Konečně kuchař přistoupil k loži, na němž August ležel a posadil se mu v hlavách. Ze svého úkrytu mohl jsem vše vidět a slyšet, neboť vyříznutý poklop nebyl vsazen a já jsem co chvíli čekal, že černochoch se opře o kazajku, visící nad ním, aby zakryla otvor, v kterémž případě vše by se vyzradilo a naše životy byly by určitě ihned ztraceny. Ale náš šťastný los zvítězil; a ač se jí černochoch přechoasto dotkl, jak se loď houpala, nikdy se o ni tak neopřel, aby učinil objev. Spodní kraj kazajky byl dobře k přepážce připevněn, takže nemohl být otvor spatřen, kdyby se kazajka posunula k jedné straně. Po celou tu dobu Tygr ležel v nohách na loži a jak se zdálo, poněkud se zotavil, neboť jsem chvílemi mohl vidět, jak otvírá oči a dlouze oddychuje.

Po několika minutách kormidelník s kuchařem vyšli na palubu a nechali dole jen Dírka Peterse, jenž, sotva byli pryč, sedl si na místo, kde seděl kormidelník. Počal mluvit s Augustem velice družně a mohli jsme teď vidět, že jeho patrné opilství, pokud tu byli oba druzi, bylo úplně strojeno. Odpovídal na všechny otázky mého přítele docela přímo; řekl, že nepochybuje, že jeho otec byl vyloven, neboť krátce před západem slunce, co byl vyloděn, bylo vidět asi pět lodí; a mluvil i jinak těšivě, což mi působilo nemenší radost než údiv.

Opravdu, počal jsem se těšit nadějí, že s Petersovou pomocí budeme se moci nakonec zas brigy zmocnit, a zmínil jsem se o tom Augustovi při první příležitosti. Pokládal to za možno, ale tvrdil, že je prý nutno být velmi opatrným, nežli se do toho pustíme, neboť míšencovo chování zdálo se být následkem nejvrtošivějšího rozmaru; a věru bylo nanejvýš nesnadno říci, byl-li kdy při zdravých smyslech. Peters odešel nahoru asi za hodinu a vrátil se teprve k poledni, kdy přinesl Augustovi pořádnou porci solené hověziny a pudingu. O to, když jsme osaměli, jsem se s přítelem od srdce rozdělil a už se otvorem nevrátil. Nikdo už na příd' toho dne nepřišel a v noci jsem vklouzl do Augustova lože, kde jsem spal zdravě a sladce až skoro do jitra, kdy mne probudil, slyše hřmot na palubě, a tak jsem se vrátil co nejrychleji do své skrýše. Když se rozbřesklo, shledali jsme, že Tygr se sebral už skoro úplně a nejevil známek hydrophobie, neboť se napil vody mu podané s velikou a zřejmou chutí. Toho dne nabyl už úplně všech svých sil i chuti. Jeho podivné chování jistě bylo výsledkem otravného vzduchu v podpalubí a naprosto nebylo vzteklinou. Jaká byla má radost, že jsem ho mermo chtěl vzít s sebou z bedny. Ten den byl třicátý červen, a třináctý den od vyplutí »Grampu« z Nantucketu.

Druhého července sešel do kóje kormidelník, jako obvykle opilý a ve skvělé náladě. Přistoupil k Augustovu loži a poklepav ho po zádech, zeptal se ho, myslí-li, že se může dobře chovat, když ho osvobodí a chce-li mu slíbit, že už nepůjde do kabiny. Přirozeně, že na to můj přítel ochotně přisvědčil a neurvalec ho pustil na svobodu, když mu dal napít z láhve rumu, kterou vytáhl z kapsy kabátu. Pak oba vystoupili a já Augusta neviděl asi tři hodiny. Konečně sešel s dobrými zprávami, že dostal dovolení chodit dle libosti po příd' brigy, kdekoli před hlavním stožárem a že mu kázali spát zase na příd'í, jako dřív. Zároveň mi přinesl dobrý oběd s hojnou zásobou vody. Briga stále ještě křižovala mořem, pátrajíc po lodi z Kapverdských ostrovů, a tu se náhle v dohledu zjevila plachta, o níž se myslelo, že je to ta, o níž právě jde. Jelikož události následujících osmi dní mají malý význam a jen nepřímý vztah k hlavním příhodám mého vyprávění, podám je zde rychle ve formě denníku, neboť je docela vynechat nechci.

3. července. - August mi opatřil tři pokrývky, z nichž jsem si upravil pohodlné lůžko ve skrýši. Toho dne nesešel nikdo, než můj přítel. Tygr se uvelebil na loži zrovna u otvoru a tvrdě spal, jakoby dosud nezotaven z následků choroby. Navečer narazil na brigu velmi prudký víchr, než mohly plachty být svinuty a málem by ji zvrátil. Nicméně náraz ihned ustal a nezpůsobil jiné škody, než že roztrhl přední horní plachtu. Dirk Peters byl k Augustovi celý den velice laskav a měl s ním dlouhý rozhovor o Tichém oceánu a ostrovech, které v těch končinách navštívil. Ptal se ho, nechtěl-li by se vzbouřenci podniknout výzkumnou a zábavnou plavbu do těch končin a dodal, že mužstvo se prý zvolna přidává k názoru kormidelníkovu. Na to

*) Velrybářské lodi mívajíc obvykle železné nádrže na olej, - proč „Grampus“ nikoli,

August uznal za nejlíp odvětit, že půjde rád na to dobrodružství, protože se nedá dělat nic lepšího a ježto všecko mu je lepším, nežli pirátský život.

4. července. - Loď, kterou bylo vidět, jak se ukázalo, byla malá briga z Liverpoolu a tak ji nechali plout bez obtěžování. August trávil většinu času na palubě, aby se, pokud mu bylo lze, dověděl co nejvíc o úmyslech vzbouřenců. Měli mezi sebou často prudké hádky, - při jedné harpunář Jim Bonner byl svržen do moře. Kormidelníkova strana nabývala půdy. Jim Bonner patřil k partě kuchařově, jejímž stoupencem byl i Peters.

5. července. - Za svítání přišel ostrý vítr od západu, který se k poledni zesílil ve vichr, takže briga mohla ponechat jen vratiplachtu a plachtu přídňní. Při svinování přední vrchní plachty, Simms, jeden z obecných pomocníků, patřící rovněž ke straně kuchařově, padl s paluby, jsa značně opilý a utopil se, - aniž se k jeho zachránění co podniklo. Všech mužů na palubě bylo nyní třináct, to jest: Dirk Peters; Seymons, černý kuchař; - Jones; - Greely; Hartman Rogers a William Allen, ze strany kuchařovy; kormidelník, jehož jména jsem se nikdy nedověděl; Absalon Hicks; - Wilson; John Hunt a Richard Parker, ze strany kormidelníkovy; mimo to August a já.

6. července. - Vichr dul celý den v nejprudších nárazech, provázených deštěm. Briga nabrala spárami dost vody a jedna pumpa byla stále v činnosti, při čemž August musil též pomáhat. Krátce před soumrakem plula těsně kolem nás nějaká velká loď, jež byla spatřena teprve, když byla na doslech. Vzbouřenci mysleli, že je to ta, na niž číhají. Kormidelník na ni zavolal, ale odpověď zanikla v hukotu větru. V jedenáct hodin se doprostřed paluby naválila velká vlna, která utrhlá velký kus brení na levém boku, kromě menších škod. K ránu se počasí zlepšilo a za východu slunce vál jen slabý vítr.

7. července. - Po celý tento den bylo moře těžce rozvlněno a briga, velice lehká, nesmírně se kymácela a mnoho věcí v podpalubí se uvolnilo, jak jsem mohl jasně slyšet ze své skrýše. Trpěl jsem velice mořskou nemocí. Peters toho dne měl dlouhý rozhovor s Augustem a oznámil mu, že dva muži z jeho party, Greely a Allen, přešli ke kormidelníkovi a rozhodli se stát se piráty. Dal pak Augustovi několik otázek, kterým on tehdy přesně nerozuměl. Ten večer se voda v lodi velice vzmožila, a těžko se to dalo napravit, protože trhlina vznikla napětím kostry a voda se nabírala spárami. Jedna z plachet byla zmuchlána a vecpána pod bok, což nám poněkud pomohlo, takže jsme vtékání trochu zamezili.

8. července. - Při východu slunce začal vát lehký vítr od východu, a kormidelník brigu otočil k jihozápadu s úmyslem zajet na některý ze Západoindických ostrovů, u provést své pirátské plány. Proti tomu nebyl ani Peters ani kuchař, - August o tom aspoň ničeho neslyšel. Od úmyslu zmocnit se lodi od Kapverdských ostrovů bylo upuštěno. Voda tekoucí do lodi byla

nemohl jsem nikdy zjistit.

snadno zdolávána jednou pumpou, pracující tři čtvrti hodiny. Plachta byla zpod boku vytažena. Během dne byly hlášeny dva malé škunery .

9. července. - Pohoda. Všechny ruce zaměstnány opravou brlení. Peters měl zas dlouhý rozhovor s Augustem a mluvil ještě víc od plic než dříve. Privil, že ho nic ne. přinutí přijmout názory kormidelníkovy a přímo naznačil úmysl vyrvat mu brigu zase z rukou. Ptal se mého druha. může-li spoléhat v tom případě na jeho pomoc, na což mu August odvětil bez váhání »ano«. Peters pak pravil, že přezví, jak ostatní z party o tom soudí, a odešel. Po zbývajícím část dne August nenasel příležitost si s ním v soukromí promluvit.

VII.

10. července. - Hlásila se briga z Ria, plující do Norfolkku. Počasí mlhavé, s měnivým větrem od východu: Zemřel Hartman Rogers, jenž byl osmého července jat křečí po vypití sklenice grogu. Tento muž byl z party kuchařovy, člověk, na něhož Peters nejvíce spoléhal. Řekl Augustovi, že myslí, že ho kormidelník asi otrávil, a kdyby sám nebyl na stráži, že by co nevidět mohl přijít na řadu on. Nyní z jejich party zbýval už jen on, Jones a kuchař, - na druhé straně jich bylo pět. Mluvil s Jonesem o tom, aby se kormidelníkovi velení odňalo, ale ježto návrh byl přijat jen chladně, vzdal se všeho dalšího úsilí v té věci, jakož i toho, aby vůbec co kuchařovi řekl. Bylo dobře, jak se ukázalo, že byl tak opatrný, neboť odpoledne kuchař oznámil své rozhodnutí dát se ke kormidelníkovi a také skutečně k té straně přešel, zatím co Jones si našel záminku k hádce s Petersem a naznačil mu, že kormidelníkovi poví o zamýšleném plánu. Teď nebylo zřejmě času nazbyt a Peters prohlásil své rozhodnutí, že se pokusí stůj co stůj lodi se zmocnit, ovšem když mu August poskytne v tom pomoc. Můj přítel ho ihned ujistil ochotou ke každému plánu v tomto smyslu, a maje chvíli za vhodnou, řekl mu o tom, že jsem na lodi. Nad tím byl míšenec stejně udiven jako potěšen, neboť neměl pražádné důvěry k Jonesovi, jež už pokládal za přívržence strany kormidelníkovy. Hned sešli dolů, August na mne zavolal jménem a my se s Petersem brzy seznámili. Bylo usneseno, že se pokusíme zmocnit se lodi při nejbližší příležitosti, pustivše Jonese plně ze svých počtů. V případě zdaru jsme chtěli s brigou dorazit do prvního přístavu, jenž se nám namane, a odevzdat ji. Přeběhnutí jeho druhů ke kormidelníkovi zmařilo Petersův záměr plout do Tichého oceánu, - dobrodružství, jež nebylo možno konat bez posádky; nyní se spoléhal, že bude u soudu buď osvobozen, z důvodu, že nebyl při smyslech (což, jak tvrdil slavnostně, zavinilo, že se zúčastnil vzpoury), nebo že, bude-li přec uznán vinným, dostane milost na Augustovo a moje doporučení. Naše porady byly prozatím přerušeny voláním: »Všichni k plachtám!« a Peters s Augustem odběhli na palubu.

Jako obyčejně skoro všichni muži byli opilí a, než mohla plachta být úplně svinuta, prudký náraz větru překotil brigu zas na bok. Ale když byla plachta odstraněna, briga se přece zdvihla, nabravši při tom notné množství vody. Sotvaže bylo vše zajištěno, zachytil loď druhý náraz a hned pak třetí, ale bez poškození. To všecko nasvědčovalo, že přijde vichr, jenž se skutečně brzy na to s velikou zuřivostí od severozápadu přihnul. Vše bylo co nejlíp v pořádku a přiléhali jsme, jako obvykle, se skasanou přední plachtou. Když nastávala noc, vichr zesílel co nejprudčeji a moře se rozvlnilo. Peters přišel s Augustem na před a pokračovali jsme ve svých poradách.

Shodli jsme se všichni, že nemůže přijít chvíle příznivější k provedení našeho plánu, protože ve chvíli jako teď podobný pokus nikdy nebude předvídan. Jelikož briga krásně přiléhala, nebude nutno se starat o řízení, až nastane pohoda, kdy, zdaří-li se náš plán, budeme moci

přibrat jednoho či snad dva vzbouřence, aby nám pomohli dopravit loď do přístavu. Největší potíží byla veliká nerovnost našich sil. My byli pouze tři, v kabině jich bylo devět. Dále pak, i všecky zbraně měli v rukou, kromě dvou malých pistolí, jež Peters při sobě schoval, a velký námořnický nůž, který stále měl v opasku u kalhot. Z některých známek, jako na příklad z toho, že žádná věc, jako sekyra či sochor, neležely na svém místě, počali jsme s obavami soudit, že kormidelník má podezření, aspoň pokud jde o Peterse, a že užije každé příležitosti, aby se ho zbavil. Opravdu, bylo zcela jasno, že s plánem, pro nějž se rozhodnem, je třeba velmi a velmi si pospíšet. Měli jsme však proti sobě velikou přesilu, jež nás nutila jednat s nejvyšší opatrností.

Peters navrhoval, že vyjde na palubu, dá se do řeči s hlídkou (Allenem) a jak jen bude moci, shodí ho, vyčítav dobrou příležitost, bez obtíží a poplachu do moře; že já a August pak vyjdeme za ním a pokusíme se opatřit si na palubě nějaké zbraně; a potom společně vyrazíme a zmocníme se schodů ke kabině dříve, než oni budou moci pomýšlet na odpor. Tomuto jsem se však já opřel, neboť jsem nemohl uvěřit, že by kormidelník (jenž byl tak prohnaný ve všem, co se netýkalo jeho pověřčivých předsudků), dal se takto snadno zaskočit. Už pouze ta věc, že byla vůbec na palubě hlídka, byla dostatečným důkazem, že je na stráži, - neboť krom lodí, na nichž se kážeň vymáhá co nejpříjemněji, není zvykem dávat hlídku na palubu, když loď za vichru přiléhá. Jelikož mluvím hlavně, ne-li výlučně, k těm, kteří nikdy na moři nebyli, je nutno vyložit přesný stav lodí za těchto okolností. Přiléhání, čili v námořní hantýrce »přilehání«, je opatření užívané k různým cílům a prováděné rovněž různými způsoby. Za mírného počasí je často užíváno s úmyslem, aby se loď prostě zastavila, počkala na jinou neb podobně. Je-li loď, která přiléhá, pod všemi plachtami, provádí se to obvykle otočením části plachet, aby do nich zabral vítr od zadu, čímž se loď zastaví. Ale teď mluvíme o přiléhání za vichru. Užívá se ho, duje-li vítr proti lodi a je-li prudký, a loď má plout dále s plachtami bez ne. bezpečí překocení; pak někdy, i když je vítr sic příznivý, ale moře příliš rozbouřeno, a loď má plout dále po větru. Musí-li loď rychle uhánět po větru na velmi vzdutém moři, mnoho škody vznikne tím, že se voda nabírá přes záď a často i prudkým klesáním dopředu. Proto se toho užívá jen zřídka a jen v krajní nutnosti. Když má loď trhliny, často se nechává větrem nést i je-li moře co nejbouřlivější; neboť když přiléhá, pak její spáry se jistě budou silně otvírat pod prudkým napětím, což nebývá, když se dá větrem nést. Též se často stává, že je nutno loď pustit po větru, buď je-li vichr tak nad míru zuřivý, že by snad na kusy roztrhal plachtu, již je užito k řízení přídí směrem k větru, nebo když nesprávné zbudování lodí, či jiné příčiny, brání tohoto hlavního způsobu užít.

Za vichru přiléhají lodě různým způsobem, podle povahy jejich konstrukce. Některé nejlépe přiléhají s přední plachtou a to je, myslím, plachta, již se užívá nejčastěji. Velké, řádně vybavené lodě, mají proto plachty zvláštní, tak zvané vichrné stěhlové plachty. Ale někdy je

užito jen prosté kosatky, jindy zas kosatky a přední plachty, nebo dvojpásé přední a nezřídka i zadních plachet. Přední horní plachta, jak se často zjistí, hodí se k tomuto účelu mnohem líp, než všechny druhé. »Grampus« přiléhal většinou se sřasenou přední plachtou. Když má loď přiléhat, natočí se směrem proti větru těsně do té míry, aby naplnil plachtu, pod níž loď pluje, když je hnána od zadu, - to jest, když je napiata napříč přes trup lodi. Když je to hotovo, stočí se špice o několik stupňů od směru, odkud vane vítr, a tu bok větrné strany je přirozeně vydán nárazu prudkých vln. V takové poloze přepluje dobrá loď nejprudší vichr, aniž by nabrala jen kapky vody a potřebovala jakoukoli další pozornost mužstva. Kormidlo obvykle bývá přivázáno, ale je to naprosto zbytečno (leda snad, že působí hluk, když je volné), neboť kormidlo nemá nejmenšího významu pro loď, když přiléhá. A je i mnohem líp nechat kormidlo volné, než je přivázat, neboť může být prudkými vlnami snadno uraženo, nemá-li dost místa k volnému pohybu. Pokud plachta drží, dobře zbudovaná loď se udrží v rovnováze a přepluje každé moře, jakoby byla nadána životem a rozumem.

Jestliže však prudkost větru roztrhá snad plachtu na kusy (k čemuž za normálních poměrů je třeba skutečného hurykánu), pak ovšem hrozí vážné nebezpečí. Loď se pak odkloní od větru a tím, že nastaví bok vlnám, je jim vydána na milost a nemilost; jedinou záchranou v takovém případě je, pustit ji klidně po větru a nechat ji jím hnát, dokud by nebylo lze napnout plachtu jinou. Jsou lodi, jež přiléhají i bez plachet, ale to není dost jisté při bouřlivém moři.

Ale vraťme se k věci. Nebylo nikdy zvykem kormidelníkovým stavět hlídku na palubu, když loď přiléhá, a fakt, že to učinil nyní, spolu s okolností, že sekery a sochory zmizely, nás jasně přesvědčilo, že se mužstvo příliš dobře střeží, aby nebylo přepadeno způsobem, o němž hovořil Peters. Nicméně však bylo nutno něco podniknout a sice co nejdříve, neboť nemohlo být pochyb, že, jakmile bude jednou pojata nedůvěra k Petersovi, bude utracen při první příležitosti, která se naskytne anebo vynajde, až se vichr utiší.

August nyní navrhl, že kdyby se Peters, za jakoukoli záminkou, pokusil odstranit řetěz na padacích dveřích v kajutě, mohli bychom je snad přepadnout z podpalubí; ale krátká úvaha nás poučila, že se loď přílišně kymácí a houpá pro jakýkoli pokus toho druhu.

Na štěstí jsem konečně připadl na to, využít pověřivé hrůzy a špatného svědomí kormidelníkova. Pamatujete se asi, že jeden z mužstva, Hartman Rogers, ráno zemřel, byv jat přede dvěma dny křečí po vypití nějakých lihovin a vody. Peters nám sdělil své mínění, že byl muž otráven kormidelníkem a k tomu předpokladu měl, jak řekl, důvody, které jsou nezvratné, ale jež si nám netroufal svěřit, - kteréž svéhlavé odmítnutí bylo jen ve shodě s ostatními rysy jeho podivínské povahy. Ale ať už měl či neměl k podezřívání kormidelníka nějaké závažnější důvody než my, snadno jsme se přiklonili k jeho domněnce a rozhodli se jednat podle toho.

Rogers zemřel asi v jedenáct ráno, za prudkých křečí; několik minut po smrti poskytovalo jeho tělo jeden z nejhrůznějších a nejhnusnějších pohledů, jež jsem kdy, pokud se pamatuji,

zažil. Břich se mu příšerně nabubřil, jako břich toho, kdo se utopil a ležel ve vodě několik týdnů. Ruce byly v témže stavu, obličej za to však scvrklý a strhaný, křídově bílý, až na několik jasně rudých skvrn, jaké zanechává po sobě růže; jedna ze skvrn se mu táhla napříč přes obličej a zcela pokrývala jedno oko jakoby pruhem rudého sametu. V tomto odporném stavu bylo tělo v poledne vyneseno z kabiny, aby bylo shozeno do moře, když kormidelník, pohlédnuv na ně (spatřil je tentokrát po prvé), buďto jat výčitkami pro svůj čin, nebo napaden hrůzou při tak strašném pohledu, nařídil mužům, aby tělo zašili do jeho lůžkové plachty a pochovali je do moře s obvyklými obřady. Dav toto nařízení, sešel zas dolů, jako by nechtěl už dál hledět na svoji oběť. Mezitím, co byly konány přípravy k vykonání jeho rozkazů, přihnal se s velikou zuřivostí víchr a tak byl úmysl prozatím odložen. Mrtvola, ponechaná svému osudu, byla vlnou spláchnuta k odpadovým dřívům na levém boku, kde v době, o které mluvíme, ležela stále a házela sebou sem a tam při prudkých výkyvech brigy.

Dohodnuvše se o svém plánu, přikročili jsme s největší rychlostí k jeho vykonání. Peters odešel na palubu, a jak se předpokládalo, byl ihned osloven Allenem, jenž, jak se zdálo, stál na hlídce především nad přídí. Osud tohoto ničemy byl však rychle a velmi tiše rozhodnut; neboť Peters, přiblíživ se k němu lhostejně, jako by si s ním chtěl promluvit, chytil ho za krk a než mohl vykřiknout, shodil ho přes zábradlí. Pak na nás zavolal a my vystoupili. Naší první starostí pak bylo poohlédnout se, čím se hned ozbrojit; museli jsme jednat velice opatrně, neboť nebylo možno stát na palubě chvíli bez pevného držení a při každém zarytí přídi se válely přes loď těžké vlny. Též bylo nutno počínat si rychle, neboť každou chvíli jsme mohli čekat, že kormidelník přijde nahoru dát pumpy do chodu, neboť bylo jasno, že briga nabírá vodu velmi rychle. Po kratším hledání nenalezli jsme však nic vhodnějšího k svému cíli, než dvě násady od pumpy, z nichž jednu vzal August, druhou já. Když jsme se tak ozbrojili, stáhli jsme s mrtvoly košili a tělo hodili do moře. Peters a já jsme pak sešli a nechali Augusta dávat pozor na palubě, kde se pak postavil zrovna tam, kde dřív stál Allen, zády ke schodům do kabiny, -kdyby kdo z kormidelníkovy bandy snad vyšel, aby jej pokládal za hlídku. Když jsem sešel dolů, jal jsem se převlékat, abych mohl představovat Rogersovu mrtvolu. Košile s mrtvoly stažená velmi nám posloužila, neboť měla svůj vlastní tvar a ráz, a bylo lze snadno ji poznat, - jakási halena, již nosil nebožtík přes ostatní šaty. Byl to modrý trikot se širokými bílými pruhy napříč. Když jsem si ji oblékl, počal jsem si dělat falešné břicho, napodobuje tím příšernou odpornost nabubřelé mrtvoly. To bylo ihned hotovo vycpáním několika prostěradly. Tentýž vzhled dal jsem pak svým rukám, obléknuv si bílé, vlněné rukavice a nacpav do nich rozličné hadry, která jsem kde našel. Peters mi potom upravil obličej; nejprve jej dobře natřel křídou a potom potřásl krví, kterou získal z řezu do prstu. Ani na pruh přes oči nebylo zapomenuto, - působil příšerně.

VIII.

Když jsem se na sebe podíval do kousku zrcadla, jenž visel v kóji, a při matném světle jakési svítilny, zmocnil se mne z mého zevnějšku a z pomyšlení na brzkou skutečnost, kterou jsem tak představoval, takový pocit neurčité hrůzy, že jsem byl jat prudkým chvěním a pouze stěží mohl jsem se vzmužit, abych pokračoval ve své úloze. Ale bylo nutno jednat rázně a tak jsme s Petersem vyšli na palubu.

Tam jsme hned seznali, že je vše bezpečno, a postupující při samém brlení, lezli jsme všichni tři ke schodům do kabin. Poklop byl zavřen jen zpola, neboť bylo učiněno opatření, aby nemohl být z venku neočekávaně přiražen, tím, že několik kousků dřeva bylo položeno na nejvyšší schod, což bránilo jej uzavřít. Nebylo obtížno nahlédnout do vnitřku kabiny spárami u veřejí. Tu se ukázalo, jakým bylo pro nás štěstím, že jsme se nepokusili překvapit je znenadání, neboť byli zřejmě na stráži. Jan jeden spal, leže těsně pod schody, s mušketou vedle sebe. Ostatní seděli na několika žíněnkách, stažených s lůžek a prostřených po zemi. Byli zaujati vážným rozhovorem; a ač před tím pili, jak bylo zřejmo ze dvou prázdných džbánů a několika cínových pohárů, válejících se vedle, nebyli opilí tak jako obvykle. Všichni byli ozbrojeni noži, jeden, dva i pistolemi a spousta mušket ležela na loži těsně při ruce.

Poslouchali jsme chvíli jejich rozhovor, než jsme se rozhodli co dělat, neboť jsme se dosud na ničem přesně neustanovili, vyjma, že se při přepadení pokusíme je ohromit zjevením Rogerse. Hovořili o svých pirátských plánech, z čehož jsme jasně mohli zaslechnout pouze, že se spojí s posádkou škuneru »Sršně«, a bude-li možno, zmocní se samého škuneru jaksi přípravně k jistému podniku většího dosahu, jehož podrobnosti nikdo z nás nemohl doslechnout.

Jeden z mužů mluvil o Petersovi, načež kormidelník odpověděl tiše něco, čemu nebylo rozumět, a potom hlasitěji dodal, že »prý nechápe, proč je pořád jenom s tím kapitánovým spratkem na přídi a že si myslí, že čím dřív budou oba přes palubu, tím lépe«. Na to sic nedostal odpovědi, ale my mohli snadno vidět, jak ochotně přijala banda tento pokyn a zejména Jones. Tu jsem byl nanejvýš rozčilen, zejména protože jsem viděl, že ani Peters ani August se nemohou rozhodnout, co dělat. Nicméně, odhodlal jsem se, že prodám svůj život co nejdraž možno a že nedopustím, aby mne zmohl strach.

Hrozný hřmot, působený hukotem vichřice v lanoví a převalováním vln přes palubu, bránil nám zaslechnout, co se dál mluví, krom ve chvílích krátkého ztišení. Při jednom ztišení slyšeli Jsme všichni jasně, jak kormidelník praví jednomu z mužstva, aby »šel napřed a poručil těm zatraceným chlapům, aby šli do kabiny«, kde na ně bude prý sám moci dohlížet, protože nechce, aby se na palubě brigy něco tajně kutilo. Bylo pro nás dobře, že houpání

lodi v té chvíli bylo tak prudké, že zamezilo rozkaz bez odkladu provést. Kuchař vstal se žíněnkou, aby pro nás došel, ale tu příšerný náraz, který, jak jsem myslel, strhne stěžně, mrštil jím po hlavě na dveře jedné z kajut na levém boku, že je vyrazil a způsobil i další zmatek. Naštěstí nikdo z naší strany nebyl vyhozen ze svého postavení a tak jsme měli dosti času vrátit se na příď a s rychlostí sestrojil nějaký plán, než se posel zjevil, či líp, než vystrčil hlavu z otvoru u schodů, neboť na palubu ani nevystoupil. S tohoto místa si nemohl všimnout, že Allen tu není a tak naň jen zavolal, opakuje rozkaz kormidelníkův. Peters odpověděl: »Jo, jo«, změněným hlasem a kuchař hned sešel dolů, aniž měl v podezření, že něco není v pořádku.

Moji dva přátelé šli nyní směle zas na zád' a sešli do kabiny, kde Peters za sebou přivřel dveře tak, jak je našel. Kormidelník je uvítal se strojenou srdečností a řekl Augustovi, že když se po celou tu dobu tak dobře choval, může se ubytovat v kabině a dělat nadále jednoho z party. Potom mu nalil půl poháru rumu a přinutil jej vypít. To vše jsem mohl vidět a slyšet, neboť jsem přátele následoval až ke kabině, jakmile se dveře zavřely, a postavil jsem se na předešlé své místo, odkud jsem mohl vše pozorovat. Přinesl jsem dvě násady pumpy, z nichž jednu jsem položil ke schodům, abych ji měl hned po ruce, kdybych potřeboval.

Tu jsem se co nejlíp umístil, abych dobře viděl všechno, co se dole děje a hleděl jsem si dodat myslí, abych mohl ihned mezi vzbouřence vpadnout, až mi Peters dá, jak bylo smluveno, znamení. Nyní se mu zatím podařilo počít řeč o krvavých událostech vzpoury, takže postupně přiměl muže k tomu, že se jali vyprávět tisíce pověr, jež jsou mezi námořníky všeobecně rozšířeny. Nemohl jsem zachytit vše, co se mluvilo, ale jasně jsem mohl postřehnout účinek hovoru na tvářích přítomných. Kormidelník byl zřejmě velice rozechvěn a náhle, když se kdosi zmínil o strašném vzezření Rogersovy mrtvoly, myslel jsem, že na místě omdlí. Peters se ho potom zeptal, nezdá-li se mu, že by bylo lépe dát trup ihned shodit do moře, protože je prý příšerný pohled, jak sebou zmítá před odpadovými děrami. Na toto lotr sotva dechu popadal a zvolna otočil hlavu ke svým druhům, jako by někoho z nich prosil, aby šel nahoru a udělal to. Nikdo se však ani nehýbal a bylo zřejmo, že celá cháska je v nejvyšším nervovém rozrušení. A tu mi Peters dal znamení. Okamžitě jsem otevřel poklop a sestoupiv, aniž bych hlesnul, stanul jsem vztyčen uprostřed bandy.

Ohromnému účinku, který vzbudilo mé náhlé zjevení, nelze se divit, uvážíme-li různé okolnosti. Obvykle, v podobných případech, zbývá v mysli divákově jistý záblesk pochybnosti, pokud jde o skutečnost toho, co má před očima; jakási naděje, třeba jen mlhavá, že je obětí úskoku, a že zjevení není vlastně příšerou z dalekého světa stínů. Nepřeháníme, řekneme-li, že tato nejistota podbarvovala skoro každé takové zjevení a že děsivou hrůzu jím působenou, je nutno přičíst i v případech nanejvýš pravděpodobných, v nichž člověk zažívá nejvíce děsu, spíše jistému pocitu předvídané hrůzy, že by zjevení mohlo být skutečností, než pevné, nezvratné víře v jeho skutečnost. Ale v našem případě,

jak se ihned ukáže, nebylo v myslích vzbuřenců stínu po ničem, čím by odůvodnili svou pochybnost, že toto zjevení Rogerse není opravdu znovuožitím jeho odporné mrtvoly, neb aspoň jejím přízrakem. Osamělost brigy a její naprostá nepřístupnost pro vichřici odstraňovaly všechny domnělé možnosti podvodu do hranic tak úzkých a určitých, že si vzbuřenci určitě mysleli, že by tyto možnosti okamžitě prohlédli. Byli už dvacátý čtvrtý den na moři a nepřišli do styku se žádnou lodí, leda jen doslechem. Dále, všichni z posádky, - aspoň všichni, o nichž měli nejmenší důvod předpokládat, že jsou na lodi, - byli shromážděni dole v kabině, vyjma Allena, hlídku; ale jeho obrovská postava (měřil šest stop a šest palců) byla jim až příliš známá, aby zjevení před sebou mohli jen okamžik pokládat za něho. A k tomu přidejme děsivost moře a hrůzu, již vyvolal rozhovor vznícený Petersem; hluboký dojem, jímž ráno působila hnusná odpornost mrtvoly na obraznost mužstva; a pak mé dokonalé přestrojení a matné, blikavé světlo, při němž mne spatřili, ježto záření kabinové svítlny, házející sebou sem a tam, padalo matně a měnivě na mou postavu, - a nebudete mít důvodů se divit, že naše lest došla mnohem většího účinku, než jsme předpokládali. Kormidelník vyskočil se žíněnky, na níž ležel, bez hlesnutí se skácel mrtev na podlahu kabiny, a prudkým nárazem brigy byl odhozen jako dřevo k závětrné straně. Z ostatních sedmi jen tři projevíli jakousi duchapřítomnost. Čtyři z nich seděli chvíli na zemi zřejmě ochromeni, jako nejžalostnější obraz hrůzy a krajního zoufalství, jež jsem kdy na své oči spatřil. Na odpor se postavil jen kuchař, John Hunt a Richard Parker, ale všichni se bránili jen chabě a nerozhodně. Dva první byli okamžitě skoleni Petersem a Parkera jsem srazil já, zasadiv mu ránu do hlavy násadou od pumpy, kterou jsem přinesl s sebou. Mezitím se August chopil muškety, jež ležela na podlaze, a střílel jiného vzbuřence (Wilsona), do prsou. Zbývali pak jen tři; ale ti se zatím sebrali z ustrnutí a počali si asi uvědomovat, že na nich byl spáchán podvod, neboť se bili s velkou rozhodností a zuřivostí a nebýt ohromné svalové síly Petersovy, byli by nás snad i udolali. Tito tři muži byli - Jones, - Greely a Absalon Hicks. Jones mrštil Augustem na zem, pobodal ho na několika místech na pravé ruce a jistě by ho byl odpravil (ježto ani já, ani Peters jsme se nemohli zbavit svých soků), kdyby mu nepřišel včas na pomoc přítel, na jehož pomoc jsme určitě nikdy nepočítali. A tento přítel byl Tygr. S temným zavýtím skočil do kabiny v nejnebezpečnější pro Augusta chvíli, a vrhnuv se na Jonese, okamžitě ho strhl na zem. Můj přítel byl však tak poraněn, že nám už nikterak nemohl pomoci, a já byl tak zabalen do svého převleku, že jsem toho mnoho nesvedl. Pes stále hryzal do Jonesova hrdla; Peters měl nicméně velikou převahu nad oběma muži, kteří mu zbývali, a jistě by je už dávno byl udolal, nebýt úzkého prostoru, v němž musel zápasit, a strašlivého kymáčení lodi. Konečně se mu podařilo chytit těžkou židli, jichž leželo na podlaze několik. Rozrazil jí lebku Greelovi zrovna v okamžiku, kdy se chystal vystřelit na mne z muškety, a ihned na to byl Peters nárazem brigy hozen přímo do náručí

Hicksovi, chopil ho za hrdlo a pouhým sevřením jej rázem uškrtil. Takto, v době ještě kratší, než mi bylo třeba k tomuto líčení, stali jsme se pány brigy.

Jediný, kdo z našich protivníků zůstal, byl Richard Parker. Toho, jak se pamatujete, srazil jsem násadou od pumpy na počátku útoku. Ležel teď bez hnutí u dveří rozbité kabiny, ale když oň Peters zavadil nohou, promluvil a úpěl o milost. Na hlavě byl jenom velmi lehce raněn a jinak se mu nic nestalo, neboť byl ranou pouze omráčen. Potom vstal a my mu prozatím spoutali ruce za zády. Pes ještě ustavičně vrčel na Jonese, ale po bedlivějším ohledání těla jsme poznali, že je naprosto mrtev a že mu krev crčí proudem z hluboké rány na hrdle, zasazené mu, beze vší pochyby, ostrými tesáky zvířete.

Byla asi jedna hodina s půlnoci a víchř stálo přílišně hučel. Briga, jak nám bylo zřejmo, plula mnohem obtížněji než obvykle a bylo naprosto jasno, že je nutno vykonat něco, čím by se jí jaksi ulevilo. Téměř při každém jejím zakymácení k závětrné straně nabírala vodu, jež vnikla za naší bitky několikrát až do kabiny, protože jsem nechal příklop nad schodištěm, když jsem sestupoval, otevřený. Celý kus brlení na levém boku byl vlnami odtržen, právě tak kuchyně a člun na zádi. Praštění a ohybání hlavního stožáru nasvědčovalo též tomu, že se co nejdříve zlomí. Aby se získalo v zadním podpalubí více místa, byl podstavec tohoto stožáru vsazen mezi špalky (praktika nejméně odsouzená hodná, užívaná někdy nezkušenými staviteli), takže hrozilo nebezpečí, že bude stožár z podstavce vyvrácen. Ale k dovršení našich strastí, když jsme zkoumali olovnici sběrnou studni, shledali jsme v ní sedm stop vody.

Nechavše mrtvoly zabíjených ležet v kabině, dali jsme se ihned do práce u pump a Parkera ovšem jsme vyprostili, aby nám v tom mohl pomáhat. Augustovi jsme paži obvázáli, jak jsme uměli nejlíp, a on dělal, co mohl, ale to ovšem nebylo mnoho. Nicméně jsme brzy seznali, že nemůžeme vodu zmocit, leda bude-li jedna pumpa stále v činnosti. Ale jelikož jsme byli pouze čtyři, byla to práce velice tvrdá; nicméně snažili jsme se dodat si odvahy a úzkostlivě čekali na svítání, kdy jsme doufali ulehčit lodi stržením hlavního stožáru.

Takovým způsobem, jsme prožili celou noc za hrozného strachu a úsilí, a když se konečně rozbřeslo, víchř ani v nejmenším neustal, a nic nenasvědčovalo tomu, že vůbec ustane. Tu jsme vytáhli mrtvoly nahoru a shodili do moře. Naší první starostí bylo zbavit se hlavního stožáru. Když k tomu byly skončeny všechny nutné přípravy, Peters jej podťal (nalezenou sekerou), zatím co my tři jsme stáli u stěhel a krátkých lan. Ježto se briga náhle hrozně nahnula na závětrnou stranu, byl dán rozkaz přetnout návětrné krátké lano, což se hned stalo, a celá spousta rahnová a lan se zřítily do moře, aniž zavadila o loď nebo způsobila jakou škodu. Tu jsme pak shledali, že se loď už nekymácí jako dříve, ale náš stav byl stále nanejvýš nejistý a přese všecko úsilí nemohli jsme zamezit nabírání vody bez pomoci obou pump. Nepatrná pomoc, kterou nám mohl přispět August, byla opravdu zcela bezvýznamná. Ke všem našim úzkostem vrazila do brigy s návětrné strany velká vlna, otočivši ji o několik

stupňů od směru větru, a než se loď mohla vrátit do původní polohy, převalila se přes ni zas nová vlna a úplně ji obrátila na bok. Tu se přítěž svezla v jediné hromadě k závětrné straně (když se náklad všelijak sem a tam po nějakou dobu přehazoval), a po jistou chvíli jsme už mysleli, že nás nic nezachrání před překocením. Brzy se však loď zase částečně napřímila, ale náklad si udržel své místo na levém boku, a tím jsme byli tak nahnuti, že bylo marno myslet na čerpání, v němž jsme už vlastně v žádném případě nemohli pokračovat, neboť naše ruce byly úplně rozedřeny tvrdou prací, již jsme konali, a krvácely nám co nejhrozněji.

Ačkoli nás Parker zrazoval, přikročili jsme pak i k stržení předního stožáru, což se nám konečně zdařilo po mnohých obtížích, zaviněných postavením, v němž jsme byli. Padající stožár, strhl s sebou stěžeň příční, takže z nás zůstal jen pouhý trup.

Dosud jsme měli důvod radovat se z toho, že zůstal ušetřen veliký záchranný člun, jenž neutrpěl nárazy žádných vln, přelévajících se přes palubu. Ale naše radost netrvala dlouho; neboť když jsme strhli přední stožár, a s ním ovšem i přední plachtu, jíž loď byla v rovnováze, kdejaká vlna se hnala přes palubu a v pěti minutách bylo tak spláchnuto všecko od přídi až na zád, člun s pravým břením urván a dokonce i vratidlo rozbito na kusy. Bylo opravdu nemožno představit si postavení žalostnější.

V poledne se zdálo, že se vichr už poněkud utišil, ale tím jsme byli smutně zklamáni, neboť se ztišil jen na několik minut, aby se pak rozdul s dvojnásobnou zuřivostí. Ke čtvrté hodině odpoledne bylo naprosto vyloučeno zdolat prudkost vichru a, ježto se blížila noc, ztratili jsme i poslední naději, že se loď do rána udrží.

O půlnoci jsme byli ponořeni velice hluboko do vody, jež nyní sahala až k spodní palubě. Kormidlo se brzy utrhlo, a vlna, jež je urazila, vyzdvihla zád brigy úplně nad vodu, na niž pak zád padla s takovým otřesem, jako by narazila na břeh. Všichni jsme spoléhali, že kormidlo vydrží do poslední chvíle, neboť bylo neobvykle silné a vypraveno tak, jak jsem neviděl nikdy dřív ani potom. Po jeho hlavním trámu byla zatlučena řada silných železných skob a jiné byly tímtéž způsobem vraženy do zadní stěny zádi. Těmito skobami procházela velmi silná tyč z kovaného železa a kormidlo bylo tak připevněno k stěně zádi a mohlo se volně na tyči pohybovat. Nesmírnou sílu oné vlny, jež je urvala, lze si představit i z toho, že skoby jež byly zádi naskrz proraženy a na druhé straně zahnuty, byly všechny úplně vyrvány z pevného dřeva.

Měli jsme sotva čas vzpamatovat se z prudkosti tohoto nárazu, když tu se přes nás přehnala jedna z nejhrůznějších vln, jež jsem kdy viděl, smetla úplně kryt spusti a vedravši se dovnitř, zaplavila rázem každý coul na lodi vodou.

IX.

Na štěstí těsně před večerem jsme se všichni čtyři pevně přivázali ke zbytkům vratidla, ležíce takovým způsobem, pokud možno při samé palubě. Jen tato opatrnost zachránila nás od zkázy. V tomto postavení byli jsme všichni více méně omráčeni ohromnou silou vln, jež do nás tloukly a neodtékaly dřív, než jsme byli skoro vyčerpáni. Jakmile jsem mohl vydechnout, volal jsem hlasitě na své druhy. Jen August odvětil a pravil: »Je po nás, kéž se Bůh smiluje nad našimi dušemi!« Brzy i druzí dva byli schopni mluvit a vybízeli nás k odvaze, protože je stále ještě naděje; neboť je prý nemožno, podle povahy nákladu, aby se briga hned potopila, a že jsou nejlepší vyhlídky, že se vichřice do rána utiší. Tato slova do mne vlila zas nový život; neboť, ať se to zdá sebe podivnějším, přes to, že bylo naprosto jisto, že loď s nákladem prázdných sudů na olej se nemůže potopit, byl jsem doposud stále tak zmaten, že jsem tuto okolnost úplně přehlédl; a nebezpečí, jež jsem po jistý čas pokládal za nejvyšší neodvratné, bylo právě nebezpečí utonutí. Jak ve mně naděje ožila, využil jsem každé příležitosti, abych utáhl pouta, jež mne poutala ke zbytkům vratidla, a při tom jsem brzy seznal, že i moji druzi jsou tak zaměstnáni. Noc byla tak temná, jak jen je možno, a hrozně řvoucí jek a hukot kolem nás je věru zbytečno popisovat. Paluba byla v rovině mořské hladiny, či spíše, byli jsme obklíčeni tyčícími se hřebeny pěny, z níž část se přes nás co chvíli převalovala. Nepřeháním řeknu-li, že jsme se hlavou udrželi nad vodou jen asi každou třetí vteřinu. A ač jsme leželi těsně při sobě, nemohli jsme se vzájemně vidět, ba věru ani část samotné brigy, na níž jsme byli tak bouřlivě zmítáni. Občas jsme na sebe navzájem volali, snažíce se tak dodat si naděje a poskytnout útěchu a povzbuzení tomu, kdo jí měl nejvíce potřebí. Augustovo vysílení působilo nám všem skutečné obavy; a ježto měl pravou paži tak rozervánu, že nemohl zajistit své připoutání aspoň poněkud pevně, čekali jsme každou chvíli, že ho spatříme sletět s paluby; a přece přispět mu na pomoc bylo naprosto nemožno. Na štěstí jeho poloha byla o mnoho jistější než koho z nás druhých; neboť, jelikož horní částí těla ležel právě pod kusem rozbitého vratidla, vlny, jež do něho vrážely, byly v původní své prudkosti značně sráženy. V každém jiném postavení kromě tohoto (do něhož byl vržen náhodou, když se byl před tím přivázal na místě velice nebezpečném), jistě by nevyhnutelně před jitem zahynul. Proto, že briga byla tak silně nakloněna, byli jsme všichni ve mnohem menším nebezpečí, že budem spláchnuti, než kdyby tomu bylo jinak. Zadní kýl, jak jsem už předeslal, byl skloněn k levému boku, takže asi půle paluby byla ustavičně pod vodou. Tak vlny, jež bily do prava, byly velice tříštěny bokem lodi a zasahovaly nás pouze částečně, jak jsme leželi ploše na svých tvářích; kdežto vlny přicházející zleva, což byly tak zvané vlny zpáteční, nemohouce se do nás pro naše postavení dosti opřít, neměly dost síly odtrhnout nás s místa, kde jsme byli upoutáni.

V takovém hrozivém postavení jsme leželi až do rozbřesku, který nám tím více ukázal hrůzy nás obklopující. Briga byla jen jako kus dřeva, zmítaného sem a tam na pospas vlnám; vichr se vzmáhal, místo aby polevoval, a věru dul jako hotový orkán, a nikde nebylo záskritu naděje na záchranu. Několik hodin jsme mlčeli, čekající každé chvíle, že provaz, kterým jsme spoutáni, povolí, že zbytky vratidla spadnou přes palubu, či že některá z hrozných vln, které ječely kolkolem vedle i nad námi, stáhne vrak pod vodu do takové hloubi, že utoneme dřív, než se opět vynoříme nad hladinu. Ale Boží milostí jsme byli zachráněni ze všech těchto hrozících nebezpečí a asi v poledne i potěšeni požehnanou sluneční září. Krátce na to mohli jsme pozorovat citelné oslabení síly větru, když August, po prvé od včerejšího večera, promluvil a ptal se Peterse, jenž ležel u něho nejbližše, myslí-li, že máme vůbec jakou možnost záchrany. Jelikož na tuto otázku nedostal hned odpovědi, soudili jsme všichni, že se míšenec na místě, kde ležel, utopil; ale hned na to, k naší veliké radosti, promluvil, ač velmi slabě, a pravil, že cítí veliké bolesti, jsa svými provazy tak silně stažen přes žaludek, že jej buď musí jakkoli uvolnit, či zhynout, neboť je nemožno, aby svou trýzeň déle snášel. To nám způsobilo velkou úzkost, neboť bylo naprosto nemožno jakkoli mu pomoci, když se vlny přes nás stále tak válely. Vybízeli jsme ho, aby své utrpení nesl pevně a slibovali mu, že využijeme první příležitosti, jež se naskytne, abychom mu ulevili. Odvětil, že brzy bude už jistě příliš pozdě a že bude po něm, než mu budeme moci nějak pomoci; a potom, po několikaminutovém stenání ležel klidně, a my jsme soudili, že zhynul.

Jak nastal večer, moře utichlo tak, že v pěti minutách rozbila se o vrak sotva jedna vlna od větrné strany a vítr se značně utišil, ač ještě stále vál ostře. Neslyšel jsem slova od svých tří druhů po celé hodiny a zvolal jsem nyní na Augusta. Odpověděl sice, ale tak slabě, že jsem mu nemohl porozumět, co říká. Potom jsem promluvil i na Peterse a na Parkera, z nichž nikdo neodpověděl.

Brzy nato upadl jsem do částečného bezvědomí, za něhož mi hlavou táhly nejrozkošnější vidiny, jako zelené stromy, vlnící se lány zralého obilí, průvody tančících dívek, oddíly jízdy a jiné přeludy. Nyní si vzpomínám, že ve všem, co mi tak běželo před duševním zrakem, převládající představou byl pohyb. Nevznikaly však vůbec představy předmětů stojatých, jako dům, hora, či co podobného; vždy pouze větrné mlýny, lodi, velcí ptáci, balony, lidé na koních, povozy divě uhánějící a jiné předměty v pohybu, vynořovaly se mi v nekonečné řadě za sebou. Když jsem se vybral z tohoto stavu, slunce bylo, jak jsem mohl soudit, asi tak hodinu nad obzorem. S největší nesnadností mohl jsem se rozpomenout na různé okolnosti svého postavení a po jistou dobu jsem byl pevně přesvědčen, že jsem ještě stále ve svém podpalubí brigy, poblíž své bedny a že Parkerovo tělo je tělem Tygrovým.

Konečně, když jsem se úplně vzpamatoval, spatřil jsem, že je už jen lehký vítr, a moře je celkem dosti klidné, takže se přelávalo jen přes prostředek brigy. Má levá paže se vysmekla

z utažení a byla na lokti silně poraněna; pravá byla úplně ztrnulá a ruka i zápěstí silně oteklé pod tlakem provazů, jež se dřely od ramene dolů. Měl jsem i veliké bolesti od jiného provazu, jímž jsem byl ovinut kol pasu a jenž se utáhl k nesnešení. Pohlédnuv na druhy, viděl jsem, že Peters žije stále, ač tlustý provaz jej tak v bocích stáhl, že se zdálo, jako by byl přeřat; když jsem se pohnul, dal mi rukou slabě znamení, ukázav na provaz. August už nejevil žádných známek života a ležel skoro ve dví přehnut přes zlomek vratidla. Parker, vida že se hýbám, na mne promluvil a ptal se, nejsem-li dost silný, abych ho vyprostil z jeho postavení, tvrdě, že kdybych vzpružil všechnu svou sílu a takto jej odvázal, mohli bychom ještě zachránit život; ne-li, pak musíme všichni prý zahynout. Odpověděl jsem mu, aby se vzmužil a že se pokusím vysvobodit ho. Hmataje v kapse u kalhot, našel jsem svůj perořízek a po několika marných pokusech přec jsem jej nakonec otevřel. Pak jsem levou rukou vyprostil pravici z provazů a dále přeřezal ostatní, které mne dřely. Když jsem se však pokoušel pohnout se ze svého postavení, shledal jsem, že mi nohy úplně vy. pověděly službu a že se nemohu vztyčit, ani pohnout pravou paží jakýmkoli směrem. Když jsem to sdělil Parkerovi, poradil mi, abych ležel klidně po několik minut a levou rukou se podržel vratidla tak, aby krev mohla obíhat. Když jsem to udělal, počala ztrnulost pozvolna mizet, takže jsem brzy mohl pohnout jednou nohou, pak druhou, a nato nabyl jsem vlády i nad pravou paží. Tu, velmi opatrně, počal jsem lézt k Parkerovi, aniž jsem vůbec vstal, a v okamžiku jsem mu přeřezal všechny jeho provazy, takže za krátko nabyl i on částečně vlády ve svých údech. Tu jsme neztráceli času a rychle uvolnili provaz Petersův. Hluboce se mu vřízl do pasu vlněných kalhot a dvěma košilemi vnikl až do slabin, odkud mu vytrysklo hodně krve, když jsme jej odtrhli. Ale sotva jsme tak učinili, promluvil a zdálo se nám, že cítí okamžitou úlevu a může se pohybovat volněji než já i Parker, - což bylo jistě jen vlivem puštění krve.

Na zotavení Augusta měli jsme naději pramalou, neboť nejevil žádných známek života; nicméně když jsme se k němu přiblížili, viděli jsme, že pouze omdlel následkem ztráty krve, neboť obvaz, jímž jsme mu zavázali poraněnou paži, byl odtržen vodou; žádný z provazů však, jimiž byl k vratidlu připoután, nebyl tak utažen, aby mu způsobil smrt. Když jsme ho zbavili jeho upoutání a vytáhli zpod rozštěpeného vratidla, uložili jsme ho na suchém místě návětrné strany, hlavu trochu níže než tělo, a všichni tři jsme mu horlivě počali třít údy. Asi v půlhodině se vzpamatoval, ač známky, že nás poznává, projevil teprve druhý den, kdy nabyl i síly k řeči. Než jsme se takto zprostili provazů, úplně se setmělo a počalo se mračit, takže jsme znovu trnuli úzkostí, aby se opět nerozdukl víchr, v kterémž případě nic by nás nemohlo uchránit zkázy, - tak velmi jsme byli vyčerpáni. Na štěstí celou noc vál jen slabý vítr, moře se každíčké minuty víc a více tišilo, což nás naplnilo jistou nadějí, že se konečně přec jen zachráníme. Slabý vánek vál sice od severozápadu, nebylo však nijak chladno. Přivázali jsme Augusta pevně na závěťfí, aby při výkyvech nepadl s paluby, neboť byl stále velice

slabý, aby se sám mohl udržet. Nám toho nebylo potřebí. Seděli jsme těsně při sobě, držíce se vzájemně pomocí provazů z vratidla a uvažujícíe, jak vyjít ze svého hrozivého postavení. Velikou úlevou nám bylo, že jsme se svlékli ze šatů a vyždímali z nich vodu. Když jsme se opět oblékli, bylo nám velice příjemné teplo a to nás nemálo posílilo. Pomohli jsme i Augustovi z jeho šatů a vyždímali je, což mu přineslo podobně velikou úlevu.

Naším největším utrpením byl hlad a žízeň, a když jsme povážili, co nás v tom čeká, klesli jsme na duchu a počali jsme litovat, že jsme vůbec unikli méně hrozivým nebezpečím moře. Snažili jsme se však ukojit se nadějí, že budeme brzy zachráněni nějakou lodí a povzbuzovali druh druhá k statečnému snášení neštěstí, jež by mohlo přijít.

Konečně nadešlo ráno čtrnáctého; počasí bylo ustavičně pěkné a jasné, se stálým sic, ale mírným větrem od severozápadu. Moře bylo už úplně utišeno a ježto z jakési příčiny, kterou jsme nemohli určit, briga už nebyla tak nakloněna, byla paluba poměrně suchá a mohli jsme se po ní volně pohybovat. To jsme už byli více než plné tři dny a tři noci bez potravy a pití, a bylo naprosto zřejmo, že se musíme pokusit dostat něco ze zásob zdola. Jelikož briga byla plná vody, dali jsme se do tohoto pokusu malomyslně a s velmi nejistou nadějí, že budeme moci co dostat. Vyrobili jsme si jakýsi vlečný hák tím, že jsme zarazili několik hřebů, vytržených ze zbytků poklopu schodiště z kabiny, do dvou kusů dřeva. Svázavše je křížem a upevnivše na konec provazu, hodili jsme pak hák do kabiny a smýkali jím sem a tam se slabou nadějí, že se nám snad zdaří zachytit něco, co by nám mohlo být potravou, či mohlo pomoci, jak se k ní dostat. Strávili jsme takto větší část rána touto neúspěšnou prací, nevylovivše však ničeho kromě několika lůžkových pokrývek, jež se zachytily na hřebech. Naše zařízení bylo opravdu tak neohrabané, že jsme sotva mohli čekat lepšího výsledku.

Potom jsme totéž zkusili na přídi, ale též bezvýsledně a tak jsme byli už na pokraji zoufalství, když Peters navrhl, abychom mu obvázáli provaz kolem těla, a nechali ho pokusit se vynést něco tím způsobem, že se potopí do kabiny. Návrh jsme uvítali s velkou radostí, již může přivodit jen znovu vzkříšená naděje. Ihned se svlékl ze šatů krom kalhot, a my mu kolem pasu přivázali silný provaz, jež jsme mu vedli přes ramena, aby se nemohl smeknout. Pokus byl spojen s velikými potížemi a nebezpečím, neboť jsme mohli sotva čekat, že bude mnoho, či vůbec co nalezne v samé kabině, a tak bylo nutno, aby potápěč po spuštění pustil se vpravo pod vodou asi deset až dvanáct stop chodbičkou k zásobárně, aniž by vydechl.

Když jsme vše připravili, spustil se Peters do kabiny, sestupuje po schodech, až mu voda sahala k bradě. Na to se ponořil po hlavě, otočiv se při tom vpravo, a hleděl se dostat až k zásobárně. Nicméně při prvním pokusu setkal se s naprostým nezdarem. Nebylo ani půl minuty od jeho spuštění, když jsme ucítili, že provaz sebou prudce škulbl (smluvené znamení, že si přeje být vytažen). Tu jsme ho ihned vytáhli, ale tak neopatrně, že se velice potloukl o schody. Nic nevynesl a mohl se dostat jen malý kus do chodbičky, neboť musel

stále usilovat o to, aby ho voda nevynesla vzhůru. Když se dostal nahoru, byl velmi vyčerpán a musel si odpočinout plné čtvrt hodiny, nežli se mohl zas odvážit sestupu.

Druhý pokus měl úspěch ještě horší, neboť Peters zůstal pod vodou tak dlouho, aniž dal znamení, že, bojíce se o jeho bezpečnost, vytáhli jsme ho, na znamení nečekající a poznali jsme, že je skoro bez dechu, ač několikrát prý provazem škulbl, aniž jsme to pocítili. To bylo asi tím, že se část provazu zapletla do zábradlí u schodů. Opravdu, zábradlí nám tolik vadilo, že jsme se rozhodli srazit je, bude-li to možno, dřív, než budeme v pokusu pokračovat. Jelikož jsme k tomu neměli nic, kromě vlastních sil, sešli jsme hned všichni po schodech do vody, pokud jsme nejdále mohli a opřevše se o zábradlí spojenými silami, dosáhli jsme toho, že jsme je strhli.

Třetí pokus byl stejně bezvýsledný jako oba první a bylo jasno, že nelze ničeho dosáhnout jen takto a bez zatížení, které by potápěče drželo na, podlaze kabiny, zatím co koná svá hledání. Dlouho a marně jsme hledali něco, co by se hodilo k tomuto účelu, až jsme konečně k velké své radosti našli jeden z návětrných lanových navijáků tak uvolněný, že jsme jej mohli zcela bez potíží ukrotit. A Peters, přivázav si ho bezpečně k nártu, spustil se do kabiny po čtvrté a tentokrát se mu podařilo dospět až ke dveřím kuchařovy komory. Ale k své nekonečné žalosti shledal, že je zamčena a tak se hned musel vrátit, aniž se do ní dostal, neboť přese vše úsilí nemohl zůstat pod vodou déle, než nanejvýš minutu. Náš stav byl opravdu velice bídný a August a já jsme se nemohli udržet pláče při myšlence na spoustu nesnází, jež nás obklopile, a na skrovnou pravděpodobnost, že přece konečně vyvážneme. Tato naše slabost však dlouho nepotrvala. Padnuvše na kolena, vzývali jsme Pána o pomoc v těch četných nebezpečích, jež na nás dolehla; a tu jsme vstali, zas s novou nadějí a posilou, abychom uvažovali, co by bylo v mezích lidských sil možno podniknout na naši záchranu.

X.

Brzy pak se udála příhoda, o níž musím říci, že mne mnohem vzrušila a naplnila nesmírnou radostí a pak zas nesmírnou hrůzou více, než kterákoli jiná z oněch nesčetných příhod, které jsem zažil kdy později za dlouhých devět let, přeplněných událostmi nanejvýš zarážejícími, a v mnohých případech i nejvýš nejasnými a nepochopitelnými. Leželi jsme na palubě u spusti do kajut hovořili o tom, jak vniknout přece jen do zásobárny, pohlédnuv na Augusta, jenž ležel proti mně, viděl jsem, že náhle smrtelně zbledl a že se mu zvláště a nevysvětlitelně chvějí rty. Velice poděšen promluvil jsem naň, ale neodpověděl mi a já už jsem si myslel, že se mu náhle přitížilo, když jsem si všiml jeho očí, upřeně zírajících, jak bylo jasno, na cosi za mnou. Ohlédl jsem se a nikdy nezapomenu strhující radosti, která projela celou mou bytostí, když jsem spatřil velikou brigu, jež k nám plula, nanejvýš dvě míle od nás. Vyskočil jsem, jako by mne náhle zasáhla kule do srdce, a vztáhnuv ruce k cizí lodi, zůstal jsem bez hnutí, neschopen vyrazit jedinou hlásku. Peters a Parker byli též pohnuti, ač jiným způsobem. První počal po palubě tančit jako šílený, mluvě nejmystřednější nesmyslností, promíšené řvaním a klením, zatím co druhý se dal do pláče a delší chvíli štkal jako dítě.

Loď, již jsme viděli, byla veliká záhadná briga, nizozemské konstrukce a černě natřená, s jasně pozlacenou figurou na špici. Zažila zřejmě už velice ošklivé sloty a jak jsme mysleli, utrpěla hodně vichrem, který byl pro nás tak záhubný; neboť měla strženy jak přední košový stožár, tak kus brlení na pravém boku. Když jsme ji zahlédli po prvé, byla jak jsem řekl, asi na dvě míle proti větru, plujíc přímo k nám, Vítr vál velice mírně a co nás nejvíce udivovalo bylo, že nemá víc plachet než malou plachtu přední a hlavní s kosatkou; plula tak ovšem jen pomalu a naše nedočkavost dostupovala skoro šílenství. A ač jsme byli velmi rozčileni, přece jsme si všichni všimli divného způsobu, jímž plula. Odbočovala tak divně sem a tam, že jsme už několikrát mysleli, že je nemožno, aby nás zahlédla, nebo si představovali, že nás sic zahlédla, ale nespatri-li nikoho na palubě, odbočí a dá se zas jiným směrem. Při každém takovém odbočení jsme křičeli a řvali, co nám plíce stačily a tu se zdálo, že loď na chvíli změnila opět směr a zase pluje k nám; a jelikož se toto podivné počínání opakovalo několikrát, konečně jsme si to nemohli vysvětlit jinak, než že kormidelník lodi je opilý.

Nikoho nebylo na palubě vidět, až když loď připlula asi na čtvrt míle. Tehdy jsme spatřili tři námořníky, jež jsme po obleku měli za Holanďany. Dva z nich leželi na jakýchsi starých plachtách na přídi, a třetí, jenž, jak se zdálo, na nás hleděl s velkou zvědavostí, nahýbal se přes bok na pravé straně u čeleně. Byl to mohutný, silný muž s velmi tmavou pletí. Po jeho chování se zdálo, že nás povzbuzuje, abychom měli jen strpení a že na nás kývá veselým, ale jaksi podivným způsobem, a ustavičně se směje, takže odkrýval řadu zářivě bílých zubů. Když se k nám jeho loď přiblížila, tu jsme viděli, že mu červená, flanelová čapka, již měl na hlavě, spadla do vody; ale toho si skoro ani nevšiml a pokračoval ve svém podivném smíchu

a gestikulaci. Popisují podrobně všechny ty věci a okolnosti, a to tak, na to kladu důraz, jak se nám jevíly.

Briga se pozvolna blížila a plula nyní už rovněji, než dříve a - neumím klidně hovořit o této události - srdce nám divoce zatlouklo a celou duši jsme vložili do křiku a díkyvzdání Bohu za to, že nám seslal tak úplné, nečekané a slavnostní vysvobození, jež bylo na dosah. Tu pojednou náhle zavanul přes moře od cizí lodi (jež byla už docela u nás) nějaký podivný pach a smrad, že celý svět proň nemá názvu ani pojmu, - zápach pekelný, - svrchovaně dusivý - nesnesitelný a neuvěřitelný. Lapal jsem po vzduchu a obrátiv se na své druhy, viděl jsem, že jsou bledí jak křída. Ale nebylo kdy ptát se či vyslovit jakýkoli dohad, - briga byla asi na padesát stop od nás a jako by se chtěla přitočit k naší zádi, abychom se na ni mohli dostat bez člunu. Běželi jsme na zád', ale tu náhle silný výkyv ji otočil o plných pět či šest stupňů od směru, jímž plula, a jak plula kolem; asi na dvacet stop od naší zádi, mohli jsme přehlédnout celou její palubu. Zapomenu kdy na hrůznou příšernost tohoto obrazu? Pěta-dvacet, třicet lidských těl, mezi nimiž i několik ženských, leželo porůznu mezi zádi a kuchyní ve stavu naprostého, hnusného rozkladu. Viděli jsme jasně, že není živého tvora na osudné lodi. A přes to jsme se nemohli udržet nevolat k mrtvým o pomoc! Ba, dlouho, nahlas jsme prosili, v zoufalství chvíle, aby ty mlčící, odporné zjevy na nás počkaly, neopouštěly nás, abychom se nestali tím, čím jsou ony, aby nás přijaly do svého milého středu! Třeštili jsme hrůzou a krajním zoufalstvím, - úplně šílením mukami svého bolestného zklamání.

Po našem prvním hlasitém výkřiku hrůzy, odpovědělo naň cosi blízko u čeleně cizí lodi, co se tak podobalo skřeku lidského hlasu, že by i nejjemnější sluch tím byl vyburcován a oklamán. V té chvíli nový náhlý výkyv směrem k nám na okamžik přivedl před nás před' brigy a tu jsme náhle spatřili původ zvuku. Viděli jsme vysokou a silnou postavu opřenou stále o zábradlí, a stále kývajícím hlavou sem a tam, ale její tvář byla teď tak od nás odvrácena, že jsme ji nemohli spatřit. Paže jí visely přes zábradlí a dlaně byly obráceny ven. Koleno spočívala na silném provaze, pevně napiatém, a sahajícím od paty čeleně k podpěře kotvy. Na zádech, s nichž jí byl stržen kus košile, čímž byla obnažena, seděl jí veliký mořský racek, krmící se čile příšerným masem, zobák a pařáty hluboce zaryty a bílé peří všecko potřísněno krví. Jelikož se briga točila dále, takže jsme se dostali tím blíže na dohled, pták zdvihl se zřejmou obtíží karmínovou hlavu, a když se na nás chvíli tupě díval, líně se vznesl od těla, na němž hodoval, a vylétnuv přímo nad naši palubu, vznášel se chvíli s kusem spečené, játrům podobné hmoty v zobáku. Tu jeho příšerné sousto padlo temným plesknutím přímo k Parkerovým nohám. Odpusť mi Bůh, ale teď, po prvé, probleskla mi hlavou myšlenka, kterou nechci vyslovit, a jen jsem cítil, že jsem postoupil o krok ke zkrvavenému místu. Vzhlédl jsem a Augustův pohled se střetl s mým s tak pronikavou významností, že jsem se okamžitě vzpamatoval. Rychle jsem skočil ku předu, a s hlubokým odporem shodil hrůznou věc do moře.

Jelikož tělo, z něhož byla vyrvána, spočívalo na provaze, klátilo se lehce sem a tam pod pohyby ptáka masožravce, a toto kývání v nás zprvu vzbudilo dojem, že žije. Když mu však ruce odletem ulehčil, převalilo se a částečně přepadlo, takže byl obličej úplně odhalen. Určitě, nikdy nic nepůsobilo dojmem tak příšerným! Oči pryč, i všechno maso z úst, takže chrup byl zcela obnažen. To tedy byl onen úsměv, jenž nás vybízel k naději! To byl - ne, ustanu. Briga, jak jsem řekl, přeplula kol naší zádi a zvolna, ale vytrvale plula po větru. S ní a její příšernou posádkou zmizely všechny naše krásné vidiny o příští radosti a záchránění. Jak plula pomalu kolem nás, snadno jsme mohli najít prostředek dostat se na ni, kdyby naše náhlé zklamání a hrůznost pohledu, jež ji provázely, neochromily nadobro naši veškerou duševní i tělesnou činnost. Viděli jsme a cítili, ale nemohli myslet ani jednat, až, bohužel, pozdě. Do jaké míry byl náš duch příhodou ochromen, lze soudit z toho, že když loď doplula do takové dále, že jsme mohli spatřit pouze půl jejího trupu, byl dán vážně návrh, abychom se pokusili dosáhnout ji plováním.

Později jsem se marně namáhal najít klíč k příšerné nejistotě, zahalující osud cizí lodi. Její stavba a celkový vzhled, jak jsem pravil, přiměly nás k myšlence, že je to nizozemská obchodní loď, a oblek mužstva tuto domněnku jen potvrzoval. Snadno jsme mohli číst jméno na zádi a věru všimnout si i mnoho jiného, co by nám pomohlo odhalit její ráz; ale nesmírné rozčilení chvíle nás činilo slepými k takovým věcem. Podle šafránové barvy oněch mrtvol, jež dosud docela nepropadly rozkladu, jsme usoudili, že všichni zahynuli na žlutou zimnici nebo nějakou jinou nakažlivou nemoc stejně hrozného druhu. Bylo-li tomu tak, (a věru nevím, jak o tom mám soudit jinak) smrt, podle polohy mrtvol, je překvapila strašně náhle, a zachvátila je způsobem naprosto jiným, než je způsob všeobecně vyznačující i nejzhoršnější morové nákazy, jež byly kdy lidstvu známy. Je možno, opravdu, že tuto zhoubu zavinil jed, jenž se náhodou dostal do některých jejich jídel; nebo snad požití jakéhosi neznámého druhu jedovatých ryb nebo jiného mořského zvířete, nebo oceánského ptáka, - ale je naprosto zbytečno dělat jakékoli dohady o něčem, co je a jistě i zůstane zahaleno navždy nejhrůznějším a nevyzpytatelným tajemstvím.

XI.

Zbytek dne strávili jsme ve stavu mdlé otupělosti, zírajíce stále za zmizelou lodí, až ji tma skryla našim pohledům, a my byli zase přivedeni k životu. Pak přišla zas trýzeň hladu a žízně, a pohltila všecky ostatní nesnáze a starosti. Nedalo se však nic dělat až do rána, a tak jsme se, pokud nám bylo lze, zabezpečili a pak se snažili trochu si oddechnout. To se mi podařilo, dřív než jsem čekal, neboť jsem usnul a zůstal spát, až mne moji druhové, kteří neměli to štěstí, za rozbřesku probudili, abychom obnovili opět svůj pokus dostat nějakou potravu z nitra vraku.

Byl nyní mrtvý klid, moře tak hladké, jak jsem je doposud nepoznal, a počasí teplé a příjemné. Briga byla docela z dohledu. Dali jsme se do práce tím, že jsme po menší námaze ukroutili druhý naviják; a když jsme oba připíali k Petersovým nohám, pokusil se znovu dosáhnout dveří zásobárny, neboť doufal, že je bude moci vyrazit, v případě, že k nim včas dorazí, a doufal, že se mu to podaří, a to tím více, že loď stála o mnoho klidněji než dříve.

Podařilo se mu brzy dostat se ke dveřím, kde, sundav jeden z navijáků s nohy, snažil se ze všech sil vyrazit jím dveře, ale marně, neboť veřeje byly mnohem pevnější, než jsme se domnívali. Byl už zcela vyčerpán svým dlouhým pobytem pod vodou a tak bylo nutno, aby ho jiný z nás vystřídal. K této službě se ihned nabídl Parker, ale po třech neúspěšných pokusech poznal, že se nemůže dostat ani ke dveřím. Stav Augustovy poraněné paže znemožnil jakýkoli jeho pokus spustit se dolů, jelikož by komoru nikdy nevypáčil, i kdyby se k ní dostal, a tak padl na mne úkol přičinit se o naši společnou spásu.

Peters nechal jeden naviják dole v chodbičce a já jsem shledal, když jsem se ponořil, že nejsem dostatečně těžký, abych se dole pevně udržel. Rozhodl jsem se tedy, nepokusit se .napoprvé o nic víc, nežli zmocnit se druhého navijáku. Tápaje kolem po podlaze chodbičky, nahmatal jsem cosi tvrdého, co jsem hned uchopil, nemaje dost času zjišťovat, co to je, a okamžitě jsem vystoupil na povrch. Ukořistěná věc, jak se ukázalo, byla láhev portského vína. Vzdali jsme Bohu díky za tuto včasnou a radostnou pomoc, ihned jsme vytáhli zátku mým nožem a napivše se každý trochu, cítili jsme nejvyšší příjemnou úlevu s tepla, posily a pookřání, které nám napití přineslo. Pak jsme zas láhev opatrně zazátkovali a omotali ji pomocí šátku, aby se nemohla rozbít.

Když jsem si poněkud odpočal po tomto tak šťastném nálezu, sestoupil jsem znova dolů a našel naviják, s nímž jsem se hned vrátil nahoru. Tam jsem si jej připíal a spustil se po třetí, když jsem shledal, že žádné úsilí, za těchto poměrů, není s to vyrazit dveře do zásobárny. Tak jsem se vrátil všecek zoufalý.

Nyní se zdálo, že nezbývá pražádné naděje a z tváří svých druhů jsem poznal, že se odhodlali zemřít. Víno u nich působilo zřejmě jisté delirium, před nímž mne pravděpodobně zachránilo to, že jsem se po napití pohroužil pod vodu. Mluvili nesouvisle o věcech, které ne-

měly vztahu k našemu postavení, a Peters se mne ustavičně vyptával na Nantucket. I August, pokud vím, ke mně přišel s vážným vzezřením a požádal mne, abych mu půjčil kapesní hřebínek, že prý má ve vlasech spoustu rybích šupin, a chce je vyčesat, než vstoupí na břeh. Parker, zdálo se, podlehl vínu nejméně a nutil mne pouze, abych se nazdařbůh spustil do kabiny a vynesl cokoli, co mi padne do ruky. K tomu jsem svolil a při prvním pokusu, když jsem pod vodou vydržel po celou minutu, vynesl jsem malý kožený tlumok, patřící kapitánu Barnardovi. Ten byl hned otevřen v mlhavé naději, že v něm bude něco k jídlu či pití. Nicméně, nenašli jsme v něm nic, nežli pouzdro na břitvy a dvě lněné košile. Tu jsem se ponořil znovu, ale vrátil se zcela bezúspěšně. Sotva jsem vynořil hlavu z vody, zaslechl jsem na palubě jakési třesnutí a po vystoupení jsem spatřil, že moji druzi nevděčně využili mé nepřítomnosti, aby vypili zbytek vína, a láhev pustili, když ji zas chtěli dát na místo, nežli je uvidím. Vyčetl jsem jim necitelnost jejich jednání, načež se August dal do pláče. Druzí dva snažili se odbýt věc smíchem jen jako žert, ale myslím, že už nikdy nespatřím smích toho druhu: strhané jejich tváře působily svrchovaně příšerným dojmem. Bylo zřejmo, že dráždidlo, požitě za lačného stavu, mělo okamžitý a prudký účinek a že všichni byli nanejvýš opilí. S velkými potížemi jsem je přinutil, aby si lehli, načež velmi brzo usnuli těžkým spánkem, provázeným hlasitým chrápáním.

Nyní jsem byl na lodi jaksi samojediný a mé myšlenky byly tím ovšem co nepříšernější a nejsmutnější. Neviděl jsem před sebou pražádnou vyhlídku, kromě zdlouhavého umírání hladu či, v nejlepším případě, potopení při prvním vichru, jenž se zdvihne, neboť v tomto stavu vysílení nebylo ani pomyšlení, že bychom druhý vichr vůbec přežili.

Hryzavý hlad, jež jsem cítil, byl už skoro nesnesitelný a dobře jsem věděl, že bych byl schopen dojít k nejkrajnějšímu, abych jej ukojil. Uřízl jsem si kus koženého tlumoku a snažil se jej sníst, ale shledal jsem naprosto nemožným spolknout jediné sousto, ač ne mi zdálo, že je mi jakousi úlevou v mém utrpení, když žvýkám kousky a zas je vyplivuji. Navečer se moji druhové vzbudili, jeden po druhém, všichni ve stavu nesmírné slabosti a hrůzy, přivoděné vínem, jehož páry se nyní vypařily. Chvěli se jak v prudké horečce a vyráželi žalostné úpění po vodě. Jejich stav mne dojal co nejživěji a současně mi dal i radost ze šťastné shody okolností, které mi zabránily pochutnat si na víně a tak mne zachránily před účastí na jejich trdnomyslných, trýznivých pocitech. Jejich chování však mi působilo značný nepokoj a neklid; neboť bylo jasno, že, jestliže se věci nezlepší, nebudou mi moci pranic přispět v úsilí o naši záchranu. Nevzdal jsem se dosud veškeré naděje, že se mi přece jen podaří něco vynést zdola, ale pokus nemohl být opakován, pokud se jeden z nich nebude na tolik ovládat, aby mi podržel konec provazu při mém sestupu. Parker se zdál přece jen jaksi trochu víc při smyslech, než druzí, a tak jsem se snažil všemožnými prostředky úplně ho vzkřísit. Předpokládaje, že by krátké ponoření do mořské vody mohlo mít blahodárný účinek, obtočil jsem mu provaz kolem těla, odvedl ke. spustil do kabiny (při čemž byl po celou dobu

.zcela pasivní), strčil jsem ho dovnitř a hned ho vytáhl. Měl jsem si věru proč blahopřát, že jsem tento pokus udělal; neboť se ukázalo, že je velice osvěžen a čilý, a když se dostal ven, ptal se mne naprosto rozumně, proč jsem mu to udělal. Když jsem mu svůj záměr vyložil, vyjádřil mi svoji vděčnost; pravil mi, že je mu teď po koupeli mnohem lépe, a počal hned docela rozumný rozhovor o našem stavu. Tu jsme se rozhodli, že totéž uděláme s Augustem i Petersem a ihned jsme to také provedli; oběma byl otřes velkým dobrodiním. Na tento nápad s krátkou koupelí přivedla mne někdejší četba jistého lékařského díla o účinku sprchové lázně na člověka trpícího »mania a potu« (opilství).

Vida teď, že se zas mohu na své druhy spolehnout, že mi podrží provaz, ponořil jsem se znovu několikrát do kabiny, ač už byla úplná tma, a mírné, ale ustavičné vlny od severu, trochu houpaly lodí. Za těchto pokusů se mi podařilo vynést ještě dva kuchyňské nože, třígalonový džbán - prázdný - a jednu pokrývku, ale nic, co by mohlo sloužit k jídlu. Když jsem vynesl tyto předměty, pokračoval jsem v pokusech, ač jsem byl úplně vyčerpán, ale už jsem více nepřinesl. V noci se Parker a Peters střídavě zaměstnávali tímž způsobem, ale protože nic nevylovili, nechali jsme zoufale pokusů, nahlédnuvše, že se tím jen zbytečně vysilujeme. Zbytek noci jsme strávili v příšerné duševní i tělesné úzkosti, jakou si vůbec lze představit. Jitro, šestnáctého, konečně nadešlo, a my jsme dychtivě hleděli k obzoru po záchraně, ale marně. Moře bylo stále hladké, s velice táhlým vlnobitím od severu, jako včera. Byl to už šestý den, co jsme zůstali bez jídla a pití, vyjma onu láhev porta, a bylo zřejmo, že to už dlouho nevydržíme, nebudeme-li moci něco dostat. Doposud jsem nikdy neviděl, aniž si kdy přeji vidět, lidi tak příšerně vyzáblé, jako Peters a August. Potkat je kdy na pevnině v jejich dnešním stavu, nebylo by mne za nic napadlo., že jsem je kdy před tím viděl. Jejich tváře měly tak naprosto změněný výraz, že jsem se za celý svět nemohl donutit k víře, že jsou to titíž lidé, s nimiž jsem se před několika jen dny stýkal. Parker, ačkoli uboze vyzáblý a tak slabý, že nemohl zdvihnout hlavu od hrudi, přece jen nebyl tak sešlý jako druzí dva. Snášel vše s velikou trpělivostí, nestěžuje si a snaže se dodat ním naděje všemi způsoby, které jen si mohl vymyslet. Pokud jde o mne, ač . sem na počátku plavby byl chatrného zdraví a vždycky jsem byl málo odolný, trpěl jsem nyní méně než kdokoli z nás vůbec, zhubnuv méně a udržev si duševní sílu ku podivu značnou, Zatím co ostatní byli na duchu úplně skleslí, a jako by se vrátili do druhého dětství, stále se jen ceníce s pitomým smíchem a mluvíce nejhloupější ubohosti. Občas se však zdálo, že náhle okřívají, jakoby si pojednou uvědomovali svůj stav, a tu vyskočili se zábleskem oživení a na krátko hovořili o svých vyhlídkách způsobem docela rozumným, ačkoli plným nejbolestnějšího zoufalství. Je však zcela možno, že moji druhové měli o svém stavu týž názor jako já o mém, a že jsem, nevěda, prováděl tytéž kousky a pošetilosti, jako oni: - to je věc, již nelze rozhodnout.

K poledni prohlásil Parker, že vidí břeh po levé straně a jen s největší obtíží jsem ho mohl zdržet, aby neskočil do moře s úmyslem, že k němu doplave. Peters a August si nepřiliš

všimli co řekl, jsouce zřejmě zabráni do svého pochmurného zadumání. Pohlédnuv udaným směrem, nemohl jsem věru postihnout stopy po břehu, vždyť jsem ni dobře byl vědom, že jsme od pevniny příliš daleko, abychom se mohli těšit podobnou nadějí. Přes to sni však dlouho trvalo, než jsem moll Parkera přesvědčit o jeho omylu. Dal se pak do pláče a hořekoval jako malé dítě, nahlas a vzlykavě, po několik hodin, načež vysílen usnul.

Poté se August a Peters několikrát pokoušeli spolknout kousky kůže. Poradil jsem jim, aby ji jen žvýkali a potom vyplivli; ale byli oba tak vysíleni, že ani nemohli mé rady uposlechnout. Já dále chvílemi přežvykoval malé kousky a cítil jsem z toho poněkud úlevy; největší trýzní byla voda a od napití z moře zachránila mne jen myšlenka na hrůzné následky, jež stihly ty, kdo tak v podobném postavení učinili.

Den takto plynul a tu jsem pojednou zahlédl jakousi plachtu, k východu od levého boku. Zdála se to;/ být velká loď, plující bezmála přímo k nám, jsouc asi dvanáct či patnáct mil od nás. Žádný z mých druhů ji doposud nespatriil a já jim o ní zatím nechtěl říci; kdybychom byli snad opětně zklamáni ve své naději Konečně, když byla blíže, viděl jsem zřetelně, že pluje přímo k nám s plnými plachtami. Déle jsem to už nemohl vydržet a ukázal ji svým spolutrpitelem. Ti rázem vstali a opětně povolili svým nevýstřednějším projevům radosti, plakali, smáli se pitomě, skákali, dupali po palubě, rvali si vlasy a střídavě se modlili a kleli. Byl jsem tak dotčen jejich chováním, jakož i tím, co jsem pokládal za jistou záchranu, že jsem se nemohl udržet, abych se nepřidal též k jejich šílení a povolil jsem návalu štěstí a nadšení tím, že jsem si lehl na palubu a válel se po ní, při čemž jsem tleskal a křičel, a podobně., až jsem se zas náhle vzpamatoval, a sice v krajním stupni lidského utrpení a zoufalství, neboť jsem spatřil, že loď se k nám náhle obrátila zádí a pluje směrem takřka opačným, než když jsem ji viděl po prvé.

Trvalo dost dlouho, nežli jsem mohl své ubohé soudruhy přesvědčit, že tento přesmutný konec našich nadějí je skutečností. Na má všechna tvrzení odpovídali ztrnulým pohledem a posměchem, naznačujícím, že se nedají oklamat takovou nepravdou. Nejvíc na mne působilo chování Augustovo. Ať jsem mu povídal neb dělal cokoli opačného, tvrdil ustavičně, že se k nám loď rychle blíží a hotovil se jen, že vstoupí na palubu. O mořských chaluhách, jež pluly kolem nás, říkal, že je to člun lodi a mermo chtěl do něho skočit, křiče a volaje srdcervoucím způsobem, když jsem ho násilím zadržel od skoku do moře.

Když jsme se poněkud uklidnili, hleděli jsme dále za lodí, až jsme ji konečně ztratili s očí, neboť se počasí zamlžilo a počal vát lehký vítr. Sotva loď úplně zmizela, pohlédl na mne náhle Parker s takovým výrazem, že jsem se zachvěl. Bylo na něm možno vidět jisté sebeovládání, jež jsem si u něho dosud nepovšiml a nežli otevřel ústa, mé srdce mi řeklo, co

chce promluvit. Několika slovy dal návrh, že jeden z nás musí zemřít, aby zachránil životy druhých.

XII.

Já sám, a po delší dobu už, jsem jaksí tušil, že budeme nuceni uchýlit se k této příšerné krajnosti a v duchu jsem si pevně umínil, že raděj podstoupím jakýkoli druh smrti a za jakýchkoli okolností, než bych přivolil k něčemu takovému. A toto rozhodnutí nebylo nikterak otřeseno krutým hladem, jež jsem zakoušel. Parkerův návrh nezaslechl ani Peters ani August. Vzal jsem si tedy Parkera stranou a pomodliv se v duchu k Bohu, aby mne posílil odvrátit ho od tohoto hrozného úmyslu, jež si předsevzal, dlouho jsem k němu hovořil a co nejúspěšněji a snažně ho prosil ve jménu všeho, co je nit svaté, podáváje mu všemožné důvody, které mi vnukala krajnost případu, aby se vzdal této myšlenky a ani se o ní nezmínil nikomu z obou druhých.

Vyslechl vše, co jsem říkal, aniž se pokusil vyvrátit některý z mých důvodů, takže jsem se počal už radovat, že se mi podaří přece jej přemluvit k tonutí, co jsem si přál. Ale jak jsem domluvil, odvětil, že prý ví, že toto všecko, co jsem mu vykládal, je sice pravda, a že užít takového prostředku je nejhrůznější možnost, jež může člověka napadnout; že však se doposud přemáhal tak dlouho, jak je lidské přirozenosti možno; že není třeba, aby zahynuli všichni, když smrtí jednoho je možno a zcela pravděpodobno zachovat nakonec ostatní při životě; a dodal, že jsem si mohl ušetřit práci, chtít ho odvrátit od jeho úmyslu, ježto byl takto už rozhodnut před tím, než se objevila loď, a že jen toto její objevení ho zadrželo, aby svůj úmysl neprojevil dříve.

Tu jsem ho tedy prosil, nechce-li se už dát odvrátit od toho úmyslu, aby jej alespoň odložil do zítřka, kdy se možná zjeví nějaká loď, jež nás zachrání; a zas jsem opakoval všechny důvody, jež jsem si mohl jen vymyslet a o nichž jsem myslel, že mohou mocně působit na člověka jeho drsné povahy. :hekl mi jako odpověď, že o tom promluvil až v poslední možné chvíli, že prý to už déle nemůže vydržet bez jakékoli potravy a že by příští den jeho návrh přišel už pozdě, aspoň prý, pokud jde o něho.

Vida tak, že se nedá pohnout ničím, co mu mohu říci mírně, začal jsem jinak a řekl mu, že jistě ví, že jsem vším naším strádáním trpěl ze všech nejméně; že mé zdraví a síly jsou následkem toho teď daleko lepší než jeho, či Petersovy a Augustovy ; a zkrátka a dobře, že jsem schopen si svou vůli, uznám-li za nutné, vynutit; a jestliže se pokusí říci druhým o svých krvavých a kanibalských úmyslech, že nebudu nikterak váhat a hodím ho do moře. Na to mne hned chytil za krk a vytáhnuv nůž, pokusil se několikrát bezvýsledně mne bodnout do břicha. - ukrutnost, v níž mu zabránila jen jeho nesmírná slabost. Na to já, nanejvýš pohněván, zatlačil jsem ho na okraj lodi a pevným úmyslem, že ho shodím z paluby. Před tímto osudem byl spasen jedině zákrokem Petersovým, který přistoupil, rozdělil nás a ptal se, co je příčinou našeho zápasu. Parker mu ji řekl, nežli jsem mohl najít prostředek, jak mu v tom zabránit.

Účinek jeho slov byl mnohem hroznější, než jsem předpokládal. Jak August, tak Peters, zdálo se, dlouho už potají měli tutéž příšernost myšlenku, již Parker prostě jen první z nich vyjádřil; připojili se k němu hned a naléhali, aby byl návrh hned vykonán. Myslel jsem, že aspoň jeden z nich dvou bude mít dosti duševní síly, aby mne podepřel v odporu proti jakémukoli pokusu, vykonat tak strašný úmysl; a tu pak, s pomocí jednoho z nich jsem se nebál, že bych nemohl zamezit jeho pro. vedení. Byl jsem zle zklamán v této své naději, a stalo se naprosto nutným, abych pomýšlel na vlastní bezpečnost, ježto by můj další odpor mohl být muži v jejich hrůzném postavení možná považován za dostatečnou záminku, aby se ke mně nehezky zachovali v tragedii, jež, jak jsem věděl, bude co nejdříve odbyta.

Řekl jsem jim tedy, že jsem hotov návrh přijmout, ale že žádám o odklad jen jedné hodiny, nežli by se zvedla mlha nás obklopující, kdy bude možná loď, kterou jsme viděli, znova zas v dohledu. Po velkých neshodách donutil jsem je ke slibu, že vyčkají do té doby; a jak jsem předpokládal (počal vát náhlý vítr), mlha se zdvihla dřív nežli uplynula hodina, a jelikož loď se neobjevila, počali jsme se připravovat k losování.

Pouze s nejvyšším odporem zdržuji se u hrůzného výjevu, jenž následoval, výjevu, jehož nejmenší podrobnosti nemohly být pozdějšími událostmi ani trochu z mé paměti vyhlazeny; krutá upomínka naň otráví navždy všechny chvíle mé existence. Odbudme tedy tuto část mého vyprávění tak rychle, jak jen to povaha událostí, o nichž budu mluvit, dovolí. Jediný způsob, jímž jsme mohli provést toto příšerné losování, v němž jsme se měli pokusit každý o své štěstí, bylo tahání slávek. Upravili jsme k tomu několik vhodných dřívek a bylo rozhodnuto, že já je budu držet. Odešel jsem na kraj lodi, zatím co moji druzi se mlčky postavili na druhý konec, zády ke mně. Nejpalcivější úzkost, Takou jsem zažil po dobu trvání tohoto příšerného dramatu, cítil jsem ve chvíli, kdy jsem rovnal dřívka. Ze všech okolností, do nichž může člověk přijít, velice málo je takových v nichž nepocítí hluboký zájem o zachování své existence; a zájem jen stoupá s křehkostí pouta, na němž existence visí. Tak nyní, kdy mi má tichá, rozhodná a krutá práce, již jsem byl zaměstnán (jinak než za prudkých nebezpečí vichru, nebo zvolna se blížících hrůz hladu), dávala myslet na to, jak málo mám naděje na záchránění před nejpříšernějším způsobem smrti, - smrti za nejpříšernějším z účelů, - nyní mi celá má energie, jež mne tak dlouho udržovala, unikla jak pířko nesené větrem a vydala mne na pospas nejodpornější a nejděsivější hrůze. Zprvu jsem neměl ani dost síly, abych třísky nalámal a srovnal, prsty mi naprosto vypovídaly službu a kolena se pode mnou klektala. Hlavou mi prošlehlo jako blesk na tisíc různých bláhových plánů, jak se z toho dostat, abych se nemusel zúčastnit příšerné této hry. Napadlo mne, abych klesl před druhý na kolena a poprosil je, aby mne ušetřili této nutnosti; dále zas, abych se na ně rázně vrhl, jednoho zabil a tak učinil losování bezúčelným; - a zkrátka vše možné. jen abych se nemusel podrobit věci, již jsem třímal v ruce. Konečně, stráviv delší dobu tímto bláhovým dumáním, byl jsem zas přivolán k vědomí Parkerovým

hlasem, který naléhal, abych je hned zprostil příšerné úzkosti, kterou prožívají. Ale ani pak jsem se nemohl okamžitě rozhodnout srovnat dřívka, ale přemítal o všemožných úskocích, jak přelstít některého ze svých spolutrpitele, aby vytáhl kratší dřívko, neboť bylo umluveno, že kdo si z mé ruky vytáhne nejkratší, zemře na záchranu druhých. Ale než mne odsoudíte za tuto tak zřejmou bezcitnost, představte si sebe v přesně tomtéž postavení, jako bylo moje.

Konečně už bylo nemožno déle otálet, a tak jsem se s bušícím srdcem odebral na před, kde na mna soudruzi čekali. Nastavil jsem ruku s dřívky a Peters hned táhl. Byl vysvobozen - jeho dřívko nebylo nejkratší; tím se ovšem zúžila pravděpodobnost mého vyvážnutí. Sebral jsem všechny své síly a nastavil dlaň Augustovi. I on táhl ihned a rovněž byl vysvobozen; a teď buď žít nebo zemřít, vyhlídky jsem měl zcela přesně tytéž. V té chvíli hrud' se mi naplnila tygří divokostí a já jsem pocítil k svému ubohému bližnímu, Parketovi, krutou, nejprudší, ďábelskou nenávist. Ale tento pocit dlouho nepotrval; konečně, s křečovitým ořesem a se zavřenými očima podal jsem mu obě zbývající dřívka. Uplynulo plných pět minut, než se rozhodl táhnout, a po celou tu dobu vzrušujícího napětí jsem neotevřel oči ani jedenkrát. Pak jedno z dvou dřívek bylo mi z ruky spěšně vytaženo. Rozhodnutí bylo učiněno, ale já nevěděl, zda pro mne anebo proti mně. Nikdo nepromluvil a já se nemohl od. vážit pohlédnout na dřívko, které jsem držel. Peters mne konečně vzal za ruku a já se odvážil otevřít oči: viděl jsem hned podle Parkerovy tváře, že jsem vyvážl a že to je on, jenž je odsouzen zemřít. Lapaje po vzduchu, padl jsem bez vědomí na palubu.

Z mdlob jsem se probрал včas, abych spatřil dokončení tragedie člověka, který byl hlavním původcem své smrti. Nijak se nevzpíral a hned byl Petersem bodnut do zad, že se okamžitě skácel mrtev. Nemohu se zdržet u příšerného kvasu, jenž následoval. Takového něco lze si snad představit, ale slova nejsou ničím, aby mohla duši sdělit onu krajní hrůzu toho, co líčí. Necht' stačí, řeknu-li, že uhasivše trochu krutou, sžírající žízeň krví své oběti a oddělivše jednomyslně ruce, nohy a hlavu, jež jsme hodili s vnitřnostmi do vody, snědli jsme trup těla po kusech ve čtyřech dnech, nezapomenutelných dnech, sedmnáctého, osmnáctého, devatenáctého a dvacátého onoho měsíce.

Devatenáctého, kdy přišel prudký liják, trvající patnáct, dvacet minut, podařilo se nám nacytat trochu vody do prostěradla, jež jsme hákem vylovili z kabiny ihned po vichru. Voda takto nacytaná nepřesahovala půli galonu, ale i toto malé množství nám dodalo poměrně dost síly a naděje.

Jednadvacátého jsme se ocitli opět v největší bídě. Počasí bylo neustále teplé a příjemné, občas jen s mlhami a slabým větrem, který nejčastěji vál od severozápadu.

Dvaadvacátého, když jsme seděli schouleni k sobě a chmurně přemítali o svém žalném postavení, pojednou mi hlavou projel nápad, jenž mne povzbudil jasným zábleskem naděje.

Vzpomněl jsem si, že když jsme strhli přední stožár, Peters, jenž stál tehdy u lan na větrné straně, podal mi sekyru a řekl, abych ji schoval, je-li možno, na bezpečném místě, a že o několik minut dříve, než hrozná vlna se přihnala na brigu a zatopila ji, odnesl jsem onu sekyru na příď a uložil ji v jedné z kóji na levém boku. Nyní mne napadlo, že dostat sekyru, mohli bychom se palubou prosekat do zásobárny a tak se zásobit nějakými potravinami.

Sotva jsem světil tento plán svým druhům; vyrazili slabý výkřik radosti a ihned jsme se vydali na příď. Obtíž sestoupit do kóje byla zde větší než sejít do kabiny, neboť otvor byl o mnoho menší; celý poklop u spustí do kabiny byl, jak se pamatujete, odplaven, kdežto příďová spust', -- pouhý otvor, měřící asi tři stopy do čtverce, - byla neporušena. Neváhal jsem však pokusit se o sestup; a tak, uvázav si provaz kol pasu jako před tím, spustil jsem se odvážně nohama napřed, hned se dal ke kóji a po prvním pokusu přišel jsem se sekerou. Uvítali jsme ji s nejnadšenější radostí a vítězoslávou a snadnost, jak jsme ji dostali, měli jsme za dobrou předzvěst svého konečného vyvážnutí.

Hned jsme se jali prosekávat palubu se všemi silami znovuoživené naděje; střídali jsme se, já a Peters, neboť Augustova poraněná paže mu nedovolovala, aby nám pomohl. Jelikož jsme byli stále tak vysílení, že jsme se sotva udrželi na nohou, a mohli tedy bez přestávky pracovat jen nějakou minutu, bylo brzy jasno, že k dokončení svého úkolu budeme potřebovat práce několika hodin - to jest, než vysekáme otvor dost široký, aby nám dovolil přístup do zásobárny. To nás však nikterak neodstrašilo; pracovali jsme dále celou noc při měsíci, až se nám konečně podařilo dosáhnout svého cíle, za svítání, dne třináctého července.

Peters se přihlásil, že se sám spustí, a připraviv všecko jak dříve, spustil se a brzy vystoupil s malým džbánem, jenž, k naší veliké radosti, byl plný oliv. Když jsme se o ně hned rozdělili a snědli s ohromnou hltavostí, spustili jsme ho zas. Tentokrát dosáhl neobyčejného úspěchu, vrátiv se okamžitě s velikou šunkou a lahví madeiry. Z tohoto jsme si jen každý mírně srkli, neboť jsme zkušeností poznali zhoubné následky nemírného pití. Celá šunka, krom asi dvou liber u kosti, nebyla k jídlu, jsouc úplně zkažena slanou vodou. O zdravou část jsme se podělili. Peters a August, kteří nemohli svou lačnost ukrotit, zhlkli svůj příděl naráz, zatím co já byl opatrnější a snědl ze svého jen malý kousek, hroze se žízně, jež, jak jsem věděl, bude následovat. Pak jsme si na chvíli odpočali po své námaze, jež byla neobyčejně krušná.

V poledne, cítíce se jaksi silnější a občerstvenější, obnovili jsme znovu své pokusy dostat zdola potravu, a já a Peters jsme se střídavě spouštěli, s větším či menším zdarem, až do západu slunce. Za celou tu dobu podařilo se nám vylovit celkem další čtyři džbány oliv, další šunku, baňku, obsahující asi tři galony výborné cape. madeiry a co nás nejvíce potěšilo, malou želvu z rodu Galapagos, kterých, když »Grampus« opouštěl přístav, vzal několik do

lodi kapitán Barnard ze škuneru »Mary Pitts«, jenž se zrovna vrátil z lovu na tuleně v Tichém oceánu.

V následující části svého vyprávění, budu mít dost často příležitost zmínit se o tomto rodu želv. Jak asi většina mých čtenářů ví, žijí tyto želvy na souostroví, zvaném Galapagos, jež odvozuje svůj název právě od tohoto tvora, neboť španělské »galapago« značí sladkovodní želvu. Pro zvláštní svůj tvar a pohyb byly někdy nazývány »želvy sloní«. Vyskytují se často ve velikosti přímo obrovské. Sám jsem viděl několik, které vážily dvanáct až patnáct set liber, ač se nepamatuji, že by kdy který námořník tvrdil, že viděl kusy větší než osm set. Vzhled mají divný, až odporný. Lezou velmi zvolna, odměřeně a těžkopádně, zvedajíce se trupem asi na stopu od země. Jejich krk je dlouhý a neobyčejně tenký; obyčejná jeho délka je od osmnácti palců až do dvou stop, ale já zabil jednu, u níž vzdálenost mezi kořenem krku a vrcholem hlavy měřila neméně, nežli tři stopy deset palců. Hlava se podobá podivuhodně hlavě hada. Želva vydrží bez potravy skoro neuvěřitelnou dobu a jsou známy případy, kdy byly zavřeny do podpalubí a zůstaly tam dva roky úplně bez potravy, jsouce po této době tak tučné a všestranně v nejlepším stavu, jako když tam byly po prvé uloženy. Jednou věcí se tyto podivní tvorové podobají velbloudům pouští. Ve chlopni u kořene krku nosí stálou zásobu vody. Vyskytly se případy, že když byly zabity po naprostém nedostatku potravy po celý rok, bylo v jejich chlopni nalezeno na tři galony naprosto čerstvé, sladké vody. Živí se hlavně divokou petrželí a celerem, kuří nohou, mořskou slaměnkou a plody zakrslých pláňat; na těchto plodech si zvláště pochutnávají všude na úbočích poblíže pobřeží, kde tyto želvy žijí. Poskytují výbornou a velmi výživnou potravu a byly prostředkem k záchraně života tisícům námořníků za lovu velryb a při jiných příležitostech v Tichém oceánu.

Želva, kterou jsme tak šťastnou náhodou vynesli ze zásobárny, nebyla z největších, vážila asi šedesát, sedmdesát liber. Byla to samice a velmi pěkná, jsouc nadmíru tučná a majíc ve váčku víc nežli čtvrt galonu čisté, sladké vody. Byl to učiněný poklad, nad nímž jsme svorně padli na kolena a vzdali horoucí díky Bohu za tuto tak včasnou pomoc.

Podařilo se nám s velkou obtíží protáhnout ji otvorem, neboť její odpor byl až divoký a síla úžasná. Málem by se byla Petersovi vyrvala z rukou a vklouzla zpět do vody, ale August jí hodil smyčku na krk a tak ji zadržel, až jsem seskočil dolů k Petersovi a pomohl mu ji pak vytlačit.

Vodu jsme jí z chlopně vyčili opatrně do džbánu, jež jsme, jak jsem řekl, přinesli už před tím z kabiny. Když jsme to vykonali, urazili jsme hrdlo u láhve, které pak se zátkou tvořilo jakousi sklenicí s obsahem necelé osminy pinty. Pak jsme hned každý vypili jednu tuto mírku a usnesli se, že se omezíme na to množství denně, pokud voda vystačí.

Po několik posledních dnů bylo počasí suché a pěkné, a pokrývky, nalezené v kabině, i šaty, byly už úplně suché, takže jsme tuto noc (to jest na třiadvacátý červenec) strávili v

poměrném pohodlí a užívali klidného odpočinku po hojné večeři, skládající se z oliv a šunky a trochy vína. Jelikož jsme však zněli strach, abychom neztratili přes noc své zásoby tím, že by byly, kdyby přišel vítr, smeteny přes palubu, připoutali jsme je co nejlíp provazy ke zbytkem vratidla. Želvu, již jsme chtěli zachovat živou pokud možno nejdéle, položili jsme na hřbet a pečlivě uvázali.

XIII.

24. *července*. - Jitro nás zastihlo velice osvěženy na duchu i těle. Přes nebezpečné postavení, v němž jsme stále byli, nevědouce vůbec, kde jsme, ač jsme měli jistotu, že jsme jistě velmi daleko od břehu, žijíce ze zásob, jež nám při největší šetrnosti mohly vydržet na nejvýš čtrnáct dní, skoro docela bez vody a plující sem a tam, vydáni na pospas kdejakým větrům neb vlnám, na nejbídnějším vraku, jež kdy svět viděl, - přes to vše nekonečně horší strasti a nebezpečí, z nichž jsme nedávno dík Bohu vyvázli, nutily nás hledět na dnešní své trampoty jako na pouhou a zcela běžnou nehodu, --. tak svrchovaně relativní je každé dobro i zlo.

Za východu slunce chystali jsme se opět obnovit své pokusy a dostat něco ze zásobárny; ale tu přišel velmi prudký liják se slabým blýskáním, a tak jsme veškeru pozornost obrátili k tomu, abychom nachytali vody do prostěradla, jak jsme učinili už jednou za stejným účelem. Neměli jsme k tomu jiného prostředku, než že jsme prostřeli prostěradlo a do středu dali jednu z navíjakových klapek. Vodou, takto do středu sehnanou, naplnili jsme džbán. Byl už skoro plný, když se od severu přihnul prudký vítr, a přinutil nás práce nechat, neboť trup lodi se opět počal prudce kymáčet, takže jsme se nemohli udržet na nohou. Odebrali jsme se tedy na příď a připoutavše se pevně ke zbytkům vratidla, čekali jsme další události o mnoho klidněji, než by kdo tušil či předvídal v podobném stavu. V poledne vítr prudce zesílil a v noci se změnil v ostrou vichřici s velmi rozbouřeným mořem. Znajíce ze zkušenosti nejvýhodnější způsob upoutání, ztrávili jsme tuto temnou noc ve snesitelné bezpečnosti, ačkoli jsme skoro stále byli zaplavováni vlnami a měli ustavičně strach, že budem spláchnuti do moře. Na štěstí bylo tak teplo, že nám byla voda spíš příjemná, nežli nepříjemná.

25. *července*. - Dnes ráno vichr polevil, změniv se ve vítr o rychlosti deseti uzlů a moře se tak utišilo, že jsme se na palubě mohli udržet v suchu. Ke svému velkému žalu jsme však poznali, že dva džbány s olivami a celá šunka byly s paluby spláchnuty, ač jsme je pečlivě uvázali. Tu jsme se rozhodli, že ihned zabijem želvu, ale k snídání jsme se prozatím spokojili trochou oliv a malou mírkou vody, kterou jsme na polovic smíchali s vínem, shledavše, že nám tato směs přináší osvěžující posílení, bez onoho neblahého opilství, jež následovalo po nedávném požití porta. Moře bylo stále bouřlivé než abychom mohli obnovit své pokusy, dostat potravu ze zásobárny. Otvorem kabiny vyplavalo pouze několik předmětů, pro nás v nynějším postavení bezvýznamných a byly okamžitě spláchnuty s paluby. Rovněž jsme zpozorovali, že trup byl mnohem víc nakloněn než dříve, takže jsme nemohli ani chvíli postát, aniž bychom se něčeho nedrželi. Následkem toho jsme ztrávili chmurný, nepříjemný den. V poledne se slunce objevilo takřka kolmo nad našimi hlavami, nebylo tedy nejmenší pochyby, že jsme byli severními a severozápadními větry postupně zahnáni až někam k rovníku. K večeru jsme spatřili několik žraloků a byli poněkud poplašeni drzostí, s níž se

jeden ohromný k nám přiblížil. V jednom okamžiku, když výkyv ponořil palubu hluboko pod volu, netvor přeplaval přímo nad námi, mrskaje sebou po několik vteřin nad spustí a udeřiv Peterse prudce ocasem. Konečně ho veliká vlna smetla, k naší veliké úlevě, s paluby. Za mírnějšího počasí byli bychom ho snadno mohli chytit.

26. července. - Dnes ráno, jelikož vítr velmi polevil a moře nebylo příliš rozbouřeno, rozhodli jsme se pokračovat ve svých pokusech v zásobárně. Po dlouhé lopotě, trvající celý den, konečně jsme seznali, že z těchto míst už nemůžeme víc očekávat, jelikož pažení komory se v noci propadlo a její obsah se probořil do podpalubí. Takový objev, lze si představit, naplnil nás zoufalstvím.

27. července. - Moře skoro hladké s mírným větrem, stále severozápadním. Odpoledne počalo slunce opravdu pražit a tak jsme se zaměstnávali sušením šatů. Žízeň hodně polevila a nad to jsme se značně osvěžili koupeli v moři; při té však musili jsme být velmi opatrní na žraloky, jichž jsme během dne viděli v okolí brigy ně. kolik.

28. července. - Stále krásné počasí. Briga se počala tak povážlivě nahýbat, že jsme už trnuli hrůzou, aby se nepřekotila dnem vzhůru. Na tuto okolnost jsme se připravili co nejlíp jsme uměli, přivázavše svoji želvu, džbán vody a oba zbývající džbány s olivami co nejdále na návětrné straně, umístivše je vně trupu pod hlavní řetězy. Celý den moře velmi hladké se slabým větrem či bezvětřím.

29. července. - Stále totéž počasí. Augustova poraněná paže počala jevit příznaky mrtvolnosti. Stěžoval si na ospalost a hroznou žízeň, ale na žádné velké bolesti. Nemohli jsme udělat k jeho úlevě ničeho, jen jsme mu třeli rány trochou octa z oliv, z čehož, jak se zdálo, neměl žádného prospěchu. Dělalí jsme všechno, co bylo v naší moci, k jeho pohodlí a ztrojnásobili mu přiděl vody.

30. července. - Nesmírně horký den, bez větru. Ohromný žralok se držel u samého trupu celé dopoledne. Učinili jsme několik marných pokusů ulovit ho pomocí smyčky. Augustovi se velmi přitížilo, zřejmě slábl jak nedostatkem jídla, tak následkem zranění. Prosil nás stále, abychom ho vysvobodili z jeho strastí, a toužil jen po smrti. Večer jsme snědli poslední olivy a vodu ve džbánu našli tak zkaženou, že ji vůbec nebylo možno pít bez vína. Rozhodli jsme se, zabít ráno želvu.

31. července. - Po noci příšerné tísně a úzkosti pro naklonění lodi, usmrtili jsme a rozsekali želvu. Ukázalo se, že je mnohem menší než jsme čekali, ač byla pěkná; --všeho masa na ní nebylo více než deset liber. Chtějíce si část uchovat co nejdéle, rozřezali jsme ji na malé řízky, jimiž jsme naplnili tři zbylé džbány od oliv a láhev od vína (jež jsme všecky uschovali), nalivše na všecko octa od oliv. Takovým způsobem dali jsme stranou asi tři libry želvího masa a rozhodnutím, že se ho netkneme, dokud nesníme zbytek. Usnesli jsme se omezit se asi na čtyři unce masa denně a s celou zásobou vystačit třináct dní. Sotva se sešeřilo, přišel silný liják s prudkým hromobitím a blesky, ale trval tak krátce, že se nám zdařilo nacytat asi

jen půl penty vody. Všechna byla jednomyslně darována Augustovi, jenž, jak se zdálo, byl skoro v posledním tažení. Pil vodu přímo z pokrývky, jak jsme ji chytali (držíce ji nad ním, jak ležel, tak, aby mu voda tekla přímo do úst), neboť jsme neměli v čem ji uschovat, leda bychom buď vyprázdnili víno z baňky, nebo zkaženou vodu ze džbánu. Kdyby liják trval déle; jistě bychom jedno z obého udělali.

Trpící, zdálo se, cítil jen nepatrnou úlevu z napití. Paže mu úplně zčernala od zápěstí až k rameni a nohy byly jak led. Čekali jsme každou chvíli, že vydechne naposled. Byl strašně vyhublý, tolik, že, ač při svém odjezdu z Nantucketu vážil stosedmadvacet liber, neměl nyní více než čtyřicet, nanejvýš padesát. Oči měl hluboko zapadlé, takže jsme je sotva viděli, a kůže s tváří mu visela tak volně, že ani nemohl žvýkat své jídlo, ba ani doušek polknout bez velikých potíží.

1. srpna. - Stále totéž klidné počasí s velmi pražícím sluncem. Hrozně jsme trpěli žízní, neboť voda ve džbánu byla naprosto shnilá a hemžila se hmyzem. Nicméně se nám přece podařilo trochu jí spolknout s přimíšeným vínem; žízeň se však jen nepatrně zmírnila. Mnohem více úlevy jsme našli v koupeli v moři, jíž jsme si mohli však dopřát jen ve dlouhých přestávkách pro stálou přítomnost žraloků. Nyní jsme viděli zřejmě, že August už zachráněn nebude, - že zřejmě umírá. Nemohli jsme mu praničím zmírnit jeho utrpení, jež, jak se zdálo, bylo ohromné. Asi ve dvanáct hodin zesnul za prudkých křečí a aniž řekl slova po několik hodin. Jeho smrt nás naplnila nejchmurnějšími tuchami a měla na naše duše tak veliký účinek, že jsme u mrtvoly proseděli celý den, aniž jsme na sebe promluvili, leda šeptem. Teprve za soumraku jsme se zas vzmužili, vstali a shodili mrtvolu do moře. Byla co nejodpornější a tak prohníla, že, když se Peters pokusil ji zdvihnout, zůstala mu v ruce celá noha. Když hnilobná hmota padla podél lodního boku do vody, záře fosforového světélkování, jež ji obklopovalo, nám jasně ukázala sedm až osm ohromných žraloků, jejichž příšerné klapání zubů, jak se o kořist rvali, bylo slyšet na míli vzdálenosti. Oba jsme se při tom zvuku do hloubi otřáslí.

2. srpna. - Stále totéž strašlivě klidné a parné počasí. Ráno nás stihlo ve stavu žalostné sklíčenosti, jakož i tělesné vyčerpanosti. Voda ve džbánu byla naprosto k nepotřebě, změnivši se v hustou, klišovatou hmotu, - nic, nežli směs odporných červů a slizu. Vylili jsme ji a džbán pečlivě vypláchli v moři, nalivše doň potom trochu octa z lahví, v nichž byla naložena želva. Žízeň už nebylo lze vydržet a marně jsme se snažili uhasit ji vínem, jež jako by jen do ohně přilávalo olej, a jen nás přivádělo do stavu silného opilství. Pak jsme se pokusili zmírnit své strasti tím, že jsme své víno míchali mořskou vodou; ale jelikož nám to způsobovalo silná dávení, nikdy jsme to už nezkoušeli. Celý den jsme úzkostlivě čekali na příležitost k vykoupání, ale marně; neboť trup lodi byl se všech stran obklíčen žraloky, - jistě že týmiž netvory, kteří včera večer pozřeli našeho ubohého druha a nyní co chvíli čekali na nové takové hody. Tato věc nám způsobila veliký zármutek a naplnila nás velice tesknými,

smutnými tuchami. Měli jsme zkušenost, že koupel nám přinese nevyčísitelnou úlevu, a nyní vědomí, že jsme tímto hrozným způsobem zbaveni jejího blahého účinku, bylo nesnesitelné. Krom toho nebyli jsme úplně prosti ani bázně před okamžitým nebezpečím, neboť nejmenší sklouznutí nebo neopatrný pohyb, mohly nás rázem uvrhnout mezi tyto žravé ryby, jež se na nás přímo vrhaly, plovouce na závětrné straně. Všechny naše křiky a chování je nijak neplašily. Dokonce, když jeden ohromný žralok dostal od Peterse ránu sekerou a byl vážně poraněn, nepřestal a stále se rval k místu, kde jsme byli. Za šera přišel mrak, ale k naší ohromné lítosti, z něho nezapršelo. Je zcela nemožno pochopit muka, jež jsme v té době vytrpěli žízni. Noc jsme tak ztrávili beze spánku, jednak pro žízeň, jednak ze strachu před žraloky.

3. srpna. - Nejmenší pomyšlení na záchranu, briga se ještě víc nakláněla, takže jsme se na palubě nemohli vůbec už ani postavit. Zaměstnávali jsme se připevňováním vína a želvího masa, abychom je neztratili, kdyby se loď překotila. Vytrhli jsme dva silné hřebce z předních navijáků a sekerou je zarazili do návětrného boku trupu, asi dvě stopy nad hladinou; bylo to nedaleko kýlu, neboť kraj paluby ležel už skoro u samé vody. Na tyto břehy jsme pak přivázali své zásoby, jež tu byly uloženy bezpečněji, než dříve pod řetězy. Celý den jsme trpěli smrtelnou trýzeň žízni, - na koupání ani pomyšlení pro žraloky, kteří nás na chvíli neopouštěli. Spát bylo naprosto nemožno.

4. srpna. - Nedlouho před jitem jsme zpozorovali, že se loď převrací a tak jsme vstali, abychom se uchránili a nebyli strženi dolů pohybem. Zprvu, za volného, znenáhleho otáčení trupu, se nám podařilo přelézt k návětrné straně velmi dobře, neboť jsme z opatrnosti nechali spuštěny provazy od hřebců, které jsme zarazili, abychom na ně pověsili své zásoby. Ale nepočítali jsme dosti se zrychlením pohybu; a kýl se pojednou počal stáčet velmi prudce, než abychom mu mohli stačit; a nežli jsme mohli předvídat, co se stane, byli jsme prudce strženi do moře a zmítali se několik sáhů pod hladinou, a obrovskou lodí přímo nad námi.

Za potápění byl jsem nucen pustit se provazu a poznáv, že jsem úplně pod lodí a mé síly že jsou vyčerpány, nesnažil jsem se už ani se zachránit, odevzdav se po několik vteřin zcela smrti. Ale v tom jsem byl opětně zklamán, nemysle na přirozený odraz lodi k návětrné straně. Vířivý proud vody, ženoucí se vzhůru, způsobil, že se loď přehoupla částečně nazpět a vynesl mne na hladinu ještě prudčeji, než jsem byl ponořen dolů. Když jsem se ocitl nahoře, viděl jsem, že jsem, pokud mohu soudit, asi dvacet yardů od lodi. Byla kýlem vzhůru, prudce se kývají se strany na stranu a moře kolem se velice vlnilo a bylo plno dosti silných vírů. Peterse jsem vůbec nemohl spatřit. Na několik stop ode mne plovál sud od oleje a porůznu tu a tam několik jiných předmětů z brigy.

Největší hrůzou mi nyní byli žraloci, kteří, jak jsem věděl, byli blízko. Abych je pokud lze odstrašil, aby se nepřibližovali, plácal jsem ze všech sil do vody rukama i nohama, když jsem plaval k lodi, a nadělal tak spoustu pěny. Jsem jist, že jen tomu prostředku, třeba

prostému, měl jsem co děkovat za své zachránění; neboť kol dokola brigy, než se překotila, moře se těmito netvory hemžilo a bylo pravděpodobno, ba jisto, že jsem na některého z této cesty též narazil. Ale k svému velkému štěstí jsem doplaval bezpečně, ač jsem byl tak krajně zesláblý námahou, již jsem vynaložil, že bych nebyl nikdy schopen dostat se na trup, nebýt včasné pomoci Petersovy, jenž se ihned k mé veliké radosti objevil (vydrápav se na kýl a druhé strany), a hodil mi konec provazu, - z těch, které byly přivázány ke hřebům.

Sotva jsme tak těsně vyvázli z tohoto nebezpečí, byla naše pozornost upoutána k jiné hrůzné okolnosti, k naprosté smrti hladem. Naše všechny zásoby, ač jsme je tak pečlivě přivázali, byly strženy do moře; a jelikož jsme neviděli pražádné možnosti opatřit si jiné, byli jsme oba zmoženi zoufalstvím a dali se do pláče, jako malé děti, nepokoušejíce se ani navzájem se utěšit. Tato naše slabost bude snad stěží pochopena a těm, kdo nic takového dosud nezažili, bude se zdát asi nepřirozenou; ale je nutno si pomyslet, že jsme měli ducha tak nenormálního vším svým dlouhým strádáním a hrůzou, jimž jsme byli vydáni, že jsme v té době nemohli ani být považováni za rozumné bytosti. V příštích nebezpečích, jistě tak velikých, ne-li větších, vzdoroval jsem statečně všem nesnázím svého po. stavení a Peters, jak poznáte, ukázal stoický klid takřka stejně neuvěřitelný, jako tentokrát jeho dětinská tupost a hloupost; - tento rozdíl měl svou příčinu v rozdílném duševním stavu.

Překocení brigy a s ním spojená ztráta vína a želvího masa vlastně náš stav proti dřívějšímu nijak nezhoršily, leda, že jsme tím přišli též o lodní přikrývky, jimiž jsme dřív byli schopni chytat dešťovou vodu, a o džbán, v němž jsme ji po nachytání uschovávali; spatřili jsme, že celé dno lodi, na dvě, tři stopy od krajů paluby až ke kýlu, je hustě pokryto velkými škeblemi, jež byly výbornou a velmi výživnou potravou. Tak nám byla nehoda, již jsme se tak báli, ve dvojím směru spíš na prospěch, nežli na škodu: dala nám zásobu potravy, již jsme, jednajíce šetrně, nemohli vyčerpat ani za měsíc; a pak nám značně prospěla i v našem pohodlí, neboť jsme byli teď mnohem líp položeni a byli vydáni nekonečně méně nebezpečí nežli před tím.

Ale nesnadnost, jak si obstarat pitnou vodu, nás činila slepými k dobrodiním, vzniklým ze změny našeho stavu. Abychom byli připraveni využít co nejvíc dešťů, jež mohly přijít, svlékli jsme se z košil, abychom jich mohli užít jako prostěradel, - ač jsme nedoufali, že bychom tímto způsobem získali, i za nejlepších okolností, víc nežli osminu penty najednou. Ale po mracích nebylo celý den stopy a žízeň nás trýznila nesnesitelně. V noci Peters asi hodinu neklidně usnul, ale mně těžké starosti nedaly zamhouřit oka ani na chvíli.

5. srpna. - Přišel mírný vítr a hnal nás ohromnou spoustou chaluh, v nichž jsme šťastně našli jedenáct drobných krabů, kteří nám dali výborné jídlo. Jelikož jejich skořápky byly docela měkké, jedli jsme je celé a poznali, že dráždí žízeň o mnoho méně než škeble. Nevidouce mezi chaluhami stopy po žralocích, odvážili jsme se i vykoupání a zůstali ve vodě čtyři, pět

hodin, čímž jsme citelně zmenšili svou žízeň. Velmi osvěženi, ztrávili jsme svou noc jaksi příjemněji, než včera, neboť jsme si oba trochu zdímlí.

6. srpna. - Tento den přinesl nám požehnání v podobě delšího prudkého deště, jenž trval od poledne až přes soumrak. Jak trpce jsme litovali ztráty džbánu i baňky, neboť, ač jsme měli jen ubohé prostředky k nachytání vody, mohli jsme naplnit, ne-li obě, aspoň jednu z obou nádob. Takto však se nám podařilo aspoň ukojit žhavost své žízně tak, že jsme nechali košile namoknout a pak je ždímalí, aby nám blahodárná tekutina tekla do úst. Takovým zaměstnáním jsme ztrávili celý den.

7. srpna. - Za jitra jsme oba najednou spatřili plachtu na východě, která plula zřejmě směrem k nám! Takový nádherný pohled jsme pozdravili dlouhým, ač slabým výkřikem nadšení; a hned jsme počali dávat všemožná znamení, jež byla v našich silách: mávali jsme košilemi, skákali do výše, jak jsme v své slabosti nejvýše uměli, ba volali jsme i z plných plic, ač byla loď ještě alespoň patnáct mil od nás. Ale blížila se k nám stále víc a tak jsme věřili, že nezmění-li směr, jistě dorazí tak blízko, aby nás opatřila. Asi za hodinu po tom, co jsme ji zahlédli po prvé, mohli jsme zřetelně vidět i mužstvo na palubě. Byl to dlouhý, nízký škuner zpustlého vzhledu, s košovou plachtou a černou koulí na přední plachtě, a měl zřejmě úplnou posádku. Nyní jsme trnuli, neboť nám bylo těžko si představit, že by nás třeba nespattřili, a hrozili jsme se, aby nás nenechali zahynout, - skutek ďábelsky barbarský, jenž, ač se zdá snad neuvěřitelným, byl několikrát spáchán na moři za velmi podobných okolností a sice těmi, kdo se počítají mezi příslušníky lidského pokolení.^{*)} V našem případě však bylo nám Božím slitováním souzeno, abychom se na štěstí zmýlili, neboť jsme spatřili náhlý ruch na palubě neznámé lodi, která hned na to vztyčila britskou vlajku a držíc se větru, mířila

^{*)} Případ brigy Polly, z Bostonu i· tak významný. a její osud v mnohých směrech tak podivuhodně shodný s naším, že si mohu odepřít nezmíniti se o něm. Tato loď o nosnosti stotřiceti tun, vyplula dne 12. prosince 1811, pod velením kapitána Casneaua z Bostonu s nákladem stavebního dříví a potravin do Santa Croix. Na palubě bylo krom kapitána osm osob, - kormidelník, čtyři námořníci a kuchař, spolu s jakýmsi panem Huntem a černošským děvčetem, jež mu patřilo. Patnáctého, minuvši Georgesovu mělčinu, loď dostala za jihovýchodního vichru trhlinu a konečně byla převržena; ale když se stěžně urazily, opět se vzpřímila. V takovém postavení zůstali bez ohně a jen s trochou zásob stojednadevadesát dní (od patnáctého prosince do dvacátého června), načež kapitán Casneau a Samuel Badger, jediní žijící; byli z vraku zachráněni lodí Fame z Hullu, kapitán Fratherstone, - jež se vracela z Rio de Janeira. Když byli vyloveni, byli na 28° severní šířky a 13° západní délky a urazili zatím přes dva tisíce mil! Devátého července setkala se Fame s brigou Dromeo, kapitán Perkins, jež oba přeživší vysadila v Kennebecu. Vyprávění, z něhož vyjímáme tyto podrobnosti, končí takto „Zřejmě se naskýtá otázka, jak mohli urazit tak ohromnou vzdálenost na nejživějším místě Atlantiku a nebýt po celou tu dobu spatřeni. Potkali více než dvanáct lodí, z nichž jedna se k nim do stala tak blízko, že mohli docela jasně na palubě a v lanovní rozeznat lidi, hledící na ně, ale k nesmírnému zklamání hladovějících a mrznoucích nešťastníků, potlačili lidé na lodi příkaz milosrdenství, napiali plachty a nechali je krutě jejich osudu.“

přímo k nám. Za půlhodinu octli jsme se v její kabině. Dověděli jsme se, že je to »Jane Guy« z Liverpoolu, s kapitánem Guyem a že pluje za tuleni a obchodem do Jižních moří a Tichého oceánu.

XIV.

»Jane Guy« byl pěkný košový škuner, o nosnosti stoosmdesát tun. Byl v bocích neobyčejně štíhlý a za větru při mírném počasí nejrychlejší lodí, již jsem kdy viděl. Ale pro plavbu na rozvlněném moři nebyl dosti vhodný, a jeho ponor byl příliš velký pro loď určenou k obchodu. K této zvláštní službě je třeba lodi větší a s poměrně menším ponorem, - řekněme lodi od tří set do tří set padesáti tun. Měla by být opatřena čluny s plachtami, a mít stavbu docela jinou než obyčejné jihomořské lodi. Naprosto je nutno, aby byla dobře vyzbrojena. Měla by mít, řekněme, deset, dvanáct dvanáctiliberních děl, dvě nebo tři dlouhé dvanáctky s mosaznými hákovnicemi a nepromokavé bedny na střelivo pro každý stěžňový koš. Kotvy a řetězy by měla mít mnohem silnější, než je třeba u jiných druhů lodí, a hlavně, mužstvo mělo by být četné a zdatné, - pro loď, již jsem vylíčil při nejmenším padesát, šedesát tělesně zdatných mužů. »Jane Guy« měla mimo kapitána a kormidelníka, posádku třicetipětí mužů, vesměs schopných námořníků, ale nebyla dost dobře vyzbrojena, ani vůbec vypravena, jak by si přál námořník, znající nesnáze a nebezpečí takové plavby.

Kapitán Guy byl muž velmi uhlazených mravů a velké zkušenosti v jihomořských plavbách, jimž věnoval větší část života. Ale neměl dosti energie a z toho plynoucí podnikavosti, již je zde tak velmi potřebí. Byl spolumajitelem lodi, na níž plul, neomezeně oprávněn křížovat v Jižních mořích pro jakýkoli náklad, jenž se mu naskytl. Vezl na loď, jak bývá při takových plavbách zvykem, sekery, sekyrky, teslice, hoblíky, dláta, žlábníky, nebozezy, pilníky, špicovníky, rašple, kladiva, hřebíky, nože, nůžky, břitvy, jehly, nitě, hliněné zboží, kaliko, falešné šperky a podobně.

Škuner vyplul z Liverpoolu desátého července, pětadvacátého minul obratník Raka na dvacátém stupni západní délky a devětadvacátého dostihl Salu, jednoho z Kapverdských ostrovů, kde naložil sůl a jiné potřeby na cestu. Třetího srpna odejel z Kapverdských ostrovů a dal se na jihozápad, směrem k pobřeží Brasilie, minuv rovník mezi osmadvacátým a třicátým stupněm západní délky. To je směr, jímž obyčejně plují lodi z Evropy k Mysu Dobré Naděje, neb touto cestou dál do Východní Indie. Takto se úplně vyhnou všem tišinám a silným protiproudům, jež jsou stále na pobřeží Guineje, a pak je to konečně nejkratší cesta, neboť nikdy na ní nechybí západní větry, s nimiž lze doplout k Mysu. Úmyslem kapitána Guye bylo nejdřív se zastavit na březích Země Kerguelenovy, - ani nevím, z jakého důvodu. Onoho dne, kdy jsme byli zachráněni, byl škuner u mysu Sv. Roque, na jednatřicátém stupni západní délky; tedy do doby, kdy jsme byli nalezeni, urazili jsme, od severu k jihu, neméně než pětadvacet stupňů.

Na palubě škuneru »Jarce Guy« se nám dostalo veškeré vlídnosti, již vyžadoval náš ubohý stav. Za čtrnáct dní další plavby k jihovýchodu, za mírných větrů a pěkného počasí, Peters i já jsme se úplně zotavili z následků své nedávné bídy a hrozného utrpení a počali jsme na

to, co bylo, vzpomínat spíš jako na pouhý strašný sen, z něhož jsme byli šťastně probuzeni, než jako na události, odehravší se v střízlivé a nahé skutečnosti. Později jsem poznal, že takovýto druh částečného zapomenutí je přivoděn náhlým přechodem z radosti k zármutku anebo ze zármutku k radosti, a že stupeň zapomenutí je zcela přiměřený stupni rozdílu v této změně. Tak na příklad nyní sám cítím, že si neumím zrealizovat celý rozsah strastí, jež jsem snášel ve dnech strávených na vraku lodi. Události mám sice v paměti, ale nikoli pocity, jež tyto události vzbudily v době, v níž se udály. Víím pouze, že když se udály, tehdy jsem měl za to, že nikdy nikdo na světě ne. mohl zažít horších muk.

Pokračovali jsme v plavbě několik týdnů bez jakýchkoli význačnějších příhod, krom zcela náhodných setkání s velrybářskými loděmi a ještě častěji s černou, neboli pravou velrybou, jak se nazývá na rozdíl od vorvaně. Tyto se vyskytují hlavně jižně od pětadvacáté rovnoběžky. Šestnáctého září, v sousedství Mysu Dobré Naděje, potkal se škuner s prvním silnějším vichrem od svého vyplutí z Liverpoolu. V těchto končinách a ještě více na jih a na východ od mysu (my byli na západě), námořníci často zápasili s vichry od severu; jež zuří s velikou prudkostí. Přinášejí s sebou vždy silné vlnobití a jednou z jejich nejnebezpečnějších vlastností je náhlý obrat větru, jehož příchod je skoro zcela jistý, když vichr dostoupí nejvyšší síly. Ve chvíli se přiřzene hotový hurikán od severu nebo severovýchodu a rázem není zas po větru s té strany stopy, zatím co se rozzuří vichr od jihozápadu s prudkostí skoro nepředstavitelnou. Jasně místo na jižní obloze je jistým příznakem této náhlé změny a umožňuje lodím; aby udělaly nutná opatření.

Bylo asi šest hodin ráno, když se přihnul bezmračný vichr a jako skoro vždy od severu. V osm hodin hrozně zesílil a přinesl nám nejhroznější vlny, jaké jsem kdy viděl. Vše bylo nejkrásněji připraveno, ale škuner se nesmírně kymácel a ukázal tak svoji nezpůsobilost k plavbě za vichru, neboť se při každém klesnutí zabořil přídí, a dříve než se s nejvyšší potíží vynořil z jedné vlny, byl zavalen druhou. Před samým západem slunce se objevilo jasné místo, na něž jsme čekali, na jižní obloze, a za hodinu na to jsme zpozorovali, že malá přední plachta, pod níž jsme jeli, pleská schlíple do stožáru. Ve dvou dalších minutách, přes všechny přípravy, byli jsme překoceni na bok jakoby nějakým kouzlem a přes nakloněnou palubu se převalila hotová spousta pěny. Náraz od jihozápadu však, jak se ukázalo, nebyl než okamžitý závan a tak jsme měli to štěstí, že se loď vzpřímila, aniž jsme ztratili jediné rahno. Ohromné vlny nám působily veliké potíže po několik hodin potom, ale k ránu jsme poznali, že je náš stav skoro tak dobrý, jako byl před vichrem. Kapitán Guy pak sám prohlásil, že loď vyvázla takřka zázrakem.

Třináctého října jsme spatřili Ostrov prince Edwarda, na 46° 53' jižní šířky a 37° 46' východní délky. Dva dny nato jsme přijeli do blízkosti ostrova Possession a krátce na to minuli Ostrovy Crozetovy, na 42° 59' jižní šířky a 48° východní délky. Osmnáctého jsme připluli k ostrovu

Kerguelenovu, neboli Pustému, v jižním Indickém oceánu a zakotvili ve Vánočním Přístavě, ve hloubce čtyř sáhů.

Tento ostrov, neboli spíš souostroví, leží na jihovýchod od Mysu Dobré Naděje, ve vzdálenosti asi osmi set mil. Po prvé byl objeven baronem de Kergulen, nebo Kerguelen, Francouzem, jenž myslel, že je to část nějaké rozsáhlé jižní pevniny, přinesl o něm domů v tomto smyslu zprávu, jež vzbudila v té době veliký rozruch. Vláda, jež se věci chopila, vyslala příštího roku barona zpět, aby objevenou pevninu kriticky prozkoumal, při čemž pak byl omyl, zjištěn. Roku 1777 narazil na souostroví i kapitán Cook a hlavní ostrov nazval »Desolation Island« - »Pustý ostrov«, - jméno, jež opravdu a plnoprávně zasluhuje. Nicméně, když se plavec k této zemi blíží, mohl by být sveden k domněnce naprosto opačné, neboť svahy většiny kopců jsou od září do března pokryty nádhernou zelení. Toto klamné vzezření způsobuje drobná bylina, podobná lomikamenu, která tu hojně roste v rozsáhlých lánech na zvláštním druhu droblivého mechu. Kromě této byliny není na ostrově skoro ani stopy po nějaké vegetaci, nehledě k hrubé, bujné trávě u přístavu, troše lišejníku a keříkům, které se podobají kapustě, ženoucí na semeno, a mají hořkou a trpkou příchut'.

Povrch krajiny je hornatý, ač žádný vrch nelze nazvat vysokým. Hřebeny hor jsou stále pokryty sněhem. Je zde několik přístavů, z nichž Vánoční je nejvýhodnější. Je to první přístav, jež spatřujeme na severovýchodní straně ostrova, když se obepluje Mys François, jenž tvoří severní břeh a svým výlučným tvarem slouží k poznání přístavu. Jeho vybíhající špiče je zakončena strmou skalou, v níž je veliký otvor, tvořící přirozený oblouk. Vstup leží na 48° 40' jižní šířky a 69° 6' východní délky. Když loď vpluje do přístavu, najde snadno vhodné místo k zakotvení pod záštitou několika drobných ostrůvků, poskytujících dostatečnou ochranu před všemi východními větry. Plujete-li směrem na východ, dosáhnete na konci přístavu zátoky zvané »Zátoka Vosí«. Je to malý záliv, úplně břehem uzavřený, kam lze veplout i za hloubky čtyř sáhů a kde můžete zakotvit na tvrdém jílovém dně v hloubce od deseti do tří sáhů. Loď tu může s přední kotvou ležet i celý rok bez nebezpečí. Na západní straně, na konci zátoky, je malý potok s výbornou vodou, již si lze snadno opatřit.

Na Kerguelenově ostrově bývá vždy možno nalézt tuleně s dobrou kožišinou i kůží, a též i mořských slonů je tu dosti. Ptactva se tu vyskytuje spousta. Tučňáků velice mnoho a to čtyři různé druhy. Královský tučňák, nazvaný tak podle velikosti a krásného peří, je největší. Vrchní část těla je obvykle šedá, někdy nafialovělá; spodní část pak jasně bílá, jak si jen lze představit. Hlava co nejnádherněji leskle a zářivě černá, nohy rovněž tak. Nejkrásnější ozdobou peří jsou však dva široké pruhy zlaté barvy, jež se táhnou od hlavy na hrud'. Zobák mají dlouhý, buď růžový, nebo jasně šarlatový. Tito ptáci chodí vzpřímeni, pyšně si vykračující. Hlavu nosí vzpříma, křídla spuštěná, jako paže a, ježto ocas vybíhá v jedné linii a nohama, připomínají velmi lidskou postavu a snadno by mohli pozorovatele při běžném

pohledu neb za soumraku oklamat. Královští tučňáci, které jsme viděli na Kerguelenově ostrově, byli o něco větší než husy. Jiný jejich druh jsou tak zvaní »macaroni«, »jankovští«, neboli vranní tučňáci. Ti jsou mnohem menší, mají méně pěkné peří a odlišují se i jinak.

Kromě tučňáků se tu vyskytuje i mnoho jiného ptactva, z nichž lze uvést alkouny, modré buňňáky, čírky, kachny, portegmontské slípky, kormorány, kapské holuby, nelly, mořské vlaštovky, racky, slepice matky Careyové, husy matky Careyové, neboli buňňáky obrovské a konečně albatrosy.

Buňňák obrovský je velký jako albatros obecný a je masožravý. Často mu říkají »kosti-lam«, nebo buňňák supí. Nejsou nijak plaší a dobře uvaření jsou chutným jídlem. Při letu se někdy dotýkají samé hladiny, při čemž mají křídla rozpiata, takže se zdá že jimi nemávají a jsou tak vůbec bez pohybu.

Albatros je z největších a nejkrutějších jihomořských ptáků. Patří k rodu racků, chytá svou kořist v letu a nikdy nepřichází na zem, krom v době sezení. Mezi tímto ptákem a tučňákem je velmi podivné přátelství. Hnízda si stavějí a velkou jednotností podle plánu, na němž se oba druhy shodly, - hnízdo albatrosovo je vždycky uprostřed malého čtverce, tvořeného hnízdy čtyř tučňáků. Námořníci vesměs nazývají tato seskupení hnízd »hnízdištěm«. Tato hnízdiště byla často popisována, ale ježto moji čtenáři snad tato líčení nečetli a ježto budu mít napříště příležitost mluvit o tučňáku i albatrosu, bude jistě dobře povědět zde něco o tom, jak hnízdí a žijí.

Když přijde doba sezení, shromáždí se ptáci v ohromném počtu a, jak se zdá, několik dní uvažují o nejvýhodnějším způsobu své příští práce. Konečně se do ní pustí. Je nalezeno místo, ploché a dost rozsáhlé, měřící tři, čtyři akry a co nejbliže u moře, ale mimo jeho dosah. Místo je voleno s ohledem na rovnost povrchu a přednost dávána je tomu, kde je nejméně kamení. Když to je rozhodnuto, počnou ptáci společně a jako by puzei jedinou myšlenkou, naznačovat s matematickou přesností buď čtverec neb jiný rovnoběžník, jak to vyžaduje povaha půdy, a to dost rozsáhlý, aby snadno pojal všechny shromážděné ptáky, ale ne více, - čímž jako by chtěli zabránit přístup případným opozdilcům, kteří se práce na hnízdišti nezúčastnili. Jedna strana vyznačené plochy jde rovnoběžně s břehem moře a je ponechána volná pro pří. chod i odchod.

Když ptačí osada určila hranice hnízdiště, počne je pak očišťovat ode všeho rmutu, sbírá kámen za kamenem a nosí ven těsně za hranice a vytvoří tak zídku na všech třech vnitrozemních stranách. Zrovna pod zídkou uvnitř vytvoří velice rovnou, hladkou cestu, šest až osm stop širokou, jež se táhne kolem hnízdiště, sloužíc ke společné procházce.

Další prací je rozdělit plochu na malé čtverce přesně téže velikostí. To je uděláno tím, že se vytvoří úzké cestičky, velice hladké a protínající se kolmo, po celé ploše hnízdiště. V každém průseku těchto cestiček vystaví si hnízdo albatros, tučňák pak ve středu každého čtverce; tak je každý tučňák obklopen čtyřmi albatrosy a každý albatros stejným počtem

tučňáků. Tučňákovo hnízdo tvoří velice mělký důlek v zemi, jenž je vyhlouben jen natolik, aby se jediné tučňákovo vejce neodkutálelo. Albatros je jaksí složitější při své úpravě hnízda, neboť si staví kopeček asi stopu vysoký a dvě stopy široký. Je vybudován z hlíny, chaluhy a skořápek. A na vrcholu pak si zbuduje hnízdu.

Ptáci se pečlivě starají, aby nenechali hnízdo nikdy ani na chvíli prázdné po dobu sezení, nebo dokud mláďata nejsou dosti silná, aby se mohla starat sama o sebe. Když samec odletí, aby někde na moři hledal potravu, samice se z hnízda nehne a odváží se ven teprve, když se zas její druh vrátí. Vejce nenechají nikdy odkrytá, takže když jeden hnízdo opustí, druhý ho hned vystřídá. Tato opatrnost je nutná proto, že se v hnízdišti objevují zlodějské sklony a jeho obyvatelé se nerozpakují krást si navzájem při každé příležitosti vejce.

Ačkoli jsou některá hnízdiště, kde jedinými obyvateli jsou albatros a tučňák, přece je ve většině možno najít i mnoho jiných oceánských ptáků, těšících se všem občanským svobodám a stavějících si svá hnízda porůznu tu a tam, kde najdou místo, při čemž se však nikdy nevtírají na místo obsazené většími ptáky: Vzhled takového hnízdiště je zdálí nanejvýš podivný. Vzduch přímo nad ptačí osadou je černý ohromným množstvím albatrosů (pomíchaných s menšími ptáky), kteří se nad ním neustále vznášejí, létajíce buď nad moře, nebo vracejíce se domů. Zároveň je vidět hejna tučňáků, procházejících se sem a tam po úzkých pěšinkách; někteří z nich kráčejí vojenským pochodem, jenž je pro ně tak příznačný, kolem po společné procházce, jež obepíná celé hnízdiště. Krátce, ať na to hledíme jakkoli, nemůže být nic pozoruhodnějšího než důmysl, projevený těmito opeřenci a jisté nelze nalézt nic, co by každý zdravý lidský rozum nutilo více k úvahám.

Ráno po našem příjezdu do Vánočního přístavu vsedl první kormidelník do člunu, a (ač na to bylo ještě velmi záhy) vydal se na lov tuleňů, nechav kapitána a jeho malého příbuzného na jednom z pustých míst na západě ostrova, neboť měli vyřídít kdesi ve vnitru ostrova jistou záležitost, jejíž povahu jsem nemohl zjistit. Kapitán Guy vzal s sebou jakousi láhev, v níž byl zapečetěný dopis, a vyšel s místa, kde byl vysazen, k nejvyšší hoře na ostrově. Je pravděpodobno, že měl v úmyslu na hoře nechat dopis pro nějakou loď, jejíž příjezd asi čekal. Sotvaže nám zmizel s očí, vydali jsme se (neboť Peters a já byli rovněž v kormidelníkově člunu) na další vyjížděku podél břehů, hledajíce tuleně. Tím jsme se bavili asi tři týdny a prolezli tak kdejaký kout nejen na Kerguelenově ostrově, ale i na několika menších ostrůvcích v sousedství. Naše úsilí však nemělo žádný významnější úspěch. Viděli jsme sice velké množství tuleňů; ale byli nesmírně plaší a jen s největší potíží se nám podařilo ulovit celkem třistapadesát kožišin. Mořských slonů tu bylo dosti, zvláště na západním břehu, ale zabili jsme jich jen dvacet a to ještě s velikou potíží. Na menších ostrůvcích potkali jsme mnoho srstnatých tuleňů, ale ty jsme netrápili. Jedenáctého jsme se vrátili na škuner, kde jsme našli kapitána Guye s jeho synovcem, kteří nám podali velice ošklivé zprávy o vnitru ostrova a mluvili o něm jako o jednom z nejpustších krajů na

zeměkouli. Zůstali na ostrově po dvě noci pro jakési dorozumění se strany druhého kormidelníka, který měl pro ně poslat člun, aby je dovezl zpět na škuner.

XV.

Dvanáctého jsme vypluli z Vánočního přístavu, vracějíce se původním směrem na západ, a zanechavše vlevo ostrov Marion, ze souostroví Crozetova. Pak jsme minuli ostrov prince Edwarda, rovněž jej nechavše vlevo; pak, davše se poněkud k severu, za patnáct dní jsme dostihli ostrovů Tristana d'Acunha, na $37^{\circ} 8'$ jižní šířky a $12^{\circ} 8'$ západní délky.

Toto souostroví, nyní tak známé, jež tvoří tři kruhovitě ostrovy, bylo po prvé objeveno Portugalci a později, r. 1643, navštíveno Holanďany a r. 1767 Francouzi. Tyto tři ostrovy tvoří trojúhelník a jsou od sebe vzdáleny asi na deset mil, takže mezi nimi je zcela volný průjezd. Povrch půdy na všech třech je velice vysoký, zvláště na ostrově původně zvaném Tristan d'Acunha. Ten je ze skupiny největší, neboť má na obvodu patnáct mil, a je tak vysoký, že lze jej spatřit při jasném počasí z dálky až osmdesáti, devadesáti mil. Část ostrova na severní straně se tyčí do výše více než tisíc stop kolmo nad mořem. Náhorní rovina táhne se v té výši až do středu ostrova, kde se z ní zdvíhá vysoký kužel, podobný Teneriffskému. Spodní půli kužele kryje vysoké stromoví, horní část je holá, skoro vždy zahalená mraky a pokrytá většinu roku sněhem. Kolem ostrova není mělčin ani jiných nebezpečí, neboť břehy spadají strmě a voda je hluboká. Na severozápadní straně je zátoka s břehem černého písku, kde lze snadno s čluny přistát, jestliže vane jižní vítr. Je možno tu najít i hojnost skvělé pitné vody a lovit na udici tresky a jiné ryby.

Druhý ostrov podle velikosti a nejzápadnější ze souostroví je nazván »Nepřístupný«. Leží přesně na $37^{\circ} 17'$ jižní šířky a $12^{\circ} 24'$ západní délky. Má na obvodu sedm, osm mil a se všech stran se zdá nepřístupný, strmý. Vrchol má úplně plochý a celý kraj je pustý, beze všeho rostlinstva, kromě trochy zakrslých křovisek.

Slavičí ostrov, nejmenší a nejjižnější, leží na $37^{\circ} 26'$ jižní šířky a $12^{\circ} 12'$ západní délky. Podél jeho jižního cípu táhne se vysoká výspa skalnatých ostrůvků; několik takových je lze vidět i na severovýchodě. Půda je nerovná a pustá, částečně přervaná hlubokým údolím.

Na březích těchto ostrovů bývá za nepříznivého období množství lvounů, mořských slonů, srstnatých i lysých tuleňů, jakož i množství rozmanitých oceánských ptáků. V sousedství je rovněž mnoho velryb. Protože zde bylo bohaté loviště na tato různá zvířata, bylo toto souostroví velmi často navštěvováno po svém objevení. Holanďané a Francouzi sem dojížděli velmi záhy. Roku 1790 kapitán Patten přijel s lodí »Industry« z Filadelfie na ostrov Tristan d'Acunha, kde zůstal po sedm měsíců (od srpna 1790 do dubna 1791), aby tu lovil tulení kůže. V té době se mu jich podařilo dostat neméně nežli pět tisíc šest set a jak praví, mohl by bez obtíží naložit za první tři týdny celou velkou loď tukem. Při prvním příplutí nenalezl tam žádných čtvernožců krom několika divokých koz; nyní jsou na ostrově naše nejvzácnější domácí zvířata, jež sem přivezli pozdější cestovatelé.

Myslím, že za nedlouho po návštěvě kapitána Pattena připlul kapitán Colquhoun s americkou lodí »Betsey« k největšímu z ostrovů na zotavenou. Nasázel tu cibuli, brambory, zelí a spoustu jiných zelenin, jichž tu nyní najdete hojnost.

Roku 1811 navštívil ostrov Tristan kapitán Haywood, na lodi »Nereus«. Nalezl na něm tři Američany, kteří se na ostrově usadili, aby připravovali tulení kůže a tuk. Jeden z nich se jmenoval Jonathan Lambert a nazýval se vládcem ostrova. Vyčistil a vzdělal asi šedesát akrů půdy a věnoval pozornost pěstění kávovníku a cukrové třtiny, jimiž ho zásobil americký vyslanec v Rio de Janeiro. Ale tato osada byla konečně opuštěna a roku 1817 byly ostrovy zabrány britskou vládou, jež na ně za tímto účelem vyslala oddíl vojska z Mysu Dobré Naděje. Nicméně tu dlouho nezůstali; ale po vyklizení ostrova, jako území britského, usadily se tu dvě či tři anglické rodiny, na vládě nezávislé. Pětadvacátého března r. 1824 »Berwick«, s kapitánem Jeffreyem, připlul sem na cestě z Londýna do Van Diemenovy země, a našel tu Angličana jménem Glasse, bývalého desátníka britského dělostřelectva. Tento o sobě říkal, že je nejvyšším vládcem všech ostrovů, a měl pod svou mocí jednadvacet mužů a tři ženy. Podal velmi příznivou zprávu o zdravém podnebí ostrovů a úrodné půdě. Obyvatelé se zaměstnávali hlavně sbíráním tuleních koží a tuku mořských slonů, jež dováželi na trh do Kapského města, neboť Glass měl malý škuner. Když jsme tam dojeli, sídlil tam guvernér ještě, ale jeho malá obec se rozmnožila, takže na Tristanu bylo šestapadesát osob a menší sedmičlenná osada na ostrově Slavičím. Tak jsme si snadno mohli obstarat všechny druhy potravin, jež jsme jen chtěli: byli tu ovce, vepřiči, voliči, králíci, drůbež, kozy, ryby různých druhů a zelenina v hojném množství. Jelikož jsme zakotvili přímo u velkého ostrova v hloubi osmnácti sáhů, mohli jsme vše, co jsme si přáli, nalodit velmi pohodlně. Kapitán Guy koupil od Glasse i pětset tuleních koží a něco slonoviny. Zůstali jsme týden, zatím co vály hlavně severní a západní větry a počasí bylo jaksi mlhavé. Pátého listopadu jsme vypluli na jihozápad, s úmyslem důkladně pátrat po souostroví, zvaném Auroras, o jehož existenci se prohlašovalo mnoho protichůdných domněnek.

Toto souostroví bylo prý objeveno už r. 1762 velitelem lodi »Aurora«. Roku 1790 kapitán Manuel de Oyarvido, na lodi »Princess«, patřící Královské filipínské společnosti, proplul, jak tvrdí, přímo mezi nimi. Roku 1794 vydala se španělská korveta »Atrevida« zjistit jejich přesnou polohu a ve zprávě, vydané Královskou hydrografickou společností v Madridě, roku 1809, praví se o této výpravě: »Korveta »Atrevida« vykonala v samém okolí souostroví od jednadvacátého do sedmadvacátého ledna všechna nutná pozorování a měřila chronometry různost délek mezi těmito ostrovy a přístavem Soledad na Manillách. Ostrovy jsou tři; leží takřka na témže poledníku; střední je poněkud nižší, ale oba krajní je vidět už ze vzdálenosti devíti mil.« Pozorování učiněná na palubě »Atrevidy« podávají tyto údaje o přesné poloze každého z ostrovů: nejsevernější leží na 52° 37' 24" jižní šířky a 47° 43' 15" západní délky;

prostřední na 53° 2' 40" jižní šířky a 47° 55' 15" západní délky; a nejjižnější na 53° 15' 22" jižní šířky a 47° 57' 14" západní délky.

Osmadvacátého ledna roku 1820 kapitán James Weddel, člen britského námořnictva, vyplul ze Staten Landu, rovněž aby hledal Aurory. Podává o tom zprávu, že, ač hledal velice bedlivě a plul nejenom na místech, udaných velitelem »Atrevidy«, ale sem a tam a všemi směry i v sousedství těchto míst, nenalezl ani stopy po nějaké zemi. Tyto vzájemně si odporující zprávy přiměly i jiné námořní cestovatele, aby pátrali po ostrovech; a je to opravdu zvláštní, že, ač někteří propluli křížem krážem moře, kde tyto ostrovy domněle leží, a nenalezli je, je opět nemálo jiných, kteří s určitostí tvrdí, že je viděli, ba docela byli u jejich břehů. Kapitán Guye pojal úmysl podniknout vše, co bude v jeho moci, aby tuto spornou otázku rozřešil.*)

Pokračovali jsme v cestě k jihozápadu, za nestálého počasí až do dvacátého, kdy jsme se ocitli na sporném místě, totiž na 53° 15' jižní šířky a 47° 58' západní délky, to jest skoro na místě, kde má být nejjižnější ostrov skupiny. Nenaleznuvše však stopy po jakékoli zemi, dali jsme se dále na západ po třiapadesáté jižní rovnoběžce až k padesátému západnímu poledníku. Pak jsme zamířili k severu k dvaapadesáté jižní rovnoběžce, načež jsme zahnuli na východ, a pluli po této rovnoběžce podle dvojí výšky, ranní a večerní, a poledníkové výšky hvězd a měsíce. Dopluvše takto na východ až k poledníku západního břehu Georgie, pluli jsme po tomto poledníku až k šířce, z níž jsme vypluli. Pak jsme prokřičovali celou rozlohu této části moře, neustále hledíce z hlídky na hlavním stěžni a opakující pátrání s nejvyšší opatrností, po celé tři týdny a za pohody až obdivuhodné, bez jakékoli mlhy. Opravdu však jsme se přesvědčili, že byly-li snad v dřívějších dobách jaké ostrovy v těch krajích, nezbyvá po nich dnes už ani stopy. Po svém návratu domů se dovídám, že místo bylo stejně bedlivě prozkoumáno roku 1822 kapitánem Johnsonem z amerického škuneru »Henry« a kapitánem Morellem z amerického škuneru »Vosa«; - v obou případech však se stejným výsledkem, jako bylo v našem.

*) Z lodí jež v různých dobách, jak tvrdili, narazily na Aurory, lze uvést loď „San Miguel“, roku 1769 ; loď „Aurora“, roku 1774: briga „Pearl“ roku 1779 ; a loď „Dolores“, roku 1790. Všechny se shodují v udání přibližné jižní šířky 53°.

XVI.

Původním úmyslem kapitána Guye bylo, po prozkoumání místa Aurorských ostrovů proplout Magellanskou úžinou a objet západní břeh Patagonie; ale po zprávách, jež dostal na Tristanu d'Acunha, odhodlal se vyplout na jih, v naději dorazit k ostrovům, jež prý leží asi na 60° jižní šířky a 41° 20' západní délky. Kdyby snad ostrovy nenašel, rozhodl se, ovšem v případě příznivého počasí, plout přímo k pólu. A tak jsme devatenáctého prosince vypluli tím směrem. Osmnáctého jsme dospěli asi k místu, označenému Glassem, a křižovali tři dny v okolí, aniž jsme našli stopy po zemi, o které mluvil. Jednadvacátého, jelikož bylo neobvykle pěkně, pluli jsme dál na jih s rozhodnutím, doplout tím směrem co nejdále možno. Než vás však uvedu do této části svého vyprávění, bude snad dobře pro poučení čtenářů, kteří věnovali málo pozornosti tomu, jakým způsobem byly objevovány tyto končiny, podat zde přehled několika pokusů a dosažení jižního pólu, jež byly dosud podniknuty.

Pokus kapitána Cooka je prvním, o němž máme přesnou zprávu. Roku 1772 vyplul na jih na lodi »Resolution«, provázen poručíkem Furneauxem na lodi »Adventure«. V prosinci dospěl až k osmapadesáté jižní rovnoběžce a 26° 57' východní délky. Zde narazil na úzké pásy ledu, asi osm až deset palců silného, jež se táhly k severozápadu a jihovýchodu. Led tvořil veliké kry, které byly obvykle tak namačkány, že si loď jen těžko razila cestu. Z ohromného počtu ptactva, jež viděl, a z jiných známek, usoudil tehdy kapitán Cook, že je v blízkosti nějaké pevniny. Plul dále na jih za nesmírně studeného počasí, až přišel ke čtyřiašedesáté rovnoběžce a 38° 14' východní délky. Zde bylo po pět dní počasí mírné, jen s lehkými větry, a teploměr ukazoval 36°. V lednu roku 1773 přestoupily lodi jižní polární kruh, ale nezdařilo se jim doplout o mnoho dále; neboť sotva dospěly na 67° 15' jižní šířky, shledali další plavbu znemožněnou pro nesmírnou spoustu ledu, jež se táhla do nedohledna po celém jižním obzoru. Led zde byl velice rozličný – a některé ohromné kry míle široké, tvořily jedolitou spoustu, zdvihající se osmnáct, dvacet stop nad vodou. Jelikož doba už byla pokročilá a nebylo lze nijak doufat, že bude možno tyto překážky obeplout, kapitán Cook, ač nerad, otočil k severu.

Příštího listopadu podnikl zas novou výzkumnou cestu do krajin jižního pólu. Na 59° 40' jižní šířky narazil na silný proud k jihu. V prosinci, když dospěl 67° 31' jižní šířky a 142° 54' západní délky, bylo počasí nemírně studené, s prudkými vichry a mlhami. Zde bylo též hojně ptactva, zvláště albatrosů, tučňáků a buňňáků. Na 70° 23' šířky potkal několik velkých ledovců a brzy na to spatřil, že mraky na jižní straně jsou jako sníh bílé a svědčí tak o blízkosti sněhových polí. Na 71° 10' šířky a 106° 54' západní délky byla výprava jako dřív zadržena ohromným ledovým polem, jež zaujímalu celou rozlohu jižního obzoru. Severní mez pole byla rozervána a rozhlodána, slita však tak pevně, že byla naprosto nepřekročitelná, a táhla se asi na míli k jihu. Dále do určité vzdálenosti byl zmrzlý povrch poměrně hladký a končil až

docela vzadu obrovskými horami ledu, kupícími se nad sebou. Kapitán Cook soudil, že toto rozsáhlé pole jde až zcela k jižnímu pólu, nebo že se spojuje s jakousi pevninou. J.N. Reynolds, jehož velkému úsilí a vytrvalosti se podařilo, že tam byla konečně vyslána státní výprava, jež měla ty kraje částečně probádat, praví o výpravě lodi »Resolution«: »Nijak nejsme překvapeni, že kapitán Cook nemohl překročit 71° 10'; udivuje nás však, že dospěl k tomuto místu na poledníku 106° 44' západní délky. Palmerova Země leží jižně od Shetland na šířce 64°, a táhne se na jihozápad dále, než který cestovatel mohl kdy proniknout. Cook směřoval k této zemi, když jeho postup byl zadržen ledem, což, jak se bojíme, musí nastat v tomto místě vždycky v době tak časně, jako šestý leden, - a nic bychom se nedivili, kdyby se ledovce částí dotýkaly přímo až pevniny Palmerovy Země nebo jiných neznámých ostrovů, ležících na jihozápad.«

Roku 1803 byli ruským carem Alexandrem vysláni kapitáni Kreutzenstern a Lisianský, aby obepluli zeměkouli. Při pokusu dostat se hluboko na jih, dopluli pouze na 59° 58' jižní šířky a 70° 15' západní délky. Narazili zde na silné proudy směrem k východu. Velryb bylo mnoho, ale neviděli žádného ledu. Pokud jde o tuto cestu, Reynolds podotýká, že kdyby Kreutzenstern na toto místo dospěl dříve, byl by tu našel led, ale on doplul k té šířce až v březnu. Větry jež vanou převážně od jihu a západu kry odplavily s pomocí proudů do ledové oblasti, ohraničené na severu Georgií, na východě Sandwichskou Zemí, pak jižními Orkneyemi a na západě jižními Shetlandy.

Roku 1822 doplul kapitán James Weddell z britského námořnictva na dvou velmi malých lodích k jihu dále, než kterýkoli dřívější cestovatel a rovněž tak, aniž narazil na nějaké obzvláštní nesnáze. Tvrdí, že, ač byl často zadržován ledem, nežli dosáhl dvaasedmdesáté rovnoběžky, nenalezl, když k ní doplul, ani stopy po něm a že na 74° 15' šířky neviděl vůbec ledových polí, ale jen tři ledové ostrovy. Je to dost podivno, že, ač bylo vidět veliká hejna ptáků a jiné obvyklé známky pevniny a ač na jih od Shetlandů byly ze stožáru vidět neznámé břehy, táhnoucí se na jih, přes to vše nepřipouští Weddel domněnku, že by byla nějaká pevnina v krajinách jižního pólu.

Jedenáctého ledna roku 1823 kapitán Benjamin Morrell, z amerického škuneru »Vosa«, plul z Kergnelenova ostrova s úmyslem proniknout co nejdále na jih. Prvního února dospěl k šířce 64° 52' na 118° 27' východní délky. Odstavec, jež tu otiskuji, je vyňat z jeho deníku s tímto datem: »Vítr brzy zesílil na rychlost jedenácti uzlů a tak jsme využili příležitosti k plavbě na zápal; ježto jsme však byli přesvědčeni, že čím dále pronikneme za čtyřiašedesátý stupeň na jih, tím menšího množství ledu je se nám obávat, zamířili jsme poněkud k jihu, až jsme přepluli Jižní polární kruh a byli na 69° 15' jižní šířky. V té šířce nebylo vidět ledových polí a jen velmi málo ledovců.«

Pod datem 14. března nacházím i tento zápis: »Moře bylo nyní zcela prosto ledových polí a bylo lze vidět ne více než asi tucet ledovců. Zároveň teplota vzduchu u vody byla při

nejmenším o třináct stupňů vyšší (mírnější), než jsme kdy poznali mezi šedesátou a dvašedesátou jižní rovnoběžkou. Ocitli jsme se teď na 70° 14' jižní šířky a teplota vzduchu byla sedmačtyřicet, vody čtyřačtyřicet. Zde jsem seznal, že úchylka střelky činí 14° 27' na východ. - - - Několikrát jsem přeplul Jižní polární kruh na různých polednících, a vždy jsem nezměnitelně shledal, že teplota vzduchu i vody je stále mírnější, čím dále pluji za pětšedesátý stupeň jižní šířky a že úchylka střelky se zmenšuje ve stejném poměru. Naproti tomu na sever od této šířky, řekněme mezi šedesátou a pětšedesátou jižní rovnoběžkou, mohli jsme často jen s velkými potížemi najít lodi cestu mezi ohromnými a takřka nesčetnými plovoucími ledovci, z nichž některé měly by v obvodu jednu až dvě míle a výšku víc než pět set stop nad hladinou moře.«

Protože byl takřka úplně bez paliva, vody a bez vhodných přístrojů, a protože doba byla už pokročilá, byl kapitán Morrell nucen se vrátit, aniž se pokoušel proniknout dál k jihu, třebaže se před ním otvíralo zcela volné moře. Prohlásil, že, kdyby ho nedonutily tyto naléhavé okolnosti k návratu, mohl dosáhnout ne-li samého pólu, tedy jistě alespoň pětšedesáté rovnoběžky. Uvedl jsem jeho názory o těchto věcech trochu obšírněji, aby mohl čtenář posoudit, pokud byly potvrzeny mými pozdějšími vlastními zkušenostmi.

Roku 1831 kapitán Briscoe, ve službách firmy »Bratří Enderbyů«, majitelů velrybářských lodí v Londýně, vyjel na brize »Lively« do Jižních moří, provázen »Tulou«. Osmadvacátého února, když byl na 66° 30' jižní šířky a 47° 13' východní délky, objevil pevninu a »jasně pod sněhem rozeznal černé vrcholy horského hřebenu, táhnoucího se východo-jiho-východně. Pobył v těch krajích celý následující měsíc, ale nemohl se pro bouřlivé počasí k pobřeží přiblížit více než na deset mil. Shledav pak nemožným učinit nějaké další objevy v této době, obrátil se na sever, aby přezimoval na Van Diemenově Zemi.

Na počátku roku 1832 vyplul k jihu znovu a čtvrtého února spatřil pevninu směrem k jihovýchodu, na 67° 15' šířky a 69° 29' západní délky. Brzy pak zjistil, že je to ostrov jako předhoří země, již po prvé objevil. Jednadvacátého toho měsíce se mu podařilo přistát na zemi, již zabral ve jméno Viléma IV. a nazval Ostrovem Adelaidiným, na počest anglické královny. Když bylo vše oznámeno londýnské Královské Zeměpisné Společnosti, tato společnost z toho usoudila, že »existuje souvislý pruh země, táhnoucí se od 47° 30' východní délky k 69° 29' délky západní, probíhající mezi šestašedesátou a sedmašedesátou rovnoběžkou. K tomuto uzávěru připojuje Reynolds: »Nikterak se neshodujeme, pokud jde o přesnost tohoto zjištění; a ani Briscoeovy objevy tento závěr nepotvrzují. Weddell pronikl na jih právě v těchto místech, podél poledníku, východně od Georgie, Sandwichského ostrova, Jižních Orkneyí a Shetlandských ostrovů.« Mé zkušenosti, jak bude patrné, potvrzují nesprávnost závěru, k němuž došla společnost.

To jsou hlavní pokusy, které byly učiněny za tím účelem, aby se proniklo do nejjižnější šířky a je tedy zřejmo, že před výpravou »Jane« zbývalo skoro celých třista stupňů délky, v nichž

Jižní polární kruh nebyl překročen. Tím ovšem před námi leželo široké výzkumné pole a tak jsem uvítal co nejživěji a s nejprudším zájmem rozhodnutí kapitána Guye, vydat se odvážně na jih.

XVII.

Upustivše od hledání Glassových ostrovů pluli jsme k jihu po čtyři dny, aniž jsme se setkali s ledem. Šestadvacátého v poledne byli jsme na $63^{\circ} 23'$ jižní šířky a $41^{\circ} 25'$ západní délky. Tehdy jsme spatřili několik velikých plovoucích ledovců a i kus ledového pole, ne však příliš velkého. Větry vály většinou od jiho- nebo od severovýchodu, ale byly velmi mírné. Kdykoli jsme měli vítr západní, zřídka ovšem, byl vždycky provázen dešťovou přeháňkou. Každého dne padal i více méně sníh. Sedmadvacátého ukazoval teploměr pětatřicet stupňů.

1. *ledna 1828.* - Toho dne jsme byli docela obklíčeni ledem a vyhlídky byly opravdu nepěkné. Po celé dopoledne vál od severovýchodu prudký vichr, vrhaje veliké kusy ledové tříště na kormidlo a na záď s takovou prudkostí, že jsme už trnuli hrůzou, co bude. K večeru, zatím co vichr stále zuřil, protrhlo se před námi ledové pole a tak jsme si mohli náporem větru do plachet prokrestit cestu drobnými krami do otevřeného moře za nimi. Blížíce se k tomu místu, stáhli jsme postupně plachty, a když jsme se konečně vyprostili, přilehli jsme pod jednopásovou přední plachtou.

2. *ledna.* - Nyní jsme měli dosti příjemné počasí. V poledne nalézali jsme se na $69^{\circ} 10'$ jižní šířky a $42^{\circ} 20'$ západní délky, přestoupivše Jižní polární kruh. Na jih bylo vidět velmi málo ledu, ale za námi se táhla široká ledová pole. Toho dne jsme si sestrojili hloubkoměr z velikého železného kotle, s objemem dvaceti gallonů, a z dvě stě sáhů dlouhého provazu. Seznali jsme, že mořský proud směřuje na sever s rychlostí čtvrt míle za hodinu. Teplota vzduchu byla teď asi třiatřicet. Zjistili jsme úchylku střelky $14^{\circ} 28'$ na východ.

5. *ledna.* - Pluli jsme stále ještě na jih bez větších překážek. Dnes ráno, nicméně, jsouce na $73^{\circ} 15'$ jižní šířky a $42^{\circ} 10'$ západní délky, byli jsme znovu zadrženi nesmírnou rozlohou pevného ledu. Dále, směrem k jihu, jsme však spatřili rozsáhlé volné moře a nepochybovali, že ho případně budeme moci dosáhnout. Zamířivše tedy na východ podél ledů, dospěli jsme nakonec k průrvě asi na míli široké, jíž jsme se do západu slunce prodrali. Moře, do něhož jsme vepluli, bylo hustě pokryto plovoucími ledovci, ale bez ledových polí a my se pustili, jako dřív, odvážně vpřed. Nezdálo se nijak, že by chladu přibývalo, ač padal velice hustě sníh a občas přišlo i velmi silné krupobití. Ohromná hejna albatrosů přelétla toho dne nad škunerem, táhnouce od jihovýchodu k severozápadu.

7. *ledna.* - Moře stále zcela volné, takže jsme beze všech těžkostí mohli pokračovat v cestě. Na západní straně jsme spatřili několik ledovců neuvěřitelné velikostí a odpoledne jsme se dostali velice na blízko jednomu, jehož vrchol se tyčil nejméně čtyřista sáhů nad mořskou hladinou. Jeho obvod při hladině měřil nepochybně tři čtvrti míle a z průřev na bocích teklo několik potoků. Tento plovoucí ledovec měli jsme v dohledu po dva dny, kdy jsme je teprve v mlze ztratili.

10. ledna. - Časně ráno měli jsme neštěstí, že nám jeden muž padl přes palubu. Byl to Američan, jménem Petr Vredenburg, rodem z New Yorku, - a byl z nejschopnějších mužů na palubě škuneru. Jak šel po okraji paluby, uklouzl, padl mezi dvě ledové kry a už se neobjevil. V poledne toho dne byli jsme na $78^{\circ} 30'$ jižní šířky a $40^{\circ} 15'$ západní délky. Zima byla nyní krutá a od severovýchodu měli jsme stálá krupobití. Tím směrem jsme spatřili i několik ohromných ledovců a celý východní obzor se zdál být zatarasen ledovým polem, zvedajícím se vrstvitě, vrstva nad vrstvou, z moře. Během večera plulo kolem lodi naplavené dříví a spousta ptactva přeletěla nad námi, mezi jinými nelly, buňáci, albatrosové a velký pták s leskle modrým peřím. Úchylka střelky byla zde menší než dříve, dokud jsme nepřekročili polární kruh.

12. ledna. - Naše další plavba na jih měla zase ráz velice pochybný, neboť směrem k pólu bylo vidět jen jediné, jak se zdálo, nekonečné ledové pole, uzavřené vzadu vysokým pohořím rozvrstveného ledu, jehož jedna strmá hora se zvedala nad druhou. Pluli jsme na západ až do čtrnáctého, doufajíce, že nalezneme ledem průchod.

14. ledna. - Dnes ráno dosáhli jsme západního okraje ledového pole, jež nám bylo stále v cestě, a obepluvše je, octli jsme se na volném moři bez stopy ledu. Změřivše hloubku do dvou set sáhů, zjistili jsme zde proud směrem k jihu s rychlostí půl míle za hodinu. Teplota vzduchu byla sedmačtyřicet a vody čtyřiačtyřicet. Nyní jsme pluli k jihu bez vážných překážek až do šestnáctého, kdy kolem poledne dospěli jsme na $81^{\circ} 21'$ šířky a 42° západní délky. Tady jsme opět měřili hloubku a zjistili proud, stále směrem k jihu, ale s rychlostí tři čtvrti míle za hodinu. Úchylka střelky se zmenšila a teplota vzduchu byla mírná a příjemná, - teploměr ukazoval až jedenapadesát stupňů. V té době jsme nespatriili ani kousku ledu. Všichni na palubě cítili jistotu, že dosáhneme přece jižního pólu.

17. ledna. - Dnešní den byl plný příhod. Nesčetná hejna ptáků letěla nad námi od jihu, několik jich bylo s paluby sestřeleno; jeden z nich, jakýsi druh pelikána, byl, jak se ukázalo, výborným jídlem. K poledni byla se stožáru po levé straně spatřena malá kra, na níž se objevilo jakési veliké zvíře. Jelikož počasí bylo skoro klidné, nařídil kapitán Guy, aby vyrazily dva čluny a zjistily ihned, co je to. Dirk Peters a já jsme vyjeli s kormidelníkem ve větším z člunů. Když jsme dospěli ke kře, viděli jsme, že na ní leží ohromný tvor z rodu polárních medvědů, velikostí však daleko přesahující největší ze všech těchto zvířat. Jelikož jsme byli dobře o- zbrojeni, neváhali jsme ihned na zvíře zaútočit. Několik ran bylo vypáleno rychle za sebou, většina určitě dobře mířených do hlavy i těla. Netvora to však neodradilo, vrhl se do vody a s otevřenou tlamou plaval ke člunu, kde jsem byl já s Petersem. Pro zmatek, jenž mezi námi při tomto nečekaném obratu našeho dobrodružství nastal, nikdo nebyl ihned hotov vystřelit znovu a tak se medvědu podařilo vylézt polovicí svého ohromného trupu přes

okraj člunu, chytiv jednoho muže v kříži dřívě, než bylo učiněno vhodné opatření k jeho odražení. Z tohoto hrozícího nebezpečí nás zachránila pouze pohotovost a obratnost Petersova od jisté záhuby. Skočiv ohromnému zvířeti na hřbet, vrazil mu čepel nože do krku, a přeťal mu rázem míchu. Netvor se převálil do moře mrtev a bez odporu, a strhl s sebou i Peterse. Tento však brzy zas vy. plaval a když mu byl hozen provaz, přivázal naň zdechlinu, než vstoupil na člun. Pak jsme se vítězoslavně vrátili na škuner, vlekouce svou kořist za sebou. Medvěd, jak jsme zjistili měřením, měl, úplně natažen, délku plných patnáct stop. Kožich měl úplně bílý, velmi hrubý a vlnitý. Oči měl krvavě rudé a větší než polární medvědi; tlamu též tupější, dosti podobnou tlamě buldoka. Maso bylo křehké, ale hrozně zatuchlé a páchnoucí rybinou, ač muži je jedli hltavě a prohlašovali, že je výborným jídlem.

Sotva jsme dostali svou kořist na loď, zvolala stožárová hlídka radostně: Země po pravé straně!« Všichni byli hned pohotově a ježto počal vát velmi příznivý vítr od severovýchodu, byli jsme brzy u břehu. Ukázalo se, že je to nízký, skalnatý ostrůvek, asi míli v obvodu a zcela beze všeho rostlinstva, vyjma jakýsi druh bobulového trní. Jak jsme se k němu od severu blížili, pozorovali jsme jakýsi podivný skalnatý útes, vybíhající do moře a velmi podobný provazy obtočeným balíkům bavlny. Podél tohoto útesu na západ byla malá zátoka, na jejímž konci mohly naše čluny snadno přistát.

Netrvalo dlouho a prohledali jsme každý kout ostrova, ale až na jednu výjimku, nenalezli pranic pozoruhodného. Na jižním cípu při břehu spatřili jsme totiž kus dřeva, zpoza zahrabaný ve spouště kamení; byl to, jak se zdálo, předeek jakési kanoe. Byly na něm stopy nějaké řezby a kapitán Guy tvrdil, že na ní poznává podobu želvy, mně však se podobnost nezdála dost velkou. Mimo tento lodní předeek, bylo-li to vůbec čím takovým, nenalezli jsme žádné jiné známky, že by tu byla kdy jaká lidská bytost. Při březích viděli jsme často drobné ledové kry, - ale velice zřídka. Přesná poloha tohoto ostrůvku (jež kapitán Guy nazval »Bennetův ostrov«, na počest svého spolujeditele škuneru) je 82° 50' jižní šířky a 42° 20' západní délky.

Dospěli jsme k jihu o více než o osm stupňů dále, než kteříkoli dřívější plavci a moře se před námi prostíralo stále docela volné. Shledali jsme rovněž, že úchylnka střelky se neustále zmenšuje, jak postupujeme dále, a co nás ještě víc překvapovalo, že teplota vzduchu a později i vody stále stoupá. Počasí mohli jsme dokonce zvat pěkným a stále vál pravidelný, ale velmi lahodný vítr od severu. Obloha byla velice jasná, jen tu a tam nad jižním obzorem se ukázaly lehké páry, jež se však nikdy dlouho neudržely. Ukázaly se nám jen dvě nesnáze: počalo nám docházet palivo a u několika mužů z posádky objevily se příznaky kurděj. Tyto okolnosti přiměly kapitána Guye, že pomýšlel na návrat, o němž se teď často zmiňoval. Pokud jde o mne, doufal jsem, že poplujeme-li stále týmž směrem, dorazíme brzy k nějaké zemi, ať už jakékoli, a podle dosavadních známek právem jsem měl za to, že to nebude naprosto pustý kraj, jaké jsou ve vyšších polárních šířkách, a proto jsem- mu horlivě

doporučoval, aby vytrval v plavbě alespoň ještě několik dní směrem, jímž jsme nyní pluli. Tak lákavá příležitost rozřešit důležitou otázku antarktické pevniny nenaskytla se doposud žádnému smrtelníku a tak se přiznám, že mne bázlivé a nevčasné námitky našeho velitele svrchovaně rozčilovaly. Jsem jist, že právě to, co jsem mu nemohl nikterak zamlčet, mělo svůj účinek a donutilo ho v plavbě pokračovat. Ale ač nemohu, než trpce litovat neblahých krvavých událostí, jež má rada tak přímo zavinila, bude mi jistě přec dovoleno cítit určité zadostiučinění, že jsem byl nástrojem, třeba jen nepřímým, k tomu, aby se zrakům vědy odhalilo jedno z nejvíce vzrušujících tajemství jaká kdy poutala její pozornost.

XVIII.

18. *ledna*. - Dnes ráno^{*)} postupovali jsme k jihu za stále příjemného počasí jako dříve. Moře bylo zcela hladké, vzduch dosti teplý; vítr severovýchodní a teplota vody třiapadesát. Připravili jsme zas hloubkoměr a v hloubce stopadesáti sáhů zjistili proud směrem k pólu s rychlostí jedné míle za hodinu. Tento neměnný směr k jihu, jak větru tak proudu, dal mnohým na škuneru podnět k úvahám, ba i obavám, a já zřejmě viděl, že působil v tomto směru i na kapitána Guye. Ale kapitán byl velmi citlivý k výsměchu a tak se mi konečně podařilo jeho obavy rozplástit smíchem. Úchylka střelky byla teď už velmi malá. Během dne jsme viděli několik velryb pravého druhu a nescetná hejna albatrosů přeletěla nad lodí. Vylovili jsme i keř, plný červených bobulí, podobných bobulím hlohu, a zdechlinu podivného březního zvířete. Bylo tři stopy dlouhé a jen šest palců vysoké, se čtyřmi velice krátkými nohami a prsty vyzbrojenými dlouhými drápy jasně šarlatovými, podobajícími se svou podstatou korálům. Tělo bylo kryto rovnou, hebkou srstí, úplně bílou. Ocas byl zahrocen jako ocas krys a měřil asi půl druhé stopy. Hlava byla podobna hlavě kočičí, kromě uší, jež spadaly schlíple, jak uši psa. Zuby byly rovněž jasně šarlatové jako drápy.

19. *ledna*. - Toho dne, jsouce na 83° 20' šířky a 43° 5' západní délky a na moři neobyčejně temném, opět jsme spatřili se stožáru zemi a po bedlivějším pozorování zjistili, že je to jeden ze skupiny velice rozsáhlých ostrovů. Břehy byly srázné a nitro, jak se zdálo, hustě zalesněno, což nám způsobilo velikou radost. Za čtyři hodiny po objevení ostrova zakotvili jsme v hloubce deseti sáhů, na písčitém břehu asi na míli od břehu, jelikož dost silný příboj s chvilkovými, velmi mocnými vlnami činil bližší přistání pochybným. Spustili jsme tedy dva největší čluny s dobře ozbrojeným oddílem (v němž jsem byl i já a Peters), aby hledal průchod mezi útesy, jež, jak se zdálo, ostrov obepínaly. Po kratším hledání našli jsme přečvchod a chtěli jím proplout, když tu jsme spatřili čtyři veliké kanoe, odrážející ode břehu, s lidmi, zdálo se, dobře ozbrojenými. Vyčkali jsme jejich příchodu a ježto pluli velice rychle, byli brzy na doslech. Kapitán Guy zvedl bílý kapesník na ploše vesla, načež se neznámí ihned zastavili a počali všichni najednou cosi hlasitě blábolit, a mísit do toho výkřiky, v nichž jsme snadno mohli rozeznat slova »Anamu-mu!« a »Lama-Lama!« Takto se bavili alespoň půl hodiny, zatím co jsme měli vhodnou příležitost pozorovat jejich vzezření.

^{*)} Výrazy ráno a večer, jichž jsem užíval, abych se pokud lze, vyhnul ve svém vyprávění zmatku, nesmí být ovšem brány v jejich obvyklém smyslu. Po dlouhou dobu už neměli jsme vůbec noci, jelikož denní světlo trvalo ustavičně Data všude- odpovídají námořnímu času a směru je nutno rozumět, podle kompasu. Chtěl bych též na tomto místě poznamenat, že v první části toho co zde podávám, nemohu činit nároků na naprostou přesnost, pokud jde o data či šířky a délky, neboť jsem si nevedl pravidelného deníku do konce doby. o které tato první část jedná. Ve většině případů jsem spoléhal pouze na paměť.

Ve čtyřech kanoích, asi padesát stop dlouhých a pět stop širokých, bylo celkem stodeset divochů. Velicí byli asi jako průměrní Evropané, ale těl pevnějších a svalnatějších. Plet' měli jantarově černou, s hustými, dlouhými, vlnitými vlasy. Byli oděni kožišinami jakéhosi neznámého černého zvířete, huňatými a hebkými, upravenými dosti zručně k tělu, při čemž byla srst obrácena dovnitř, vyjma u krku, zápěstí a nártu, kde byla ohrnuta. Jejich hlavní zbraní byly kyje z tmavého a zřejmě velice těžkého dřeva. Viděli jsme též i několik kopí, zakončených pazourkem a několik praků. Dna kanoí byla plna černých kamenů, asi jako veliká vejce.

Když skončili své oslovení (neboť bylo zřejmo, že to byl význam jejich blábolení), jeden z nich, patrně náčelník, povstal na přídi své kanoje a dával znamení, abychom se s čluny přiblížili. Dělalí jsme, jako bychom tomu nerozuměli, jelikož jsme soudili, že bude moudřejší, držet se pokud lze daleko od nich, neboť jich bylo čtyřikrát tolik co nás, Vida to, nařídil náčelník druhým třem kanoím, aby zůstaly vzadu a se svojí připlul k nám. Jakmile se přiblížil, vskočil do našeho největšího člunu a po. sadil se vedle kapitána Guye, ukazuje stále na škuner a opakuje slova: »Anamu-mu!« a »Lama-Lama!« Obrátili jsme tedy zpět k lodi, sledováni v malé vzdálenosti čtyř. mi kanoemi.

Když jsme pak dosáhli škuneru, jevil náčelník příznaky nesmírného údivu a radosti, tleskal, plácal se do stehen a smál se velice hlučně. Jeho druzi za ním se připojili k jeho veselí a po několik minut bylo slyšet takový povyk, že jsme div úplně neohluchli. Když se konečně utišili, nařídil kapitán Guy z nutné opatrnosti, aby čluny byly ihned vytaženy a náčelníkovi (jenž, jak jsme co nejdřív zjistili, jmenoval se Tu-wit), dal na srozuměnou, že můžeme na palubu pustit nejvýš dvacet jeho lidí najednou. S tímto byl, zdálo se, náčelník úplně srozuměn a dal hned kanoím jakési pokyny, načež jedna připlula a druhé zůstaly asi na padesát yardů. Pak dvacet divochů vstoupilo na loď a počalo všude po palubě pobíhat, lézt po lanoví a počínat si jako doma, při čemž vše prohlíželi s velikou zvědavostí.

Bylo zcela zřejmo, že nikdy doposud neviděli žádného bělocha, - jejichž pleti jako by se lekali. Mysleli, že »Jane« je jakýsi živý tvor a zdálo se nám, že se bojí dotknout se jí oštěpy, jež drželi stále hroty vzhůru. Naši muži se velice pobavili chováním Tu-witovým v jedné chvíli. Kuchař štípal dříví u kuchyně a náhodou sekeru zařal do paluby, utvořiv tak zásek. Náčelník hned na to přispěchal, odstrčiv kuchaře prudce a začal zpola kvílet a zpola řvát; dává nejzřejměji najevo soustrast s bolestí, podle něho škuneru způsobenou, popleskává a hladě zásek a omývá jej mořskou vodou z vědra, stojícího vedle. Na takový stupeň nevědomosti jsme nebyli připraveni a pokud jde o mne, nemohl jsem než myslet, že se v tom Tu-wit jaksi přetvařuje.

Když návštěvníci pokud lze ukojili svoji zvědavost na palubě, byli všichni puštěni dolů, kde jejich údiv přesahoval všechny meze. Bylo zřejmo, že ohromným překvapením nemohli slova vyrazit, neboť chodili mlčky kolem, jen chvílemi vykřikující. Zvlášť se pozastavovali nad zbraněmi a bylo jim dovoleno prohlédnout si je podle libosti. Myslím; že neměli potuchy, jak jich užívat, a že je pokládali spíše za modly, vidouce, jak s nimi opatrně zacházíme a jak pozorně sledujeme jejich pohyby, když je měli v rukou. Před velkými děly se jejich údiv zdvojnásobil. Přistupovali k nim s projevy posvátného děsu, ale netroufali si je podrobně prozkoumat. V kabině byla dvě veliká zrcadla a to byl vrchol jejich úžasu. Tu-wit se k nim první přiblížil a došel do středu kabiny, obrácen k jednomu tváří a k druhému zády, dříve nežli si jich řádně mohl všimnout. Když zvedl oči a spatřil se v zrcadle, myslil jsem, že divoch zešílí; ale když se prudce obrátil, aby utekl a spatřil svůj obraz opět na druhé straně, měl jsem strach, že vypustí v té chvíli duši. Za celý svět nemohl být přinucen, aby se podíval znovu; ale vrhl se na zem s obličejem zabořeným v dlaních a zůstal tak ležet, až jsme ho museli na palubu vytáhnout.

Takovým způsobem jsme pustili na loď . po dvaceti všechny divochy, zatím co Tu-wit směl zůstat na palubě po celou tu dobu. Nepozorovali jsme u nich žádnou náklonnost k zlodějství, aniž jsme co pohřešili po jejich odchodu. Po celou dobu své návštěvy chovali se nejvýš přátelsky. Bylo však cosi v jejich chování, čemu jsme nemohli rozumět; na příklad jsme je nemohli donutit, aby se přiblížili k některým předmětům naprosto neškodným - jako škunerovým plachtám, vejci, otevřené knize nebo díži s moukou. Snažili jsme se zjistit, mají-li nějaké předměty, jež by nám mohly snad posloužit jako zboží na výměnu, ale narazili jsme na veliké obtíže; když jsme se s nimi chtěli dorozumět. Přes to však jsme přece poznali, což nás velmi udivilo, že ostrovy oplývají ohromnými želvami druhu Galapagos, z nichž jsme zahlédli jednu v Tu-witově kanoi. Rovněž jsme spatřili několik béches de mer v rukou jednoho z divochů, jenž je pojídal lačně zcela syrové. Tyto zvláštnosti (neboť to byly opravdu zvláštnosti, uvážíme-li zeměpisnou šířku), přiměly kapitána Guye, že se rozhodl prozkoumat podrobně ostrov, v naději, že objev se získá vykořistí. Pokud jde o mne, ač jsem byl dychtiv zvědět víc o těchto ostrovech, měl jsem přec větší zájem na tom, abychom bez meškání pokračovali v cestě na jih. Měli jsme teď pěkné počasí, ale nebylo lze říci, jak dlouho potrvá; a poněvadž tedy jsme byli už na čtyřiaosmdesáté rovnoběžce, měli před sebou otevřené moře, silný proud k jihu a příznivý vítr, nemohl jsem se bez odporu podvolit návrhu, zůstat tu déle, než bylo nejnutněji třeba, aby se mužstvo zotavilo a naložily se dostatečné zásoby paliva a čerstvých potravin. Nadhodil jsem kapitánovi, že se u souostroví snadno můžeme zastavit na zpáteční cestě a přezimovat tu, budeme-li snad obklíčeni ledem. Konečně mi povolil (neboť jsem nějakým způsobem, aniž vím jakým, nad ním dosáhl velikého vlivu, a nakonec bylo rozhodnuto, že i když najdeme béches de mer, pobudeme tu pouze týden pro zotavení, a pak zas budeme pokračovat k jihu, jak daleko jen budeme moci.

Podle toho jsme učinili všechny potřebné přípravy a za Tu-witova vedení proplula »Jane« bezpečně mezi útesy a zakotvila asi na míli od břehu v nádherném zálivu, zcela uzavřeném, na jihovýchodním břehu hlavního ostrova, v hloubce deseti sáhů, na dně černého písku. Na konci zátoky byly, jak říkali, tři krásné prameny dobré pitné vody a kolem jsme viděli hojně lesů. Všecky čtyři kanoe pluly za námi, ale v uctivé vzdálenosti. Tu-wit zůstal na palubě a když jsme spouštěli kotvy, pozval nás, abychom ho doprovodili na břeh a navštívili jeho osadu ve vnitru ostrova. Kapitán Guy svolil, a když bylo deset divochů necháno na palubě jako rukojmí, byl vypraven oddíl, celkem dvanáct, jenž měl náčelníka doprovázet. Neopomenuli jsme dobře se ozbrojit, ale tak, abychom neukazovali nějakou nedůvěru. Na škuneru byla vytažena děla, palubní sítě vyzdviženy a učiněna všechna opatření na obranu proti přepadení. Vrchní kormidelník dostal rozkaz za naší nepřítomnosti nikoho nepouštět na palubu, a kdybychom se snad nevrátili za dvanáct hodin, vyslat člun s pohyblivým dělem kolem ostrova, aby po nás pátral.

Každý krok do vnitru ostrova nás přesvědčoval, že jsme v krajích podstatně se lišících od krajů, navštívených dosud civilisovanými lidmi. Neviděli jsme nic, co by nám bylo z dřívějšíka známo. Stromy se nijak nepodobaly stromům z horkého, mírného nebo severního, chladného pásma, ba ani ne stromům nižších jižních šířek, kterými jsme propluli. Dokonce i skály byly nějak zvláštní svou hmotou, barvou i zvrstvením; a samy potoky, třeba se to zdálo neuvěřitelným., podobaly se tak málo potokům ostatních podnebí, že jsme si z nich netroufali napít a opravdu těžko jsme se dali přesvědčit, že jejich vlastnosti jsou čistě přírodní. U malého potoka, na nějž jsme narazili (prvního za naší cesty), Tu-wit se s družinou zastavili, aby se napili. Pro divný ráz vody odmítli jsme učinit rovněž tak, myslíce, že je voda znečištěna; teprve později jsme shledali, že takový je ráz všech potoků na celém souostroví. Jsem věru na vahách, jak správně vylíčit vlastnosti této tekutiny a neumím to bez obšírnosti. Ačkoli plynula po stránkách rychle jako obyčejná voda, - přece neměla nikdy obvyklou průhlednost, vyjímaje tehdy, když padala jako vodopád. A přece byla, ve skutečnosti, stejně dokonale čistá, jako jakákoli vápenitá voda na světě; rozdíl byl pouze ve vzhledu. Na první pohled a zvláště tam, kde byl svah poněkud prudší, podobala se, hustotou hutnému roztoku arabské klovatiny v obyčejné vodě. Ale to byla nicméně nápadná vlastnost jejího prazvláštního složení. Nebyla bezbarvá, ani neměla jednotné barvy, ale jak tekla, hrála všemožnými odstíny nachu, jako barvy měňavého hedvábí. Tato hra odstínů byla nám něčím tak cizím, že v nás vzbudila stejně hluboký úžas, jako zrcadlo v případě Tu-witově. Když jsme ji vzali do nádoby a nechali ji ustát, viděli jsme, že se skládá ze spousty drobných odlišných žilek různé barvy; že tyto žilky se nemísí; a že je dokonalá přilnavost jen mezi jednotlivými částičkami téže žilky, nikoli mezi žilkami sousedícími. Když jsme přeťali žilky kolmo čepelí nože, voda se nad ním ihned uzavřela a když jsme nůž vytáhli, okamžitě zmizely všechny stopy po řezu. Vnikla-li však čepel přesně mezi dvě žilky, vzniklo pak

naprosto úplné oddělení, jež síla přilnavosti hned nenapravila. Tento div s vodou byl prvním článkem dlouhého řetězu očividných divů, jimiž mne osud později obklopil.

XIX.

Trvalo skoro tři hodiny, nežli jsme dospěli k osadě, neboť ležela devět mil ve vnitru ostrova a cesta vedla neschůdnou krajinou. Během této cesty Tu-witova družina (celkem stodeset divochů z kanoi) stále se rozmnožovala menšími oddíly od dvou do šesti, sedmi mužů, kteří se k nám připojovali, jakoby náhodou, na různých zatačkách. Zdálo se, že je v tom takový systém, že jsem se nemohl ubránit pocitu nedůvěry a svoje obavy jsem sdělil kapitánu Guyovi. Nyní však bylo už přílišně pozdě na návrat a tak jsme se dohodli, že se nejlépe zabezpečíme, budeme-li ukazovat plnou důvěru v poctivost Tu-witovu. Šli jsme tedy dále, dávající dobrý pozor na chování divochů, a nepřipustili jsme, aby se mezi nás vmísili a vzájemně nás oddělili. Takto, prošedše velmi strmou průrvou, došli jsme konečně k tomu, co, jak nám řekli, bylo jedinou osadou na ostrově. Když jsme dorazili k vesnici na dohled, náčelník vykřikl a často opakoval slovo »Klok - klok«, což znamenalo asi, jak jsme mysleli, buď jména vesnice, neb obecné jméno pro vesnici vůbec.

Příbytky byly tak ubohé, jak je si lze jenom představit, nepodobající se nijak ani příbytkům nejnižších divošských kmenů, jež jsou lidstvu známy. Nebyly stavěny podle žádného plánu. Některé z nich (a ty patřily, jak jsme se dověděli, Vampům, čili Yampům, vynikajícím mužům této země), skládaly se ze stromu přeříznutého asi na čtyři stopy nad kořenem, a z veliké černé kožešiny, přes strom přehozené, a spadající ve volných záhybech na zem. Pod ní divoch hnízdil. Jiné byly sroubeny z neoklestěného větroví se zvadlým listím, opřeného v úhlu pětáctyřiceti stupňů o násep hlíny, nakupené nepravidelně do výše pěti až šesti stop. Jiné byly pouhé jámy vykopané kolmo do země a kryté stejnými větvemi, jež se odstranily, když chtěl majitel vstoupit a znovu na jámu položily, když vstoupil. Několik příbytků bylo zhotoveno ve vidlicích pňů stromů, jejichž horní větve byly částečně podřaty, takže se skláněly nad spodními a tvořily tak neproniknutelný kryt před nepohodou. Větší část jich však byly prosté malé a mělké jeskyně, patrně vyhloubené ve stěně strmého útesu černého kamene, podobajícího se valchářské hlíně, a táhnoucího se podél tří stran vesnice. U vchodu každé této primitivní jeskyně stál malý balvan, jež majitel vždycky opatrně položil před vchod, když své sídlo opouštěl, z jakého však důvodu, to jsem nemohl zjistit, neboť balvan nebyl nikdy dosti veliký, aby úplně zakryl více, než asi třetinu vchodu.

Tato vesnice, byla-li vůbec hodna toho jména, ležela v dosti hlubokém údolí, a byl k ní přístup pouze od jihu, neboť strmá stěna útesu, o němž jsem hovořil, zamezovala přístup s jiných stran. Středem údolí se vinul bublající potok s vodou stejně kouzelného vzhledu, jako byla v potoku, o němž jsem mluvil. Kolem obydlí jsme spatřili několik podivných zvířat, - všechna, jak se zdálo, byla úplně domácí. Největší z těchto tvorů se podobal našemu vepři tvarem těla i rypákem; ocas však měl chlupatý a nohy tenčí, jako nohy antilopy. Jeho pohyby byly velice neohrabané a nerozhodné, a nikdy jsme neviděli, že by to běželo. Všimli jsme si

rovněž několika zvířat velmi podobného vzhledu, ale těla delšího a pokrytého černou vlnou. Množství různé krotké drůbeže pobíhalo kolem a ta, jak se zdálo, byla hlavní potravou domorodců. K svému velikému úžasu, viděli jsme mezi ptáky i černé albatrosy ve stavu naprosto zdomácněném, kteří odlétali občas nad moře pro potravu, ale vraceli se zas do vesnice jako domů a užívali blízkého jižního břehu jako hnízdiště. Tam se k nim připojovali pelikáni, jako obvykle, ale nikdy je neprovázeli až k příbytkům divochů. Kromě jiných druhů krotkého ptactva byly tu kachny, velmi málo se lišící od mořských kachen našich krajů, černí terejové a jakýsi velký pták, vzhledem jaksi podobný luňáku, ale ne masožravý. Ryb, jak se zdálo, byla tu hojnost. Viděli jsme při návštěvě spoustu sušených lososů, tresek, modrých plískanic, makrel, černých lososů, rejnoků, mořských úhořů, parem, plotic, papouščíků ryb, koženáčů, štitníků, štikozubců, platejsů, parakut a nespočetných jiných druhů. Též jsme si všimli, že mnoho z nich se podobá rybám u souostroví Lorda Aucklanda na jednapadesátém stupni jižní šířky. Rovněž želv druhu Galapagos tu bylo hojně. Divokých zvířat viděli jsme málo a ani jedno nebylo veliké, anebo druhu nám známého. Několik hadů příšerného vzhledu se nám přeplazilo přes cestu, ale domorodci si jich mnoho nevšimli a tak jsme usuzovali, že nejsou jedovatí.

Když jsme se s Tu-witem a jeho družinou blížili k osadě, vyběhl nám naproti velký zástup lidí, s hlasitým křikem, v němž jsme mohli rozeznat jen stále se opakující »Anamu-mu!« a »Lama-Lama!« Velice nás překvapilo, když jsme shledali, že tito noví příchozí jsou (s několika výjimkami) úplně nazí, a kožešiny nosili jen muži v kanoích. Rovněž se zdálo, že všecy zbraně na ostrově jsou v rukou těchto, neboť u vesničanů jich nebylo vidět. Bylo tu mnoho žen a dětí; ženám nechybělo, co bychom mohli nazvat osobní krásou. Byly vzpřímeny, štíhlé a velmi dobře rostlé a měly půvab a nenucenost, jakou byste sotva našli v civilisované společnosti. Ale rty, jako u mužů, byly tlusté a těžké, takže ani při smíchu neodkryvaly zuby. Vlasy měly jemnější než muži. Mezi těmito nahými vesničany bylo jich asi deset neb dvanáct oblečeno, jako družina Tu-witova, do úborů z černé kožešiny, a vyzbrojeno oštěpy a těžkými kyji. Jak se zdálo, měli velký vliv nad ostatními, a byli vždy oslovováni titulem »Vampu«. To byli majitelé oněch sídel z černé kožešiny. Příbytek Tu-witův byl uprostřed vesnice, mnohem větší a poněkud líp zroben než podobné ostatní. Strom, jenž jej držel, byl přeříznut ve výši asi dvanácti stop nad zemí a pod samým řezem bylo necháno několik větví, jež sloužily k tomu, aby napínaly pokrývku a tak bránily, aby se nepleskala o peň. Pokrývka pak, jež se skládala ze čtyř velmi velkých kusů kožešiny, sepjatých dřevěnými šprejly, byla u země připevněna kolíky, jež byly zaraženy pokrývkou do země. Podlaha byla pokryta spoustou suchého listí jako kobercem.

Byli jsme slavnostně přivedeni k této chyši a za námi se dovnitř vtlačilo tolik domorodců, co se jich jen mohlo vejít. Tu-wit se posadil na listí a dal nám pokyn, abychom jej následovali. Poslechli jsme ho, a octli se náhle v postavení zvláště nepříjemném, ne-li docela kritickém.

Seděli jsme na zemi, počtem dvanáct, s divochy, jichž bylo čtyřicet a kteří seděli na bobku v takové blízkosti, že, dojít k nějakému zmatku, nebylo by nám možno použít zbraní, ba ani povstat. Nával byl nejen ve stanu, ale i venku; kde se pravděpodobně asi sešli všichni lidé z celého ostrova, a pouze věčné namáhání a Tu-witův křik zabránilo tomu, že nás dav neušlapal k smrti. Nicméně však naší hlavní zárukou bezpečnosti byla přítomnost Tu-witova mezi námi, a rozhodli jsme se, že se ho budeme držet zblízka jako nejlepšího prostředku, jak vyvázat z této trapné situace, po případě ho i okamžitě utratíme, kdyby se ukázaly první známky nepřátelských záměrů.

Po chvíli zmatku byl opět trochu obnoven klid a náčelník měl k nám zase dlouhou řeč, velice podobnou oslavení v kanoi, až na to, že nyní jaksí víc kladl důraz na sovo »Anamu-mul« než na »Lama-Lama!« Vyslechli jsme ho v hlubokém tichu až do konce proslovu, kdy kapitán Guy odpověděl, ujišťuje náčelníka .svým věčným přátelstvím a upřímností, a řeč zakončil tím, že mu daroval několik šňůr modrých korálek a nůž. Nad korály, k našemu velkému údivu, ohrnul vládce nos s výrazem pohrdání; ale nůž jej naplnil nesmírným uspokojením, a ihned nařídil, aby byl připraven oběd. Přes hlavy okolostojících bylo do chyše podánu jídlo, skládající se z chvějících se vnitřností jakéhosi neznámého zvířete, asi jednoho z oněch tenkonohých vepřů, jež jsme viděli, když jsme přicházeli do vesnice. Vida, že jsme na vahách, jak se do jídla dát, jal se, aby nám dal příklad, polykat ze svůdného jídla kus po kuse, až jsme se už na to nemohli dívat a jevili tak zřejmé příznaky žaludeční nevolnosti, že to veličenstvo plnilo úžasem ne o mnoho menším, než jeho udiv nad zrcadly. Odepřeli jsme však okusit lahůdek před sebou a pokoušeli se dát mu najevo, že nemáme vůbec hlad, neboť jsme právě po vydatné snídani.

Když vládce skončil svůj kvas, počali jsme se ho vyptávat všemožným způsobem, který jen bylo lze vymyslet, abychom se dověděli, jaké jsou hlavní plodiny ostrova a nebylo-li by snad možno některé se ziskem vyměnit. Nakonec jsme usoudili, že jakž takž chápe, co myslíme, a nabídl se nám, že nás dovede na jedno místo na břehu, kde lze nalézt, jak nás ujišťoval, béches de mer (přičemž ukázal na toto zvíře). Byli jsme rádi, že takto brzy se zbavíme tlačícího se davu, a dali jsme mu najevo chuť cestu nastoupit ihned. Opustili jsme tedy stan a provázeni vším obyvatelstvem vesnice, šli jsme za náčelníkem k jihovýchodnímu cípu ostrova nedaleko zátoky, kde byla naše loď. Tu jsme čekali alespoň hodinu, nežli k nám připluly čtyři kanoi s divochy. Celá naše společnost vsedla pak do jedné z kanoí a veslovala podél okraje shora uvedeného útesu a podél druhého, trochu vzdálenějšího, kde jsme spatřili mnohem větší .množství béches de mer, než kdy viděl nejstarší náš námořník na souostroví nižších šířek, která jsou velice proslulá tímto obchodním předmětem. Zůstali jsme u těchto útesů pouze tak dlouho, pokud jsme se úplně nepřesvědčili, že bychom snadno mohli naložit, kdyby bylo třeba, i dvanáct lodí těmito zvířaty; pak jsme odrazili ke škuneru a rozloučili se s Tu-witem, jenž nám slíbil, že nám do čtyřiašedesáti hodin naveze tolik

mořských kachen a želv druhu Galapagos, co jenom kanoe unesou. Za celé příhody neviděli jsme v chování domorodců nic, co by vzbudilo podezření, až na systém, jimž jejich družina vzrůstala cestou od škuneru k vesnici.

XX.

Náčelník dostal svému slibu a tak jsme byli brzy hojně zásobeni čerstvými potravinami. Poznali jsme, že želvy jsou tak dobré, jaké jsme kdy jen viděli, a kachny předčily naše nejlepší druhy divokých ptáků, jsouce nesmírně křehké, chutné a šťavnaté. Krom těchto zvířat nám divoši, když jsme jim dali pochopit své přání, nanosili spoustu divokého celeru a lžičníku, plnou kanoi čerstvých ryb a něco sušených. Celer byl opravdovou pochoutkou a lžičník měl neocenitelný význam tím, že vyléčil naše muže, kteří jevíli příznaky choroby. V době velmi krátké jsme neměli ani jediného námořníka v seznamu nemocných. Měli jsme rovněž i zásoby jiných čerstvých potravin, mezi nimiž jistý druh korýše, který se tvarem podobal mušlím a měl chuť ústřice. Garnátů rovněž a ráčků byla hojnost, jakož i albatrosích a jiných vajec s černými skořápkami. Naložili jsme též velikou zásobu masa oněch vepřů, o nichž jsem už hovořil. Většinu našich mužů toto maso chutnalo, ale mně páchlo rybinou a vůbec mi nechutnalo. Odměnou za tyto dobroty dali jsme domorodcům kromě modrých korálů mosazné ozdoby, hřebíky, nože a kusy červeného sukna; byli výměnou velmi potěšeni. Zřídili jsme na břehu pravidelný trh přímo pod dostřelem děl ze škuneru, kde se konal výměnný obchod se všemi známkami dobré vůle a v takovém pořádku, jaký, podle chování divochů v osadě Klo-kloku, bylo těžko lze čekat.

Všecko se takto přátelsky dělo několik dní, v nichž byly často tlupy domorodců na škuneru a tlupy našich lidí často dojížděly na břeh, konajíce dlouhé výpravy do vnitra, aniž tam byly nějak znepokojovány. Kapitán Guy, vida, jak snadno může naložit náklad béches de mer při tomto přátelském poměru ostrovanů a za přispění, které nám mohou poskytnout při jeho sbírání, rozhodl se, že počne s Tu-witem jednat o vybudování vhodných domů, kde by se zboží solilo, a o pomoci jeho i kmene, aby se ,nasbíralo co největší množství, zatím co by on využil pěkného počasí, aby pokračoval ve své cestě na jih. Když se zmínil o tomto návrhu náčelníku, zdálo se, že je velice ochoten na to přistoupit. Byla tedy uzavřena smlouva, plně uspokojující obě strany, již bylo stanoveno, že po nutných přípravách, jako je výměra vhodného místa, vystavění části budov a jiné práce, k nimž bude třeba všeho našeho mužstva, vydá se škuner zas na cestu a na ostrově ponechá tři muže, aby dohlíželi na provedení plánu a naučili domorodce sušit béches de mer. Pokud jde o mzdu, bylo stanoveno, že se bude řídit podle výkonu domorodců za naší nepřítomnosti. Měli dostat stanovené množství modrých korálů, nožů, červeného sukna a tak dále, za jisté množství pikulů béches de mer, jež budou připraveny do našeho návratu.

Vylíčení povahy tohoto důležitého obchodního předmětu a způsob, jak se připravuje, mohlo by snad vzbudit zájem mých čtenářů a nevidím věru vhodnějšího místa, než je toto, abych se o tom zmínil několika slovy. Následující obsáhlejší zpráva o tom je vyňata z moderního cestopisu o Jižních mořích:

»Je to onen měkkýš z Indických moří, jenž je znám v obchodě pod francouzským jménem béche de mer (mořská žížala). Nemýlím-li se příliš, nazývá jej slavný Cuvier gasteropeda pulmonifera. Vyskytuje se ve velkém množství na březích tichomořských ostrovů a je sbírán zvláště pro čínský trh, kde dosahuje vysoké ceny, snad stejně vysoké, jako jejich rozhlášená jedlá ptačí hnízda, jež se pravděpodobně skládají z rosolovité látky, sebrané nějakým druhem vlaštovek z těl těchto měkkýšů. Nemají skořápek ani noh, ani žádných vyčnívajících výrůstků, kromě protilehlých dvou ústrojí zažívacího a vyměšovacího; ale pomocí volných závitů lezou jako housenky nebo červi v mělké vodě, kde při odlivu je snadno spatří zvláštní druh vlaštovek, jejichž ostrý zobák se zatne do měkkého zvířete, vyssaje z něho gumovitou, vláknitou hmotu, jež po usušení tvoří pevné stěny vlaštovčích hnízd. Odtud má název gasteropeda pulmonifera.

Měkkýš je podlouhlý a různé velikostí, od tří do osmnácti palců délky; viděl jsem jich několik, měřících ne méně než dvě stopy. Jsou takřka kulatí, sploštělí jen trochu na jedné straně, jež je obrácena ke dnu moře, a jsou od jednoho do osmi palců tlustí. V určitých obdobích lezou do mělkých vod, pravděpodobně za účelem páření, neboť jsou často nalézáni v páru. Když slunce nejvíce hřeje a otepluje vodu, blíží se ke břehu a někdy dolezou na místa tak mělká, že, po odlivu, zůstávají na suchu, vydáni slunečnímu žáru. Ale neodchovávají svá mláďata v mělkých vodách, neboť není nikdy vidět jejich potomstvo a dospělí, jak bylo pozorováno, přicházejí vždycky z hlubin.. Živí se hlavně oním druhem živočichů, kteří tvoří korály.

Béches de mer se loví obvykle v hloubce tří, čtyř stop; pak se odnášejí na břeh a na jednom konci proříznou nožem na palec, nebo více, podle velikosti měkkýše; zářezem se pak vytlačí vnitřnosti, které se velmi podobají vnitřnostem jiných malých obyvatelů hlubin. Pak živočicha opláchnou a vaří do jistého stupně, jenž nesmí být ani příliš vysoký ani příliš nízký. Potom se zahrabou na čtyři hodiny do země, znovu krátce vaří, a konečně suší na ohni nebo na slunci. Na slunci sušené jsou nejcennější; ale za dobu, co se na slunci usuší jen jeden pikul (to jest 1331/3 libry), lze na ohni usušit na třicet pikulů. Když jsou dobře usušeny, mohou se béches de mer uschovat na suchém místě dva až tři roky bez nebezpečí; ale je nutno je prohlížet vždy za několik měsíců, řekněme čtyřikrát do roka a podívat se, netrpí-li vlhkostí.

Číňané, jak jsem shora řekl, mají béches de mer za skvělou pochoutku a věří, že velmi sílí a vyživují organismus a osvěžují tělo, vyčerpané nezřízenou pohlavní rozkoší. Nejlepší kvalita dosahuje v Kantonu vysoké ceny a prodává se tu pikul za devadesát dolarů; druhá kvalita za pětasedmdesát dolarů; třetí za padesát dolarů; čtvrtá za třicet dolarů; pátá za dvacet dolarů; šestá za dvanáct dolarů; sedmá za osm dolarů a osmá za čtyři dolary; menší náklady však vynášejí někdy více v Manille, Singapuru a Batavii.«

Když tedy byla tak stanovena dohoda mezi Tu-Witem a kapitánem, počali jsme ihned vyloďovat všecko, čeho bylo třeba ke stavbě budov a úpravě půdy. Bylo vybráno veliké ploché místo u východního břehu zátoky, kde byla hojnost dříví i vody, a ve vhodné

vzdálenosti od hlavních útesů, kde se měly bécnes de mer lovit. Hned jsme se pustili všichni vážně do práce a tak jsme, k velkému úžasu divochů, brzy pokáceli dostatečný počet stromů k svému účelu, upravivše je pro kostry domů, jež za dva, tři dny pokročily tak, že jsme dokončení práce mohli klidně předat oněm třem mužům, jež jsme tu chtěli nechat. Byli to John Carson, Alfred Harris, - Peteraon (vesměs, tuším, rodem z Londýna), kteří se k té službě dobrovolně přihlásili.

K poslednímu toho měsíce bylo již vše připraveno k odjezdu. Usnesli jsme se však, že se půjdeme formálně rozloučit s vesnicí a Tu-wit stál tak tvrdošijně na tom, abychom slibu dostáli, že jsme neměli za radno uvalit na sebe nebezpečí tím, že bychom ho snad urazili konečným odmítnutím. Myslím, že nikdo z nás neměl v té době ani nejmenší nedůvěry k poctivosti divochů. Chovali se všichni co nejuctivěji, pomáhající nám živě při naší práci, nabízejíce nám své zboží mnohdy zadarmo, a nikdy za žádné příležitosti nám neukradli ani jediného předmětu, ač velká cena všeho, co jsme měli s sebou, byla u nich zřejmě patrna už z jejich neskonalé radosti, již projevovali, když jsme jim něco darovali. Zejména ženy byly ve všem velice úslužné a zkrátka řečeno, bývali bychom nejpodezřívavějšími tvory na světě, kdyby v nás bylo i to nejmenší pomyšlení, že lidé, kteří a námi tak laskavě jednají; jsou falešní. Ale stačila doba velice krátká, aby ukázala, že tato tak zřejmá laskavost byla jen výsledkem podrobně zosnovaného plánu na naši záhubu, a že ostrované, k nimž jsme měli tak neprozřetelné přátelské pocity, jsou nejbarbarštějšími, nejzchytralejšími a nejkrvežíznivějšími bídáky, jací kdy poskvrnili povrch zeměkoule.

Bylo to prvního února, kdy jsme vystoupili na břeh, abychom navštívili osadu. Ačkoli jsme neměli, jak bylo už dříve řečeno, nejmenší podezření, neopomenuli jsme přes to udělat příslušná opatření. Na škuneru bylo ponecháno šest mužů s rozkazem, aby za naší nepřítomnosti žádnému divochu nedovolili přiblížit se k lodi, pod žádnou záminkou, a aby byli stále na palubě. Palubní síť byla vytažena, děla dvojnásob nabita olovem a kartáči, otočně houfnice kulemi mušketovými. Loď ležela s kotvou kolmo spuštěnou asi na míli od břehu a žádná kanoe odnikud se k ní nemohla přiblížit, aniž byla spatřena a okamžitě vydána plnému ohni našich otočných houfnic.

Tak, když jsme nechali šest mužů na palubě, čítala naše pobřežní výprava celkem dvaatřicet osob. Byli jsme ozbrojeni až po zuby, nesouce muškety, pistole a lovecké nože; krom toho měl každý dlouhý námořnický nůž, poněkud podobný tak zvanému tesáku, užívanému tak často ve všech našich jižních i západních krajích. Na břehu se k nám přidalo asi sto válečníků v černých kožiších, aby nás na cestě doprovázelo. Shledali jsme však, s jakýmsi překvapením, že vůbec nemají zbraní; a když jsme se Tu-wita zeptali, co to má znamenat, odpověděl prostě, že »Mattý non wí pa pa sí«, - což znamenalo, že prý není třeba zbraní, kde všichni jsou bratři. Vykládali jsme si tato slova v přátelském smyslu a pokračovali v cestě.

Přešli jsme potok a říčku, o nichž jsem už mluvil, a vstoupili potom do úzké soutěsky, vedoucí pásmem maskových útesů, mezi nimiž ležela vesnice. Soutěska byla velmi kamenitá a nerovná, takže jsme se mohli tudy při první své návštěvě Klok-kloku jen s nemalou potíží prodat. Celý žlab mohl měřit asi půldruhé, nebo snad dvě míle. Vinul se všemi směry mezi útesy (tvoře asi za dávna koryto nějaké bystřiny) a nepokračoval nikdy dál než dvacet yardů bez náhlé a ostré zatáčky. Stěny rokliny mohly dosahovat průměrně dobrých sedmdesáti, osmdesáti stop kolmé výšky po celé délce, na některých místech se však tyčily hrozně vysoko a takto stínily cestu tak úplně, že na ni proniklo jen málo denního světla. Průměrná šíře byla asi čtyřicet stop a časem se zúžila na tolik, že tudy prošlo nanejvýš jen pět nebo šest osob vedle sebe. Krátce, nemohlo být vůbec vhodnějšího místa k přepadu, a tak bylo jen přirozeno, že když jsme vcházeli, bedlivě jsme si dávali pozor na zbraně. Když myslím nyní na naši nesmírnou bláhovost, hlavně se musím divit tomu, že jsme se vůbec a za jakýchkoli okolností mohli kdy tak slepě vydat v moc neznámých divochů, a dovolili jim, aby šli před námi, jakož i za námi, když jsme procházeli touto průrvou. Ale přes to jsme to slepě udělali, spoléhajíce se bláhově na sílu své tlupy, na neozbrojenost Tu-wita a jeho lidí, na jistou účinnost našich střelných zbraní (jejichž účín byl doposud divochům tajemstvím), a více než na to všecko, na přátelství, které tito hanební bídáci tak dlouho předstírali. Pět, šest jich šlo před námi, jako by nás vedli, a s neobyčejnou čilostí odstraňovali balvany a ssuť s cesty. Pak šla naše skupina. Kráčeli jsme těsně při sobě a dbali jen toho, abychom nebyli roztrženi. Za námi pak byla hlavní tlupa divochů, jež zachovávala neobyčejný pořádek a důstojnost.

Dirk Peters, námořník jménem Wilson Allen a já jsme šli po pravé straně svých druhů, prohlížejíce si cestou podivné rozvrstvení útesu, tyčícího se nad námi. Jedna z trhlin v měkké skále upoutala naši pozornost. Byla asi tak široká, že se jí člověk bez pohmoždění mohl protáhnout, a vnikala do vrchu asi osmnáct, dvacet stop přímo, načež zahýbala vlevo. Výše pukliny, pokud jsem ji W děl ze samé rokle, byla asi šedesát, sedmdesát stop. Bylo tu několik zakrslých křovisek, které rostly z puklin a nesly jakési ořechy; chtěl jsem si je ze zvědavosti prohlédnout a rychle jsem vstoupil do otvoru, utrlh najednou pět neb šest ořechů, načež jsem se chtěl spěšně zase vrátit. Jak jsem se obrátil, viděl jsem, že Peters a Allen jdou za mnou. Chtěl jsem, aby šli zpět, jelikož tu není pro dva vůbec místa a řekl jsem jim, že jim dám několik ořechů. Obrátili se tedy a lezli nazpět; Allen byl už u samého otvoru pukliny, když tu jsem náhle pocítil otřes, jakého jsem dosud nezažil a jenž mi vnukl nejasnou myšlenku, byl-li jsem v té chvíli vůbec schopen na něco myslet, že naše pevná zeměkoule je náhle ze základů vyvrácena a že nastal právě den všeobecné zkázy.

XXI.

Jakmile jsem se trochu vzpamatoval z leknutí, poznal jsem, že jsem takřka udušen a že lezu v čiré tmě spoustou uvolněné země, jež na mne kolkolem těžce padala a hrozila, že mne úplně zasype. Příšerně poděšen touto myšlenkou, snažil jsem se uvolnit nohy, což se mi konečně zdařilo. Nato jsem zůstal chvíli bez pohnutí a hleděl pochopit, co se mi vlastně přihodilo a kde jsem. Pojednou jsem slyšel hluboké zaúpění zrovna u ucha a nato tlumený hlas Petersův, jenž volal pro Boží milosrdenství o pomoc. Odplazil jsem se na několik kroků, když jsem upadl přímo přes hlavu a ramena svého druha, jenž jak jsem ihned shledal, byl zasypán spoustou sypké hlíny až po pás, a zoufale se namáhal, aby se dostal z jejího tlaku. Počal jsem odhazovat ssutiny kol něho se vší energií, již jsem mohl vyvinout, a tak se mi konečně podařilo ho vyprostit.

Sotvaže jsme se dost vybrali z hrůzy a leknutí a mohli rozumně hovořit, shodli jsme se oba na tom, že .stěny trhliny, do níž jsme se odvážili, ať už nějakým přírodním otřesem nebo vlastní tíží se zřítily, a že jsme zde tedy ztraceni navždy, jsouce za živa pohřbeni. Dlouho jsme se tupě oddávali nejsilnější úzkosti a zoufalství, jež si neumějí nikdy představit ti, kdo se neoctli v takovém postavení. Pevně jsem věřil, že žádná příhoda, jež se kdy v životě člověka udála, nemůže duši naplnit pocity vyšší trýzně, duševní i tělesné, nežli byl náš případ, totiž pohřbení za živa. Ta černá temnota, oběť obklopující, hrozný tlak na plíce a dusivé páry vlhké hlíny, spojené se strašidelnými myšlenkami. že nemáme ani nejmenší naděje a že je souzeno mrtvým, aby do lidského srdce vnesli určitý stupeň příšerné hrůzy a strachu, které nelze snést ani nikdy pochopit.

Konečně zas Peters navrhl, abychom zkusili přesně zjistit dosah svého neštěstí, a prozkoumat celé své vězení; je zcela možno, dodal, že snad přece někde zůstal nějaký otvor k uniknutí. Chytil jsem se horlivě této naděje a rychle se zdvihnuv, zkoušel jsem se pohybovat po sypké hlíně. Sotva jsem učinil první krok kupředu, zahlédl jsem slabý zákmít světla, stačící, aby mne přesvědčil, že, ať by přišlo už cokoli, nezahyneme aspoň hned nedostatkem vzduchu. To nás trochu vzpružilo a dodávali jsme si vzájemně naděje, že bude zas dobře. Prohrabavše se přes hromadu rumu, jež nám překážela v cestě ke světlu, našli jsme už mnohem méně nesnází pro pohyb kupředu a pozorovali, že se zmírnil onen hrozný tlak na plíce, jenž nás tak mučil. Netrvalo dlouho a mohli jsme už i poněkud rozeznat věci kolem sebe a poznali jsme, že jsme na konci rovné části pukliny, tam, kde se obracela vlevo. Chvíli jsme se ještě lopotili, než jsme dospěli k zatáčce a tu se, k nevíštné naší radosti, před námi objevil komín nebo trhlina, táhnoucí se vysoko vzhůru, většinou v úhlu asi pětáctýřiceti stupňů, ale místy ještě srážněji. Nemohli jsme zjistit celou šíři otvoru, ale ježto jí vnikalo hodně světla, nepochybovali jsme, že nahoře na vrcholu (budeme-li se tam moci dostat) najdeme zcela volný východ na vzduch.

Tu jsem si vzpomněl, že jsme do pukliny vstoupili z rokle tři a že náš druh, Allen, doposud chybí; hned jsme se tedy rozhodli k návratu, abychom ho vyhledali. Po dlouhém pátrání a mnohém nebezpečí, že budeme opětne zasuti spoustou nad námi, zavolal na mne konečně Peters, že drží nohu našeho druha a celé tělo že je hluboko pohřbeno v zemi, takže je nemožno jej vyprostit. Brzy jsem pak shledal, že to, co pravil, je až příliš pravda, a že život v něm dávno už vyhasl. Tak jsme tedy, se steskem v srdci, nechali mrtvolu jejímu osudu a vydali se nazpět k zatáčce.

Otvor sotva stačil, abychom se jím mohli protáhnout, a po několika bezvýsledných pokusech dostat se nahoru, upadli jsme znovu do zoufalství. Řekl jsem už dříve, že vrchy, jimiž šla hlavní strž, skládaly se z jakéhosi měkkého kamene, podobného mastku. Stěny trhliny, jíž jsme se pokoušeli vylézt, byly z téhož kamene, a následkem vlhkosti tak kluzké, že jsme se jen stěží mohli nohama zachytit i tam, kde byly nejméně příkré; na některých místech, kde stoupání bylo takřka kolmé, naše nesnáze byly ovšem o mnoho větší a v jedné chvíli se mám už zdály nepřekonatelnými. Dodali jsme si však zoufalé odvahy a pomocí stupňů, jež jsme vytesali do měkkého kamene svými tesáky, a zachycující se s nebezpečím života na malých výčnělcích trochu tvrdší břidličnaté skály, jež tu a tam z okolní hmoty vystupovaly, dostali jsme se konečně na jakousi přirozenou plošinu, odkud bylo vidět kus modrého nebe na konci hustě zalesněné průrvy. Hledíce nyní, s větším už klidem, zpět na cestu, jíž jsme se tak daleko prodrali, viděli jsme jasně, podle vzhledu jejích stěn, že vznikla nedávno, a usoudili, že otřes, který nás tak náhle překvapil, ať už byl jakékoli povahy, otevřel nám také zároveň tuto cestu ke spase. Jelikož jsme byli zcela vyčerpáni námahou a věru tak slabí, že jsme mohli sotva stát na nohou a mluvit, navrhl Peters, abychom se pokusili přivolat své druhy na pomoc střelbou z pistolí, jež nám zůstaly za pasem, - muškety s loveckými noži byly ztraceny v uvolněné hlíně na dně rozsedliny. Příští události nám pak ukázaly, že, kdybychom vystřelili, byli bychom toho hořce litovali, ale na štěstí mne napadlo nejasné podezření, že jsme možná padli za oběť úskoku, a tak jsme nedali divochům vědět o svém úkrytu.

Když jsme si asi hodinu odpočinuli, lezli jsme strží dál nahoru a neušli ještě daleko, když jsme zaslechli řadu příšerných výkřiků. Konečně jsme dospěli k tomu, co bylo lze nazvat jakýmsi volnějším prostranstvím. Dosavadní naše cesta tam od té chvíle, kdy jsme vyšli z oné malé plošiny, vedla nás stále jen pod klenbou strmých skal a stromů, jež byla ve veliké výšce nad námi. S velikou opatrností jsme se dokradli k úzkému otvoru, odkud jsme měli jasný pohled na celý okolní kraj, a tu se nám odhalilo celé hrozné tajemství otřesu, naráz a na první pohled.

Místo, s něhož jsme hleděli, bylo nedaleko temene nejvyššího z vrcholů v řadě mastkových vrchů. Roklina, do které vstoupila naše dvaatřicetiletá výprava, táhla se asi na padesát stop vlevo od nás. Ale alespoň na sto yardů bylo koryto, či úval soutěsky úplně zasut

chaotickou směsí přes milion tun těžké hlíny a kamení, jež do ní bylo uměle navaleno. Prostředky, jimiž tato ohromná spousta byla sesuta, byly neméně zřejmé, než jednoduché, neboť zůstavily ještě neklamné stopy vražedného díla. Na několika místech podél hřebenu východní stěny rokliny (my byli na straně západní) bylo vidět dřevné kůly, zaražené do země. Na těchto místech půda nepovolila; ale po celé délce srázu, kde se zřítila, viděli jsme jasně, podle stop, jež v zemi zůstaly, podobny stopám po vrtání podkopů, že stejné kůly; jako ty, které jsme viděli, byly zaraženy i zde, na více nežli yard od sebe, v délce asi tří set stop a asi tak deset stop od kraje srázu. Ke kolům, jež dosud na vrchu trčely, byly připoutány silné houžve z révových úponek, a bylo zřejmo, že stejné houžve byly připeřeny i ke každému z kolů ostatních. Hovořil jsem už o zvláštním zvrstvení těchto mastkových srázů; a právě zde podané vylíčení úzké, hluboké trhliny, kterou jsme unikli svému zasypání, může dát i lepší pochopení jeho rázu. Byl takový, že skoro každý přirozený otřes jistě by skálu roztrhl v kolmých vrstvách nebo brázdách, jdoucích rovnoběžně jedna podle druhé, a jen zcela nepatrné umělé zařízení bylo schopno docílit téhož výsledku. Tohoto zvrstvení divoši využili k provedení svého zrádného úmyslu. Nelze pochybovat, že souvislou řadou kolů bylo přivoděno částečné roztržení půdy asi do hloubky jedné, dvou stop a potom, prudkým trhnutím za konec houžví, (jež byly připeřeny na konce kolů a taženy dozadu od kraje srázu), byla vyvinuta veliká páčivá síla kolů, schopná strhnout na dané znamení celý sráz dolů až na dno hluboké rokliny. O osudu našich ubohých druhů nebylo tak už žádné pochybnosti. My dva jsme vyvázli jediní z hrůzy této valící se zkázy. Byli jsme jedinými žijícími bělochy na ostrově.

XXII.

Naše postavení, jak se nám nyní zjevilo, nebylo jistě o nic méně hrozné než tehdy, kdy jsme měli za to, že jsme navždy pohřbeni. Neviděli jsme před sebou jiného východiska, nežli že budeme divochy zabiti, anebo budeme prabídně živořit, jako jejich zajatci. Ovšem že jsme se mohli na čas před nimi ukrýt v pevných, nepřístupných srážech, v nejhorším případě v oné rozsedlině, z níž jsme se právě sem dostali; ale pak bychom museli za dlouhé polární zimy buď zahynout chladem a hladem, nebo se konečně prozradit při některém z pokusů o svou záchranu.

Celý kraj kolem nás, jak se zdálo, se divochy zrovna jen hemžil a celé davy jich, jak jsme si teď všimli, přijely s ostrovů na jihu na plochých prámech, patrně, aby pomohly při dobývání a plnění »Jane«. Loď ležela klidně zakotvena v zátocě a mužstvo na palubě .nemělo zřejmě ani potuchy o nebezpečí, jež na ně čeká. Jak jsme v té chvíli toužili být, s nimi, a buď jim pomoci uniknout, anebo společně zahynout v pokuse o obranu. Nevěděli jsme však ani, jak jim dát výstrahu, aniž bychom se uvrhli do okamžité záhuby, a to vše bez nejmenší naděje, že jim tím prospějeme. Výstřel z pistole mohl postačit, aby poznali, že se přihodilo něco nepěkného; ale rána jim nemohla dát poznat, že jejich jedinou záchranou je okamžitě odrazit z přístavu, - nemohla jim říci, že žádné závazky cti jim už neukládají vytrvat na místě, neboť jejich druzi už nejsou mezi živými. A kdyby zaslechli výstřel, nemohli by se už k boji s nepřítelem, jenž se právě chystal k útoku, připravit líp, nežli už byli připraveni teď i dříve. Z výstřelu tedy nemohlo vzejít žádné dobro, leda jen veliká škoda a tak jsme po zralé úvaze od toho upustili.

Naší další myšlenkou bylo, rozběhnout se k lodi, zmocnit se jedné ze čtyř kanoí, ležících na konci zátoky, a pokusit se dostat se na palubu. Ale brzy jsme shledali nemožnost, aby se tento zoufalý pokus mohl podařit. Krajina, jak jsem už pravil, se doslova hemžila domorodci, kradoucími se mezi křovím a útesy, aby je nebylo ze škuneru vidět. Ke všemu, právě v naší bezprostřední blízkosti se usadila celá skupina bojovníků v černých kožiších, se svým vůdcem Tu-witem v čele, zahrazujíc nám jedinou cestu, po níž jsme se mohli dostat ve vhodném místě na břeh, a jak bylo zřejmo, čekala jen na posilu, aby zahájila útok na škuner. Rovněž i kanoé, ležící na konci zátoky, byly obsazeny divochy, kteří sice nebyli ozbrojeni, ale měli patrně zbraně po ruce. Tak jsme byli nuceni, třeba proti vůli, zůstat ve svém úkrytu jen jako diváci zápasu, jenž se hned rozvinul.

Asi v půlhodině jsme viděli na šedesát, sedmdesát vorů neb plochých prámů, s postranními vahadly, plných divochů a plujících kolem jižní zátoky přístavu. Zdálo se, že nemají zbraní, kromě krátkých kyjů a kamenů, ležících na dně prámů. Hned na to přiblížil se jiný oddíl, ještě větší, s opačné strany a s týmiž zbraněmi. Potom se i čtyři kanoé naplnily divochy, vyběhnuvšími z křoví na konci zátoky a rychle vyrazily, aby se přidaly k ostatním. A takto, v

době kratší, než toto mé líčení, a jako kouzlem, byla »Jane« obklíčena nesčtým množstvím zbojníků, majících zcela jasně v úmyslu, zmocnit se lodi stůj co stůj.

Že se jim to podaří, o tom nemohlo být ani na chvíli pochyby. Šest mužů, kteří zůstali na palubě, i kdyby se odhodlali k sebe statečnější obraně, byl počet zcela nedostatečný k náležité obsluze děl a nemohl odrazit takovou přesilu. Nemohl jsem si vůbec ani představit, že by se postavili na odpor, ale v tom jsem se zklamal; neboť jsem viděl, jak skočili k lanům a stáčejí loď pravým bokem s děly proti kanoím, jež byly v té době už na dostřel pistole, kdežto ploché prámy byly asi čtvrt míle po větru. Z jakési neznámé příčiny, ale pravděpodobně následkem rozčilení našich ubohých druhů, když se viděli náhle v postavení tak zoufalém, první výstřel úplně selhal. Nebyla zasažena ani jediná kanoe a zraněn ani jediný divoch; střely padaly vedle a přes hlavy útočníků. Jediný účinek, který to na ně mělo, bylo vyděšení náhlou ranou a kouřem, a toto poděšení bylo tak velké, že jsem už myslel, že se svého úmyslu úplně vzdají a vrátí se zase zpět na břeh. A pravděpodobně by to byli udělali, kdyby naši druzi po tomto dělovém výstřelu stříleli z pušek, čímž by, při blízkosti kanoí, jistě se potkali se zdarem a způsobili ztráty, stačící při nejmenším k tomu, aby tuto tlupu odstrašily od dalšího postupu aspoň do té doby, než by mohli vypálit i na prámy. Místo toho však nechali tlupu na kanoích vzpomínat se z úžasu, a pohledem zjistit, že se nic nestalo, a přiskočili zatím na levý bok lodi, aby se připravili na prámy.

Výstřel zleva měl svrchovaně příšerný účinek. Veliká děla na zádi i na bocích rozbila úplně sedm, osm prámů a usmrtila asi třicet neb čtyřicet divochů okamžitě, zatím co alespoň sto jich bylo sraženo do vody a většina strašně zraněna. Zbytek, zbavený hrůzou smyslů, dal se náhle na zbabělý útěk, aniž čekal, aby vylovil své zmrzačené druhy, kolem po všech stranách plovoucí a úpěnlivě řvoucí o pomoc. Tento velký úspěch však přišel příliš pozdě pro záchranu našich ubohých druhů. Mužstvo z kanoí se už dostalo na palubu škuneru v počtu více než stopadesáti, z nichž se většina vyšplhala po řetězích a palubní síti, dříve než mohly být přiloženy doutnáky k dělům na levém boku. Nyní už pranic nemohlo odolat jejich surové zuřivosti. Naši byli rázem povaleni, přemoženi a ušlapáni a v jediné chvíli roztrháni na kusy.

Divoši na prámech, spatřivše to, dodali si opět odvahy a v davech spěchali k plenění. V pěti minutách byl škuner žalostnou scénou zhouby a zmateného násilí. Dýhy byly rozbity a vytrhány; lanová, plachty a všecko na palubě zničeno jakoby kouzlem; mezitím bídáči tím, že loď tlačili zezadu, vlekli kanoemi a strkali po bocích, jak v tisících plavali kolem, - dopravili ji tak konečně ke břehu (neboť kotevní lano se sesmeklo) a odevzdali ji Tu-witovi, který po celý čas bitvy se zdržoval jako obratný jenerál na svém bezpečném pozorovacím místě mezi vrchy, a nyní, kdy k jeho uspokojení bylo dosaženo plného vítězství, ráčil se odebrat ke břehu se svými bojovníky v černých kožiších a zúčastnil se s nimi plenění.

Tu-witovo sestoupení dalo nám možnost vyjít z úkrytu a prohlédnout si vrch vedle rokliny. Asi padesát yardů od jejího kraje jsme spatřili malý pramen, v němž jsme uhasili svoji sžíravou žízeň, jež nás mučila. Blízko u pramene našli jsme několik křovisek s ořechy, o nichž jsem mluvil už dříve. Po ochutnání jsme shledali, že jsou chutné a chutí se podobají obyčejným anglickým ořechům. Natrhali jsme jich ihned plné své klobouky, uložili je v rozsedlině a vrátili se zase pro další. Mezitím, co jsme je trhali, byli jsme vyděšeni nějakým šramotem v křoví a chtěli jsme se už odkrást zpět do úkrytu, když se nějaký veliký černý pták z druhu bukačů s námahou a zvolna vznesl nad keř. Byl jsem tak polekán, že jsem hned nemohl nic dělat, ale Peters měl dost duchapřítomnosti, že se za ptákem rozběhl dříve, než mu mohl uniknout a chopil jej za krk. Pták se bránil a hrozně křičel a už jsme ho chtěli pustit, aby skřekem nevyburcoval některé divochy, kteří tu snad stále ještě někde číhali. Rána tesákem však jej konečně srazila a tak jsme jej vtáhli .do rozsedliny, v radosti, že máme takto v každém případě dosti potravy, jež stačí alespoň na týden.

Pak jsme zase vyšli, abychom se poohlédli kolem a odvážili jsme se velice daleko přes jižní stráň dolů; nepřišli jsme však už na nic, co by nám mohlo být potravou. Nasbírali jsme tedy jen suchého chrastí a ihned se vrátili, neboť jsme zahlédli dvě velké tlupy domorodců na zpáteční cestě k vesnici; byli obtíženi kořistí s lodi, a my se báli, aby nás snad nezahledli, až budou procházet pod vrchem.

Naší první starostí bylo teď svou skrýši co nejlépe zajistit, a tak jsme nacpali trochu chrastí do otvoru, jímž, jak jsem řekl, jsme zahlédli kus modrého nebe, když jsme vstoupili z vnitřku rozpukliny na plošinu. Nechali jsme jen zcela malý otvor, jen tolik, abychom viděli zátoku bez nebezpečí, že budeme zdola zahlédnuti. Když jsme to vše vykonali, blahopřáli jsme si k bezpečnosti svého postavení, neboť jsme teď byli naprosto jisti, že nás nikdo nezpozoruje, pokud zůstaneme uvnitř v rozsedlině a neodvážíme se na svah. Nenašli jsme žádných stop, že by kdy v této dutině divoši byli; ale přes to když jsme počali myslet na pravděpodobnost, že trhlina, jíž jsme sem přišli, byla právě teď teprve utvořena sesutím protější skály a že není žádné jiné možnosti, jak se sem dostat, neradovali jsme se ani tak z myšlenky, že jsme jisti před obtěžováním, jako jsme se děsili, že se snad odtud vůbec nedostaneme. Rozhodli jsme se prozkoumat důkladně vrcholy svahu, jakmile jen najdem vhodnou příležitost. Zatím jsme napatě sledovali škvírou pohyby divochů.

Učinili z lodi úplný vrak a chystali se právě ji zapálit. Ve chvílce jsme viděli valit se veliké kotouče dýmu z hlavní spusti a krátce na to vyrazily plameny z přidi. Lanoví, stožáry a zbytky plachet ihned chytily a oheň se po palubě rychle šířil. Stále ještě bylo vidět kolem lodi množství divochů, bušících velikými kameny, sekerami a dělovými kulemi do svorníků a jiných železných a měděných částí. Celkem bylo na břehu, kanoích a pramicích v bezprostřední blízkosti škuneru neméně než deset tisíc domorodců, mimo řady oněch, kteří se s kořistí na zádech vraceli do vnitra a na sousední ostrovy. Nyní jsme tušili katastrofu a

neklamali jsme se. Nejprve přišel prudký otřes (jejž jsme na svém místě cítili tak, jako bychom byli slabě galvanisováni), ale beze všech zřejmých příznaků výbuchu. Divoši se zřejmě poplašili a přestali na chvíli pracovat a řvát. Chtěli se znovu dát do toho, když tu náhle vyrazila mezi dýhami spousta kouře, podobného černému, těžkému mraku před bouří, a na to, jakoby z útroby lodi, vyšlehl vysoký sloup ohně do výše, určitě alespoň čtvrt míle, - pak se plamen náhle kruhově roztáhl, - pak celé ovzduší se naplnilo v jediném okamžiku a jako zázrakem divou směsí dříví a kovu a lidských údů, - a nakonec zazněl sám výbuch v plné síle a prudce námi mrštil s místa, kde jsme stáli, zatím co se od kopců odrážela ozvěna a hustá prška drobných úlomků roztříštěné lodi padala prudce všude kolem nás.

Spousty mezi divochy přesahovaly daleko naše nejvyšší očekávání a takto opravdu sklidili plně a zaslouženě ovoce své falešnosti. Snad tisíce jich zhynulo výbuchem a alespoň tolik jich bylo zoufale zohaveno. Celá hladina zátoky byla doslovně poseta zmítajícími a topícími se ubožáky, a na břehu to dopadalo ještě hůře. Touto náhlou a úplnou porážkou byli, zdálo se, příšerně poděšeni a nepokusili se ani přispět si navzájem na pomoc. Nakonec jsme viděli naprostou změnu v jejich chování. Ze své úplné ztrnulosti jako by se náhle probudili k nejvyššímu stupni rozechvění, běhali divoce sem a tam kolem jednoho místa na břehu, projevující velice podivně zároveň pocity hrůzy, zuřivosti i nesmírné zvědavosti, které se jim zračily ve tvářích, a křičeli z plna hrdla: »Tekeli-li ! Tekeli-li !«

Potom jsme viděli, jak velká tlupa odchází na kopce a za chvíli se vrací s dřevěnými koly. Odnegli je tam, kde byl nejhustší zástup, který se teď rozdělil, takže nám dovolil pohled na předmět, který způsobil celé jejich rozechvění. Viděli jsme na zemi ležet cosi bílého, ale ihned jsme to nemohli rozeznat. Konečně jsme shledali, že je to zdechlina onoho zvláštního zvířete s šarlatovými zuby i drápy, které škuner vylovil osmnáctého ledna. Kapitán Guy je dal schovat, aby byla kůže vycpána a dopravena do Anglie. Pamatuji se, že o tom nařizoval cosi právě před příplutím k ostrovu, a tak bylo zvíře odnešeno do kabiny a uloženo v jedné z truhlic. Nyní bylo výbuchem vrženo na břeh, ale proč divochům působilo tolik rozechvění, to jsme nemohli nikterak pochopit. Ačkoli se tísnili v malé vzdálenosti kolem zdechliny, nikdo si, jak se zdálo, netroufal přiblížit se k ní. Pak ti, co přišli s koly, zatloukli je v kruhu kolem ní a pak se celý zástup rozběhl do nitra ostrova s hlasitým křikem »Tekeli-li! Tekeli-li!«

XXIII.

Po šest či sedm následujících dní zůstali jsme ve své skrýši na vrchu, vycházejíce pouze občas, a to co nejopatrněji, pro vodu a ořechy. Zřídili jsme si na plošince jakousi stříšku a pod ní lůžko ze suchého listí, umístivše tu tři veliké ploché kameny, sloužící nám jako ohniště i stůl. Oheň jsme rozdělávali snadno tím, že jsme o sebe třeli dva kusy suchého dřeva, jednoho měkkého, druhého tvrdého. Pták, jež jsme chytili v tak vhodnou chvíli, byl výborným jídlem, jen trochu tuhým. Nebyl to pták oceánský, ale jistý druh bukáče s jantarově černým, šedavým peřím a křídly, která byla v poměru k velikosti těla malá. Později jsme spatřili tři podobné ptáky u pukliny, hledající zřejmě toho, jež jsme chytili; ale jelikož se nikdy nesnesli, nebylo možno je chytit.

Pokud nám tento pták vydržel, netrpěli jsme nikterak svým postavením; ale teď byl už úplně sněden a bylo nevyhnutelnou ohlédnout se zase po nových zásobách. Ořechy nemohly ukojit žádostivost hladu a pak nás mučily prudkými křečemi v nitru, a při hojném požití i velmi prudkými bolestmi hlavy. Viděli jsme několik velkých želv u břehu moře na východ od vrchu, a uznali jsme, že by mohly být snadno chyceny, kdybychom se k nim mohli dostat, aniž by nás ostrované pozorovali. Bylo rozhodnuto pokusit se o sestoupení.

Počali jsme tedy sestupovat po jižním svahu, jenž se zdál nejsnadnější, ale neušli jsme ani sto yardů, když (jak jsme tušili podle určitých známek, pozorovaných s vrcholku pahorku) náš sestup byl zcela zaražen pobočnou strží, táhnoucí se od rokle, v níž zahynuli naši druzi. Šli jsme po kraji této menší rokle asi čtvrt míle, až nás zase zarazila nová, nesmírně hluboká strž, a ježto nešlo jít po okraji dále, museli jsme se vrátit hlavním žlabem.

Nyní jsme se dali na východ, ale s přesně stejným štěstím. Po hodinovém drápání po svahu, za stálého nebezpečí, že si zlomíme vaz, zjistili jsme, že jsme sešli jen do široké propasti černého granitu s jemným prachem na dně odkud jediným východem byla nerovná cesta, jíž jsme sešli. Vyšplhavše se po ní vzhůru, zkusili jsme nyní severní kraj vrchu. Zde jsme museli být při postupu nanejvýš opatrní, neboť sebe menší neprozřetelnost byla by nás odkryla zrakům divochů v osadě. Lezli jsme tedy dál po rukou a po kolenou a časem jsme se museli i na táhnout na zem a plazit se vpřed tím, že jsme se přitahovali za keře. Takto jsme opatrně ulezli jen malý kousek, když jsme došli ke strži, která byla o mnoho hlubší než všechny ty, jež jsme doposud viděli, a která vedla do hlavní rokle. Naše obavy byly tak úplně potvrzeny a zjistili jsme, že jsme tu naprosto zbaveni spojení s dolejším světem. Zcela vyčerpáni námahou, vrátili jsme se co nejrychleji do skrýše na skalní plošině a vhrnuvše se na své lůžko z listí, usnuli a spali tvrdě a zdravě po několik hodin.

Několik dní po tomto bezvýsledném pátrání zaměstnávali jsme se prozkoumáváním každého koutu na vrcholu pahorku, abychom se poučili o všech plodinách, jež skýtá. Shledali jsme, že nám neposkytne nic, kromě nezdravých ořechů a jakéhosi divokého druhu

lžičníku, rostoucího na malém prostranství, ne větším dvaceti čtverečných yardů, v množství, jež muselo brzy být spotřebováno. Patnáctého února, pokud mi paměť sahá, nezůstalo z něho ani lístku, ořechy rovněž už prořídly; náš stav byl tedy nanejvýš žalostný.^{*)} Šestnáctého jsme zas obešli stěny svého vězení, doufajíce, že přece najdeme nějaký východ k své záchraně, ale bez výsledku. Sešli jsme i do pukliny, kde jsme byli zasypáni, a těšili se matnou nadějí, že snad z ní nějak pronikneme do hlavní rokle. Ale i v tom jsme se zklamali, našli jsme tam jen a vynesli si jednu mušketu.

Sedmnáctého jsme se zas vydali na cestu, rozhodnutí, že prozkoumáme důkladněji granitovou propast, do níž jsme došli při svém prvním pátrání. Vzpomněli jsme si, že do jedné z trhlin ve stěně propasti jsme nahlédli jen nepozorně a tak jsme byli zvědaví na její ohledání, ač jsme příliš nedoufali, že bychom tam našli nějaký otvor.

Dostali jsme se bez velkých nesnází jako dříve na dno prohlubiny a teď jsme už byli dost klidní, abychom si ji bedlivě prohlédli. Bylo to místo opravdu velice podivné a ;nemohli jsme věru .něco takového ani pokládat za dílo přírody. Propast, od východního k západnímu konci měla asi pět set yardů délky, měříme-li všechny její zákruty; vzdálenost od východu k západu v přímce nedělala (jak tuším, beze všech prostředků k přesnému měření) více než čtyřicet, padesát yardů. Na počátku sestupu do rokle, to jest asi na sto stop dolů od vrcholu, byly si stěny rokle navzájem málo podobny, a nebyly zřejmě nikdy v souvislosti; neboť povrch jedné byl z mastku a druhé ze slínu, zrnitě prostoupeného nějakou rudou. Průměrná šíře, to jest vzdálenost mezi oběma srázy, byla tu asi šedesát stop, ale zdálo se, že není pravidelnosti v jejich útvaru. Ale když jsme sestoupili dále pod tuto hranici, vzdálenost obou stěn se velmi zmenšila a obě běžely rovnoběžně, ač trocha dále byly zas rozdílné jak hmotou tak utvářením svého povrchu. Když jsme ale dospěli asi na padesát stop ode dna, nastala úplná pravidelnost. Zde byly stěny naprosto totožné jak hmotou, tak barvou i směrem; byly z černého, lesklého granitu a vzdálenost mezi nimi měřila na všech protilehlých bodech rovných dvacet yardů. Přesný útvar propasti lze si nejlépe představit z nákresu, načrtnutého přímo na místě, - neboť jsem na štěstí měl s sebou nožík a tužku, které jsem bedlivě opatroval v dlouhé řadě příštích dobrodružství a jimž musím děkovat za možnost záznamů o mnohých věcech, jež by mi jinak vypadly z paměti.

Obraz 1.

^{*)} Tento den stal se památný tím, že jsme na jihu pozorovali několik mraků šedavé páry, o které jsem se už zmínil.

Tento obraz (č. 1) podává hlavní obrysy strže bez menších vydutín ve stěnách, jichž tu bylo několik a z nichž každá měla na protější straně odpovídající vypuklinu. Dno propasti bylo pokryto na tři, čtyři palce takřka nehmataelným prachem, pod nímž jsme našli rovněž granit. Vpravo na spodním konci je zřejmý malý otvor; to je shora uvedená trhlina, jejíž podrobnější prozkoumání proti dřívějšímu bylo tentokrát cílem naší druhé návštěvy. Rázně jsme vstoupili, prořezavše spoustu ostružin, které nám bránily, a odstranili velkou hromadu zaostřených křemenů, tvarem podobných hrotům šípů. Dodali jsme si však odvahy vytrvat, když jsme zahlédli slabé světla z nejzazšího konce. Konečně jsme se prodrali asi třicet stop daleko, a zjistili, že otvor je nízká, pravidelně utvářená chodba, mající dno pokryto tímž jemným prachem, jako hlavní propast. Tu nás zaplavilo silné světlo, a když jsme prošli krátkou zatáčkou, ocitli jsme se ve druhé vysoké propasti, docela podobné oné, již jsme opustili, ve všem, až na její podlouhlou formu. Celkový její vzhled byl asi takový, (Obr. 2.)

Obráz 2.

Celková délka této strže, počínaje u otvoru a a postupuje obloukem b až ke konci d, činí pětsetpadesát yardů. U c jsme našli malý otvor, podobný onomu, jímž jsme vyšli z první propasti, a tento byl rovněž ucpán ostružinami a množstvím bílých šípových křemenů. Protáhli jsme se jím, zjistivše, že je asi čtyřicet stop dlouhý a vstoupili jsme do třetí strže. I tato byla naprosto stejná jako první, až na její podélný tvar, jenž byl takový. (Obr. 3.)

Obráz 3. Obráz 5.

Celková délka této propasti byla třistadvacet yardů. U a byl otvor asi šest stop široký a táhnoucí se na patnáct stop do nitra skály, kde byl ukončen stěnou slínu; za ním už propasti, jak jsme čekali, nebylo. Chtěli jsme už vystoupit z trhliny, do níž nepadalo mnoho světla, když tu mne Peters upozornil na řadu podivně vyhlížejících značek na slínu, tvořícím ukončení slepé uličky. S pramalým úsilím obraznosti bylo v levém, nejsevernějším z těchto vrypů možno rozeznat úmyslné, byť neobratné zpodobení lidské postavy, vzpřímené a se vztáženou paží. Ostatní vrypy měly též jakousi podobnost s písmenami abecedy a Peters, na každý způsob, byl ochoten připustit hloupé mínění, že tonu tak je. Přesvědčil jsem ho konečně o jeho omylu, ukázav na dno té jeskyně, kde jsme pak z prachu, kus po kuse, sebrali několik velikých úlomků slínu, které se zřejmě při nějakém otřesu odštíply od plochy,

kde byly vrypy a měly vypukliny přesně odpovídající vrypům; tak jsem mu dokázal, že tyto značky byly přírodním dílem. Obraz 4. podává jejich přesný otisk.

Obraz 4.

Přesvědčivše se, že tyto podivné strže nám nedávají žádné možnosti uniknout z našeho vězení, vrátili jsme se, skleslí a malomyslní, na vrchol pahorku. Za dalších čtyřadvacet hodin se nestalo nic, co by stálo za zmínku, až na to, že zkoumajíce znova půdu na východ od třetí propasti, našli jsme dvě velice hluboké, tříhranné díry, jež měly též stěny z černého granitu. Vstoupit do těchto děr se nám nezdálo nikterak důležitým, neboť se podobaly pouhým přirozeným studnám bez východu. Každá z nich měla asi dvacet yardů v obvodu a jak jejich tvar tak i poloha vedle třetí propasti jsou naznačeny na obraze 5. (vedle Obr. 3).

XXIV.

Dvanáctého toho měsíce, vidouce že je už naprosto nemožné žít se stále jen ořechy, jejichž požívání nám způsobovalo nejkřutější bolesti, rozhodli jsme se k zoufalému pokusu sestoupit po jižní stráni pahorku. Povrch svahu byl z velmi měkkého druhu mastku a byl až na dno (sahal při nejmenším do hloubky stopadesáti stop) skoro kolmý, na mnohých místech i podemletý. Po dlouhém hledání našli jsme malý výstupek skály, asi dvacet stop pod okrajem srázu do strže; Petersovi se podařilo naň doskočit, za malého přispění, jež jsem mu mohl dát pomocí kapesníků, které jsme navázali. S trochu větší potíží sestoupil jsem i já a tu jsme spatřili, že dolů můžeme sejít tím způsobem, jak jsme se dostali z trhliny, v níž jsme byli zasypáni zříceným vrchem, -to jest vyřezávající schody nožem v mastkové stěně. Svrchovanou odvahu tohoto pokusu lze si těžko představit; ale jelikož nebylo jiného východiska, rozhodli jsme se to podniknout.

Na útesu, kde jsme stáli, rostlo několik křovisek s ořechy a na jedno z nich jsme přivázali konec provazce z kapesníků. Když jsem druhý konec obvázal Petersovi v bocích, spustil jsem ho po stěně srázu, až byly kapesníky napiaty. Pak počal v mastku vyhlubovat díru (asi osm, deset palců), odsekav skálu nad ní asi na stopu, aby mohl zatlouci obrácenou pistolí řádně silný kolík do plošiny skály. Pak jsem ho vytáhl asi o čtyři stopy výš, takže vydlabal podobnou díru jako dolní a rovněž do ní, jako dřív, zarazil kolík, čímž si zajistil oporu pro ruce i nohy. Tu jsem odvázal kapesníky od křoví a hodil mu konec, jež on pak upevnil k hořejšímu kolíku a opatrně se po něm spustil asi o tři stopy níže, než dosud byl, - to jest o celou délku kapesníků. Tam vyhloubil novou díru a zarazil do ní nový kolík, a tu se vyšplhal nahoru, takže se nohama zachytil v právě udělané díře a rukama se pověsil na kolík v díře horní. Tu musel odvázat kapesníky s nejhořejšího kolíku, aby je přivázal na druhý; a tu poznal, že udělal chybu tím, že vyhloubil díry tak daleko od sebe. Přes to však po několika nebezpečných a bezvýsledných pokusech dosáhnout uzlu (kdy se držel jen levou rukou, zatím co pravou se snažil kapesník rozvázat), konečně provazec přerízl, a nechal ho viset šest palců od kolíku. Přivázav nyní kapesníky k druhému kolíku, pustil se o kus níž pod třetí kolík, hledě jen nesestoupit od něho příliš daleko. Takovými prostředky (prostředky, jež bych si nikdy sám nevymyslel a za něž jsme mohli být vděčni jen Petersově důvtipu a rozhodnosti), podařilo se konečně mému druhovi s využitím tu a tam i skalních výstupků, sejít až na dno bez nehody.

Trvalo určitou dobu, než jsem sebral dosti odvahy ho následovat, ale konečně jsem ta zkusil přec. Peters si svlékl, než se spustil, košili, z níž, jakož i ze své, jsem si stočil provazec, jež jsem potřeboval. Shodiv dolů mušketu, nalezenou v trhlíně, připíal jsem provazec ke keři a rychle se spustil, snaže se rychlostí pohybů zahnat strach, který bych jinak nemohl překonat. Šlo to dobře první čtyři, pět stupňů; ale tu jsem náhle shledal svou obraznost hrozně

rozrušenu myšlenkou na hroznou hlubinu, do níž se mám ještě spustit, a na pochybnou povahu kolíků a děr v mastku, jež byly při tom jedinou oporou. Marně jsem se snažil tyto myšlenky zapudit a pevně hledět na plochu skály. Ale čím usilovněji jsem se snažil nemyslet, tím živější stávaly se moje představy a tím hrozněji zřetelné. Konečně přišla ona krize představivosti, tak hrozná ve všech podobných případech, krise, v níž už předem cítíme, jak budeme padat - představujeme si nevolnost, a závrať, a poslední zachycení, a polomdlobu, a konečnou prudkost střemhlavého pádu. Nyní jsem si uvědomil, jak se tyto přeludy stávají skutečností, a jak se sis mne skutečně hrnou všechny představované hrůzy. Cítil jsem, jak se mi kolena třesou a prsty zvolna, ale jistě povolují své sevření. Počalo mi hučet v uších a tak jsem si řekl: »To jsou mé hrany«. Pak jsem byl stravován nepřekonatelnou touhou pohlédnout dolů. Nemohl jsem za nic připoutat své zraky ke skále, a s divným, nevylicitelným pocitem zpola hrůzy, zpola jakési úlevy, zahleděl jsem se do hloubi propasti. Na okamžik se mé prsty křečovitě zachytily opory a zároveň a tímto pohybem myšlenka na konečné zachránění kmitla mi hlavou, jako stín, a na to, hned, celá má duše byla uchváčena touhou po pádu, - touhou, voláním, vášní, jež byla naprosto nepřekonatelná. Rázem jsem se pustil kolíku a zpola se odvrátiv od skály, zapotácel jsem se na chvíli nejistě na jejím kolmém povrchu. Ale tu se mi v hlavě začalo všechno točit; jakýsi ,ječící, příšerný hlas mi pronikl do uší; jakási temná, ďábelská, podivná postava vyvstala pode mnou a já se s výkřikem a pukajícím srdcem zřítíl a dopadl do její náruče.

Omdlel jsem a jak jsem padal, Peters mne zachytil. Pozoroval můj sestup se svého místa pod stěnou, a vida hrozící mi nebezpečí, snažil se mi dodat odvahy všemožným způsobem, na jaký jen připadl; ale já byl tak zmaten, že jsem neslyšel, co říká, a ani jsem si vůbec neuvědomil, že na mne mluví. Konečně vida, že se ,nějak kolísám, rychle se vyšplhal, aby mi pomohl a došel ke mně právě včas, aby mne zachránil. Kdybych byl spadl plnou vahou, plátěný provaz by jistě praskl a já bych se zřítíl do propasti; takto však Peters mne mohl zvolna pustit a tak jsem zůstal bez nebezpečí viset, než jsem se vzpamatoval. Bylo to asi za patnáct minut. Když jsem se vzpamatoval, všechny mé úzkosti úplně zmizely; cítil jsem se jako znovuzrozen a tak s malým přispěním svého kamaráda jsem slezl bez nehody na dno.

Byli jsme nyní nedaleko soutěsky, jež byla hrobem našich druhů, a k jihu od místa, kde se vrch zřítíl. Bylo to místo nesmírně pusté a vzhledem mi připomínalo popis oněch ponurých končin v místech zbořeného Babylonu, jak jej podávají cestovatelé. Nemluvě o ssutinách strženého srázu, tvořících chaotickou překážku výhledu na sever, byl povrch půdy kolem pokryt velikými kopci, na pohled troskami jakýchsi ohromných umělých staveb; ale po bližším ohledání nemohli jsme odkrýt stopy po umělosti. Byla tam hojnost škváry a veliké beztvárné balvany černého granitu, promíšené balvany slínu^{*)}, obojí prostoupeno zrny kovu.

^{*)} I slín byl černý; opravdu, neviděli jsme vůbec na ostrově nic, co by bylo světlé barvy.

Po vegetaci nebylo po celém tom pustém kraji ani památky. Bylo vidět jen několik ohromných štírů a jakési plazy, nevyskytující se nikdy ve vyšších šířkách.

Jelikož naší nejnaléhavější starostí byla strava, rozhodli jsme se dosáhnout mořského břehu, vzdáleného jen asi půl míle, abychom chytili některou z želv, jichž jsme několik viděli ze skrýše na kopci. Ušli jsme nějakých sto yardů, kradouce se opatrně mezi vysokými balvany a kopci, když za jedním rohem se na nás vyřítilo z malé jeskyně pět divochů, a srazilo Peterse k zemi ranou kyje. Jen klesl, všech pět se naň vrhlo, aby svou oběť odpravili a tak mi nechali dost času, abych se vzpamatoval ze svého leknutí. Měl jsem sice ještě mušketu, ale hlaveň se tak poškodila pádem do propasti, že jsem ji odhodil jako nepotřebnou a raději se utekl k pistolím, jež jsme z opatrnosti udržovali v nejlepšímu pořádku. S těmi jsem vyrazil na útočníky a z obou vystřelil rychle za sebou. Dva divoši padli a třetí, jenž chtěl právě Peterse proklát kopím; odskočil, aniž svůj úmysl provedl. Tím byl můj druh zcela zachráněn a pak už šlo vše lehce. Peters měl rovněž své pistole, jichž však prozíravě nepoužil, spoléhaje na svou velikou sílu, jež daleko přesahovala sílu všech lidí, jež jsem kdy poznal. Chopiv se kyje jednoho z divochů, jenž padl, rozbil jím hlavy třem ostatním, usmrtiv každého jedinou ranou a tím jsme se stali úplnými pány bojiště.

To vše se stalo tak rychle, že jsme sotva mohli uvěřit, že je to pravda, a stáli nad mrtvými v jakýchsi ztrnulých úvahách, když jsme byli náhle vyburcováni výkřiky z dálky. Bylo jasno, že divoši byli střelbou vyplašeni a že máme pramalou naději vyhnout se tomu, abychom nebyli objeveni. Uchýlit se nazpět na skálu znamenalo dát se právě směrem k výkřikům; a byť by se nám snad zdařilo dostat se k úpatí srázu, nemohli bychom se vyšplhat, aniž bychom byli spatřeni. Naše postavení bylo nejvýš nebezpečné a tak jsme váhali, kterým směrem se dát na útěk, když tu jeden z divochů, na něž jsem vystřelil, a jež jsem pokládal za mrtvé, vyskočil, chtěje nám utéci. Ale chytili jsme ho dřív, nežli se dostal na několik kroků a chtěli jsme ho už zabít, když Peters nadhodil, že by nám snad mohl prospět, kdybychom ho přinutili doprovázet nás na našem pokusu o útěk. Táhlí jsme ho tedy za sebou a dali mu na srozuměnou, že ho zastřelím, bude-li se vzpírat. Za několik minut byl docela krotký, a utíkal s námi, jak jsme skalami prchali k mořskému břehu.

Dosud nám nerovná půda, jíž jsme běželi, zakrývala chvílemi moře, a když se nám konečně krásně ukázalo, bylo od nás ještě asi dvě stě yardů. Sotva jsme přiběhli na plochý břeh, shledali jsme ke své velké hrůze, že za námi běží veliký dav domorodců z vesnice a ze všech viditelných míst na ostrově, a že si počínají velice zuřivě a řvou jak divá zvířata. Už jsme se chtěli dát nazpět a pokusit se o útěk do svých nedostupných skal, když vtom jsem zahlédl předeck dvou kanoí, vyčnívajících za velikým útesem, vybíhajícím do moře. Rychle jsme k nim zamířili a dosáhnuvše jich, shledali jsme, že jsou nestřeženy a že v nich není víc, nežli veliké želvy druhu galapagos a obvyklý počet vesel pro šedesát veslařů. Ihned jsme se

jediné zmocnili a vrhnuvše na ni svého zajatce, vyrazili jsme hned na moře, s největší rychlostí, jíž jsme byli schopni.

Když jsme však urazili sotva více než padesát yardů od břehu, byli jsme už dosti uklidněni, abychom si mohli uvědomit, jakého přehmatu jsme se dopustili, nechavše druhou kanoi divochům, kteří v té chvíli byli od břehu vzdáleni asi dvakrát tolik co my, rychle se k nám blížíce. Neměli jsme času nazbyt. Naše poslední naděje byla při nejmenším zoufalá, ale neměli jsme jiné. Bylo velice nejisté, budeme-li se moci dostat ještě včas zpět, abychom je předstihli a zmocnili se i druhé kanoie; ale přese vše se zdálo, že je to možno. Kdyby se nám to zdařilo, mohli bychom se zachránit, kdežto nepokusit se o to, znamenalo zřejmě se odhodlat k neodvratné záhubě.

Kanoie měla předek i záď stejně stavěný a tedy místo otočení, změnili jsme prostě posici při veslování. Sotva to divoši zpozorovali, zdvojnásobili běh i řev a blížili se s neuvěřitelnou rychlostí. My však též veslovali vší silou zoufalství a dopluli jsme ke kritickému místu dříve, než první z domorodců k němu doběhl. Ten draze zaplatil za to, že byl mrštnější než ostatní, neboť ho Peters střelil z pistole do hlavy, sotva se přiblížil na břeh. Nejpřednější z ostatních v tlupě byli asi dvacet, třicet kroků vzdáleni, když jsme se zmocnili kanoie. Zprvu jsme ji chtěli odvléci na hlubinu, aby k ní divoši nemohli, ale jelikož byla příliš pevně uvázána, a my měli čas těsně vyměřen, chytil Peters mušketu a několika ráznými ranami pažbou se mu podařilo vyrazit kus předku a jednoho boku. Pak jsme hned odrazili. Dva domorodci se té chvíle však už chytili našeho člunu, a ježto se za nic nechtěli pustit, byli jsme nuceni zbavit se jich nožem. Nyní jsme byli vyproštěni a zamířili přímo na moře. Když hlavní tlupa divochů doběhla k rozbité kanoie, vyrazila hrozný výkřik vzteku a zklamání, jaký jen si lze vůbec představit. Opravdu, podle všeho, co jsem u těch bídáků pozoroval, zdálo se, že je to nejbídáčtější, nejpokrytečtější, nejmstivější, nejkřveživnější a vůbec nejděbelštější pronárod na celé zeměkouli. Je zřejmo, že neměli by s námi žádného slitování, kdybychom jim padli do rukou. Učinili ztřeštěný pokus pustit se za námi v rozbité kanoie, ale shledavše ji naprosto k nepotřebě, dali zas průchod své zuřivosti příšerným řevem a rozběhli se nahoru na vrchy.

Takto jsme ušli okamžitému nebezpečí, ale náš stav byl dosud dost neblahý. Věděli jsme, že divoši měli dříve čtyři kanoie jako byla naše, ale nevěděli jsme (což nám teprve později sdělil náš zajatec), že dvě z kanoí byly úplně roztříštěny výbuchem »Jane Guy«. Počítali jsme tedy, že budeme pronásledováni, jakmile nepřátelé doběhnou k zátoce (vzdálené asi tři míle), kde byly čluny obyčejně přivázány. Ze strachu před tím jsme napjali síly, abychom dospěli co nejdál od ostrova, a pluli jsme rychle, donutivše vězně, aby se též chopil vesel. Asi v půlhodině, kdy jsme podle všeho urazili asi pět, šest mil na jih, viděli jsme velké loďstvo plochých prámů a vorů, jak vyplulo ze zátoky zřejmě s úmyslem nás pronásledovat. Ihned se však zase vrátili, vzdavše se naděje, že by nás dostihli.

XXV.

Octli jsme se nyní na širém a pustém Antarktickém oceánu, :na šířce vyšší než čtyřiaosmdesát stupňů, v křehké kanoi a zcela bez zásob, krom tří želv. Je třeba uvážit, že také dlouhá polární zima už nebyla příliš vzdálena a bylo nutno si důkladně rozvážit, kterým směrem se vydat. Bylo tu před námi pět neb šest ostrovů, patřících k témuž souostroví a vzdálených jeden od druhého asi pět neb šest mil; ale neměli jsme nejmenšího úmyslu na některý z nich se vůbec odvážit. Plujíce na »Jane Guy« od severu, vzdalovali jsme se postupně víc a víc od nejmrazivějších oblastí ledu, což, byť to nesouhlasilo s běžnými názory o antarktických končinách, je nicméně faktem, jež nám zkušenost nedovolovala popřít. Pokusit se tedy o návrat bylo by šílenstvím, - zejména v tak pozdní době. Zdálo se nám tedy, že zbývá jediná jen cesta k záchraně. Rozhodli jsme se směle plout na jih, kde aspoň byla jakási pravděpodobnost, že objevíme jiné země, a ještě větší pravděpodobnost, že nalezneme mírnější podnebí.

Dosud jsme viděli že Antarktický, právě jako Arktický oceán, je zvláštním způsobem prost prudkých vichrů a silného vlnobití; ale naše kanoé, ač veliká, byla při nejlepším přece jen chatrně stavěna, a tak jsme se horlivě pustili do práce, abychom ji učinili na tolik bezpečnou, jak to prostředky, které jsme zde měli, dovolovaly. Trup člunu nebyl z lepšího materiálu než z kůry, - kůry jakéhosi neznámého stromu. Žebra z jakési houževnaté vrby, dobře se hodící k účelu, k němuž byla užita. Kanoé měřila padesát stop od špice ke špici, byla od čtyř do šesti .stop široká, a hluboká všude čtyři a půl stopy,, - takže se člun tvarem velice lišil od člunů jiných obyvatel Jižních moří, s nimiž se potkali civilisovaní národové. Nemohli jsme uvěřit, že by byly dílem nevědomých ostrovanů, kterým patřily; a několik dní potom jsme se dověděli po mnohých otázkách, dávaných zajatci, že čluny skutečně byly zbudovány domorodci souostroví jižně od země, kde jsme je našli, a že se do rukou barbarů dostaly náhodou. Ale co jsme mohli učinit pro zabezpečení svého člunu, bylo pramálo. Na obou koncích jsme našli několik širokých puklin a ty se nám podařilo ucpat kusy vlněné kazajky. Pomocí přebytečných vesel, jichž tu byla spousta, zbudovali jsme na přídí člunu jakousi kostru, aby rozrážela nárazy těžkých vln, jež by nám snad v těchto končinách hrozily. Po obou stranách jsme vztyčili dvě vesla naproti sobě jako stěžně, čímž jsme si uspořili nutná jinak ráhna. K těmto dvěma stěžňům jsme připjali plachtu, vyrobenou z našich košil, - což nám však způsobilo značnou námahu, neboť jsme nikterak nemohli svého zajatce přinutit, aby nám pomohl, ač jinak byl velmi ochotný a účastnil se všech našich prací. Zdálo se, že pohled na plátno má naň prapodivný účinek. Nedal si říci, aby se ho dotkl, neb se k němu přiblížil, třesa se, když jsme ho chtěli k tomu donutit a vykřikuje jen: »Tekeli-li!«

Když jsme takto dokončili své zabezpečení kanoé, nařídili jsme plachtu směrem k jihovýchodu a chtěli obeplout nejjižnější ostrov ze souostroví před námi. Vykonavše to,

stočili jsme špici přímo k jihu. Počasí nebylo nijak nepříznivé. Měli jsme stálý, velice mírný severní vítr, hladké moře a věčný den. Po ledu nebylo památky; nespátřili jsme ho ani kousek po překročení rovnoběžky, protínající Bennettův ostrov. A věru, teplota vody tu byla příliš vysoká, aby se tu mohl vyskytnout. Zabívše svoji největší želvu, která nám dala nejen zásobu potravy, ale i pitné vody, pluli jsme dále bez vážnějších příhod asi sedm až osm dní, takže jsme urazili asi hezký kus k jihu, neboť vítr vál stále od zádi a silný proud stále nás hnál směrem, kterým jsme pluli.

1. *března.*^{*)} - Mnohé, neobvyklé fenomény nyní nasvědčovaly, že vstupujeme do končin nových a divuplných. Vysoké pásy lehké, šedavé páry se stále zjevovaly nad jižním obzorem, zdvihajíce se časem ve vysokých pruzích, letíce jednou od východu k západu, a jednou od západu k východu, a zas se položily a hnaly stejnoměrně do výše, - krátce, jevily všecky prudké změny severní záře. Průměrná výše těchto par, jak jsme je viděli s našeho místa, byla asi pětadvacet stupňů. Teplota moře, jak se zdálo, stále stoupala a jasně bylo možno vidět změnu jeho barvy.

2. *března.* - Dnes, po několikerém výslechu našeho zajatce jsme se dověděli mnoho podrobností o vražedném ostrově, jeho obyvatelích i zvycích. - ale tím si netroufám nyní své čtenáře zdržovat. Budiž mi dovoleno jen říci, že jsme se dověděli, že v souostroví je osm ostrovů, - že jim všem vládne společný král, jménem Tsalemon nebo Psalemoun, který sídlí na jednom z nejmenších ostrovů; že černá kožešina, jež je oděvem bojovníků, pochází z ohromného zvířete, žijícího jen v jediném údolí poblíž králova sídla; že obyvatelé souostroví nestavějí jiných lodí než ploché prámy a že čtyři jejich kanoe byl všecken jejich majetek toho druhu, a těch prý nabyli jen čistou náhodou na jednom velikém jihozápadním ostrově; - že jeho vlastní jméno je Nu-nu, - že neví o žádném Bennettově ostrově a že jméno ostrova, jež právě opustil, je Tsalal. Počátek slov Tsalemon a Tsalal vyslovoval náš zajatec táhlým, syčivým hlasem, jež jsme nemohli napodobit ani po několikerých pokusech, a jenž byl naprosto totožný s hlasem černého bukáče, jež jsme snědli na vrcholu pahorku.

3. *března.* - Teplota vody byla nyní opravdu pozoruhodná a její barva se rychle měnila, nejsouc už průhledná, ale majíc hustotu i barvu mléka. V nejbližší blízkosti byla obyčejně hladká a nikdy tak rozvlněná, aby kanoi ohrožovala, - ale často jsme byli překvapeni, vidouce vpravo i vlevo, v rozličných vzdálenostech, náhlé a prudké rozbouření hladiny, - jež, jak jsme nakonec pozorovali, vždy bylo následováno prudkým kmitáním v končinách páry na jihu.

4. *března.* - Dnes, chtěje rozšířit plachtu, ježto vítr od severu velice zeslábl, vytáhl jsem z kapsy u kabátu bílý kapesník. Nu-nu seděl vedle mne, a jak se plátno náhodou dotklo jeho

^{*)} Z pochopitelných důvodů nemoha přepisovat naprostou přesnost těmto údajům. Uvádím je v první řadě proto, aby učení bylo jasné a tak, jak jsem si je zaznamenal tužkou v zápisníku.

tváře, počal se svíjet v prudkých křečích. Po těch nastoupila ospalost, ztrnulost a Nu-nu slabě šeptal »Tekeli-li! Tekeli-li!«

5. *března*. - Vítr už úplně utichl, ale bylo jasno, že plujeme stále silným proudem k jihu. Zdálo by se přirozeným, kdybychom cítili nyní jistý nepokoj nad tím, co se nám může stát, - ale nic jsme necítili. Petersova tvář nejevila pranic takového, ač měla chvílemi výraz, jež jsem nemohl pochopit. Polární zima se, jak se zdálo, blížila bez všech hrůz. Byl jsem jak omráčen na těle i na duchu, - mé smysly byly ospalé - ale to bylo vše.

6. *března*. - Šedavá pára se teď vznesla o mnoho stupňů nad obzor a zvolna ztrácela své šedé zbarvení. Teplota vody byla ohromná, takže bylo nepříjemno se jí dotknout; a její mléčná barva byla ještě intensivnější. Dnes nastalo prudké rozvlnění moře u samé kanoi. Jako vždy bylo provázeno prudkým rozvířením páry ve výši a chvilkovým jejím protřením u hladiny. Jemný bílý prášek, podobný popeli, - ale jistě nic takového, - snesl se na kanoi a širokou hladinu moře, když ustalo zvíření páry a moře se ztišilo. Nu-nu se vrhl tvář na dno člunu a žádnou domluvou si nedal říci, aby vstal.

7. *března*. - Dnes jsme dávali Nu-nuovi otázky, proč jeho krajané zahubili naše druhy; ale zdálo se, že je zcela zmořen hrůzou, aby nám mohl rozumně odpovídat. Ležel stále zarputile na dně člunu; a na naše nové otázky o tom, odpovídal jen blbými posuňky, jako na příklad odhrnováním horního rtu ukazovákem a odkrytím zubů pod ním. Byly černé. Doposud nikdy jsme neviděli zuby žádného tsalalského obyvatele.

8. *března*. - Dnes plulo kolem nás jedno z oněch bílých zvířat, jehož objevení na pobřeží Tsalalu vzbudilo tak zmatený poplach mezi divochy. Byl bych je vylovil, ale náhle se mne zmocnila taková lhostejnost, že jsem toho nechal. Teplota vody stále stoupala, takže už nebylo lze do ní ponořit ruku. Peters mluvil málo a já nevěděl, co si mám o tomto ztrnutí myslet. Nu-nu už jen dýchal, nic více.

9. *března*. - Popelavý prášek padal dnes kolem nás stále a ve velikém množství. Pruh páry na jihu vzrostl do ohromné výše nad obzorem a začal nabývat přesnějšího tvaru. Nemohu jej přirovnat než k nesmírnému vodopádu, jenž tiše se řítí do moře z jakýchsi rozsáhlých a dálných výsep na obloze. Ohromná záclona se rozestřela po celé dálce jižního obzoru. Ani jediný zvuk nepřicházel odtamtud.

21. *března*. - Nyní se nad námi vznášela zasmušilá temnota, - ale z mléčných hlubin oceánu vyrážela jasná záře a stoupala kolem boků našeho člunu. Byli jsme takřka zasypáni deštěm bílého, popelovitého poprašku, jenž se usazoval na nás a na kanoi, ale v moři se jen rozplýval. Vrchol vodopádu se ztrácel ve tmě a dále. Ale my k němu letěli s úžasnou rychlostí. Chvílemi jsme v něm viděli široce zející, ale okamžitě se ztrácející trhliny a z těchto trhlín, v nichž se míhala směsice chvějících se a nejasných zjevů, vyrážely prudké a silné, ale neslyšitelné větry, trhající ve svém letu rozžhavený oceán.

22. března. - Tma ještě vzrostla a byla zmírňována jen jasem vody, odrážejícím se od bílé clony před námi. Spousta ohromných a jasně bílých ptáků vylétala nyní stále ze clony a věčně křičela »Tekeli-li!«, mizejíc zas našim pohledům. Na to sebou Nu-nu pohnul na dně člunu; ale když jsme se ho dotkli, shledali jsme, že vypustil duši. A tu jsme se hnali do náruče vodopádu, v němž se rozevřela propast, aby nás pohltila. Ale tu se před námi vztyčila zahalená lidská postava, daleko větší svým rozměrem, než kterýkoli lidský tvor. A barva pleti této postavy byla naprosto bílá, jak padlý sníh. - - -

Poznámka

Okolnosti nedávné, náhlé a tak smutné smrti pana Pyma jsou veřejnosti dobře známy už z denního tisku. Je se obávat, že několik zbývajících kapitol, jež měly ukončit jeho vyprávění a jež si podržel u sebe, aby je přehlédl, zatím co kapitoly tu předcházející byly už v tisku, bylo nenahraditelně ztraceno při onom neštěstí, při němž on sám zahynul. Než snad se přec ukáže, že se v tom mýlíme, a pak ty papíry, budou-li konečně přec nalezeny, budou jistě uveřejněny.

Nebylo opomenuto ničeho, co by tuto ztrátu mohlo nahradit. Pán, jehož jméno je uvedeno v předmluvě a jenž, podle slov tam napsaných, byl by snad schopen chybějící části doplnit, tento úkol odmítl - z pochopitelných důvodů, které souvisely s všeobecnou nepřesností poskytnutých mu podrobností a jeho nedůvěrou v úplnou pravdu posledních částí vyprávění. Peters, od něhož by bylo možno očekávat některé informace, je stále sice živ a bydlí kdesi v Illinois, ale okamžitě není ho možno nalézt. Snad později bude vypátrán a podá zcela jistě látku k dokončení zprávy pana Pyma.

Ztráta dvou nebo tří kapitol (neboť byly jen dvě neb tři), je nutno, želet tím bolestněji, jelikož obsahovaly beze vší pochyby údaje, týkající se jižního pólu, neb alespoň končin v jeho nejbližším okolí; pak též i proto, že autorovy údaje, pokud jde o tyto končiny, mohou být v krátká době buď potvrzeny, anebo vyvráceny vládní výpravou, chystající se právě na plavbu do Jižního oceánu.

K jednomu místu tohoto vyprávění lze dodat několik poznámek a pisatel tohoto doslovu byl by velice potěšen, kdyby to, co tady podotkne., přispělo jakýmkoli způsobem k hodnověrnosti velmi podivných stránek, právě uveřejněných. Myslíme ony propasti na ostrově Tsalalu, a jejich obrázky (Obr. 1 – 5).

Pan Pym podal obrázky propastí bez jakýchkoli poznámek a mluví s jistotou o vrypech, nalezených na konci nejuvýchodnější propasti, jež jakoby měly jen domnělou podobnost s písmenami abecedy, krátce, jako by to písmena určitě nebyla. Toto tvrzení je vysloveno způsobem tak prostým a podepřeno doklady tak průkaznými (jako na př. přesnou shodností vypuklin úlomků v prachu nalezených s vrypy na stěně), že jsme nuceni věřit, že spisovatel mluví pravdu; a žádný rozumný čtenář nebude též soudit jinak. Ale jelikož tato fakta, ve vztahu ke všem ostatním obrazům, jsou velmi podivná (zejména uvedeme-li je ve vztah k údajům, učiněným v samém vypravování), bylo by snad dobře, povědět o tom o všem několik slov - a to tím spíše, že dotyčná fakta, beze vší pochyby, ušla pozornosti pana Poea. Obrázek 1., pak obr. 2.; 3. a 5., postavíme-li je vedle sebe v přesném pořadí, jak propasti stály a zbavíme-li je menších vedlejších výstupků nebo chodeb (jež, jak se pamatujete, sloužily jen ke spojení mezi hlavními propastmi a byly naprosto jiného charakteru), podávají

kořen etiopského slovesa **𐤀𐤋𐤍**, »být zastíněn«, - z něhož jsou všechny odvozeniny pro stín a temnotu.

Pokud jde o »levý neb nejsevernější« z vrypů na obr. 4., je víc než pravděpodobno, že Petersovo mínění bylo správné, a že jejich hieroglyfický vzhled byl opravdu umělý výtvar a měl asi představovat lidskou postavu. Jeho zobrazení leží před čtenářem, jenž tak snad zjistí neb nezjistí udávanou podobnost; ale ostatní vrypy značně potvrzují Petersův názor.

Hořejší řádka je zřejmě kořen arabského slovesa **𐤀𐤋𐤍**, »být bílý«, z něhož jsou všechny odvozeniny pro jas a bělost. Spodní řádka není tak ihned jasná. Písmena jsou trochu poškozena a nesouvislá; ale nicméně nelze pochybovat, že ve svém dokonalém stavu tvořila úplné egyptské slovo **𐤀𐤋𐤍**, »jižní kraj«. Je třeba podotknout, že tento výklad potvrzuje i Petersův názor, pokud jde o »nejsevernější« vrypy. Paže je vztažena k jihu.

Tyto výklady otevírají široké pole pro bodání a vzrušující domněnky. Snad by bylo nutno uvést je v souvislost s některými, docela letmo nadhozenými událostmi vyprávění, třebaže tato spojitost není úplná. »Tekeli-li!« byl výkřik zděšených domorodců po spatření bílého zvířete, vyloveného v moři. Byl to též děsivý výkřik tsaladského zajatce, když se dotekl bílé látky, patřící panu Pymovi. Byl to i pokřik rychle létajících bílých a ohromných ptáků, vycházejících z bílé opony par jihu. Nic bílého nebylo nalezeno na Tsalalu, a nic než bílé na plavbě do dalších končin. Je možno, že ve slově »Tsalal«, názvu ostrova s propastmi, bylo lze zjistit podrobnějším jazykovým zkoumáním jakousi spojitost s těmito propastmi, nebo jistý vztah k etiopským písmenám, napsaným tak záhadnými klikatinami.

»Vryl jsem to do skal a svou pomstu do prachu v nich!«